

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

© HIT © LÉLEK © ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉG
VIII. EVFOLYAM 4. szám
2021. TÉL
Ára: 600 Ft

■ JANUÁR

Szabad napok

1. Szo	✦ Az Úr körülmétése – Nagy Szent Bazil fp. – Vízkereszt e. szombat – Polgári újév
2. V	Vízkereszt előtti vasárnap – Eü. – Szilveszter fp. – 7. hang
3. H	Eü. – Malakiás pr., Gordiusz vt.
4. K	Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé.
5. Sz	Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk., Szinklétika sza. – <i>Királyi imaórák – Böjti nap</i>
6. Cs	⊕ Istenjelenés (vízkereszt)
7. P	⊕ Keresztelő János pr. – Uü.
8. Szo	Vízkereszt u. szombat – Uü. – György szé., Domnika sza.
9. V	Vízkereszt u. vasárnap – Uü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.) – 8. hang
10. H	Uü. – Nisszai Gergely fp., Dometiános fp. – (Markiános szé.)
11. K	✦ Teodóziosz szé. – Uü.
12. Sz	Uü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.)
13. Cs	Uü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk., A sínai és raithi vtk.
14. P	⊕ Az Istenjelenés ünz.
15. Szo	Pál rem., János rem.
16. V	⊕ Pünkösöd u. 30. vasárnap – Péter ap. bilincsei – 1. hang
17. H	✦ Antal rem.
18. K	✦ Atanáz és Cirill fpk.
19. Sz	Makáriosz rem., Arzéniosz fp. – (Eufrozina sza.)
20. Cs	✦ Eutim szé.
21. P	Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
22. Szo	Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.)
23. V	Pünkösöd u. 31. vasárnap – Kelemen fszvt., Agatangelosz vt. – 2. hang – „Isten ígéje” vasárnap
24. H	Xénia sza.
25. K	✦ Nazianzi Gergely fp.
26. Sz	Xenofon szé. és tsai.
27. Cs	✦ Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele
28. P	Efrém szé.
29. Szo	Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele
30. V	✦ Pünkösöd u. 32. (Zakeus) vasárnap – A három főpap – (Ipoly fszvt.) – 3. hang
31. H	Círusz és János ingy. orv. vtk.

■ FEBRUÁR

Szabad hét

1. K	Találkozás eü. – Trifón vt.
2. Sz	⊕ Az Úr találkozása Simeonnal
3. Cs	Uü. – Simeon és Anna prk.
4. P	Uü. – Izidor szé.
5. Szo	Uü. – Ágota vtnő
6. V	Vámos és farizeus vasárnapja – Uü. – (Bukolosz fp.) – 4. hang
7. H	Uü. – Partheniosz fp., Lukács szé. – Szabad hét
8. K	Uü. – Tivadar nvt., Zakariás pr.
9. Sz	⊕ Találkozás ünz. – (Nikéforosz vt.)
10. Cs	Karalamposz fszvt.
11. P	Balázs fszvt.
12. Szo	Meletiosz fp.

Szabad hét

13. V	Tékozló fiú vasárnapja – (Martiniánosz szé.) – 5. hang
14. H	Auxentiosz szé.
15. K	Onezimosz ap.
16. Sz	Pamfilosz és tsai. vtk.
17. Cs	Tivadar nvt.
18. P	Leó fp.
19. Szo	Halottak emlékezete – (Arkhipposz ap.)
20. V	Húshagyó vasárnap – (Leó fp.) – 6. hang
21. H	Timóteus szé. – (Eusztáthiosz fp.)
22. K	Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása
23. Sz	Polikárp fszvt.
24. Cs	⊕ Ker. János pr. fejének I. és II. megtalálása
25. P	Taráziosz fp.
26. Szo	⊕ A vezeklő atyák – (Porfiriosz fp.)
27. V	Vajhagyó vasárnap – (Prokópiosz szé.) – 7. hang
28. H	Bazil rem., Kasszián szé. – <i>A nagyböjt kezdete – Szigorú böjt</i>

■ MÁRCIUS

1. K	Eudokia sza.
2. Sz	Teodótosz fszvt. – <i>Böjt</i>
3. Cs	Eutrópiosz, Kleonikosz és Baziliskosz vtk.
4. P	Gerázimosz rem. – <i>Böjt</i>
5. Szo	⊕ Tivadar nagyvértanú – (Konón vt.)
6. V	Nagyböjt 1. vas. – Az igazhitűség (ortodoxia) vasárnapja – (Az amóroni 42 vt.) – 8. hang
7. H	A kerszoni fszvtk.
8. K	Teofilaktosz hv. fp.
9. Sz	✦ A szevasztei 40 vt. – <i>Böjt</i>
10. Cs	Kodrátosz és tsai. vtk.
11. P	Szofróniosz fp. – <i>Böjt</i>
12. Szo	<i>Halottak emlékezete</i> – (Teofán szé., Dialógus Gergely fp.)
13. V	Nagyböjt 2. vasárnapja – Palamasz Gergely főpap – (Nikéforosz fp. ereklyéi) – 1. hang
14. H	Benedek szé. – (Sándor fszvt.)
15. K	Agápiosz és tsai. vtk. – <i>Nemzeti ünnep</i>
16. Sz	Szabin fszvt. – <i>Böjt</i>
17. Cs	Elek szé.
18. P	Cirill fp. – <i>Böjt</i>
19. Szo	<i>Halottak emlékezete</i> – (Krizánt és Dária vtk.)
20. V	Nagyböjt 3. vasárnapja – Kereszthódolás – (A szávamonoostori 20 vt.) – 2. hang
21. H	Jakab hv. fp.
22. K	Bazil fszvt.
23. Sz	Győző és tsai. vtk. – <i>Böjt</i>
24. Cs	Az örömhírvétel eü., Zakariás szé. – (Artemón fszvt.)
25. P	⊕ Az Istenszülő örömhírvétele
26. Szo	Az örömhírvétel ünz., Gábor főangyal
27. V	Nagyböjt 4. vasárnapja – Klimakosz (Létrás) János szé. – (Matróna vtnő) – 3. hang
28. H	István és Hiláron szé. atyák
29. K	Márk és tsai. vtk.
30. Sz	János szé. – <i>NAGY HÓDOLÁS – Böjt</i>
31. Cs	Hipátiosz fszvt.

KERESZTES SZILÁRD

A gyermek kiált

Isten elküldte fiát, aki asszonytól született.
Fiának lelkét árasztotta szívünkbe, aki kiáltja: Abba – Atya!
Az emberiség sóhaja és hangos kiáltása az Atya felé száll,
mert ennek a világnak kell a gyermeki gyengédség,
és ez a világ nem élhet atyai szeretet nélkül.

A gyermek megérkezett. Karácsony éjszakáján még csak gögicsélni és sírni tudott, de ez a gyermek Isten szava, Istennek a világba kiáltott igazsága. Ez a gyermek már csendességében is hangosan beszél, kiált. Kiált Istenhez értünk, a mi nevünkben, mert mi azok vagyunk, akik arra a formára, arra az életre alakulhatunk át, amit ő hozott. Mi nem azok vagyunk, amivé az emberi gyengeség és gonoszság tett minket. Az ember igazi névjegye ez: az ember az, akit Isten szeret Jézus Krisztusban. A betlehemi ember, Isten egyszülött Fia már földre jövetelével is hangos szóval kiált és tesz tanúságot arról, hogy minden ember az ő testvére, minden ember az Atya gyermeke. Kiált az Istenhez, hogy ennek az emberiségnek adjon újra utat és irányt, mint a pásztornak a maguk egyszerűségében vagy a keleti bölcseknek hosszú vándorlásukban. Adjon csillagot, hogy ez a sokszor útírányt tévesztett emberiség visszatérjen önmagához, és visszatérjen Istenhez. Ez a gyermek azért jött, hogy Istenhez kiáltson értünk bűnbocsánatért. Egészen addig, amíg a kereszten kiáltja ki a bocsánatnak, a megváltásnak utolsó szavát.

A gyermek megszületett. Már van, aki szól helyettünk, aki kiált értünk. Ez a karácsony. Nem vagyunk magunkra hagyva. Isten elküldte küldöttét, szavát, és benne mindnyájan meghallhatjuk Isten üdvöztetését. Kiált. Nem hangos szóval, de szelíden és alázatosan. Az emberi kiáltásnak, a lélekből jövő nagyon nagy szónak nemcsak a hang felemelése ad

még nagyobb nyomatékot. Sokszor éppen a csend válik valóságos kiáltássá. Ilyen kiáltás minden kisgyermek élete. Kiáltás, mert ő, a gyermek maga a szeretetreméltóság,

a kiszolgáltatottság. Kiált az ember lelki ismeretéhez, mert minden gyermek csak a felnőttek jóindulatából élhet meg. Ilyennek született Isten Fia is. Úgy született, hogy rá volt szorulva az ember jóságára. Isten körülvette őt csodálatos környezettel, a legjobb

édesanyával, Máriával, a leggondosabb apával, Szent Józseffel. Ez a gyerek mindent megkapott, amit ember megkaphatott. Nem is Máriától vagy Józseftől, hanem a mi szívünkől vár jobb jót, nagyobb szeretetet, hogy amikor új élet születik a földre, akkor mindig szülessék újjá az ember.

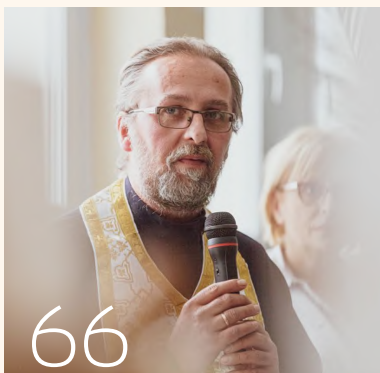
A gyermek egy csapásra megváltoztatja, átrendezi a család életét. Mindenki körülötte kezd forogni, és ettől jobbak lesznek az emberek. Kiáltó szó ez, a karácsony üzenete, amely az ember szívéből előhívja a maradék jót, és mindenkit ráhangol a szeretetre. Ilyen Isten gyermekének a kiáltása, és ilyen minden gyermek, aki áldást hoz a családba.

A gyermek kiált, mert tudja, hogy van ereje. Isten gyermekének, Jézusnak mindenkinél nagyobb a szava. A gyermek üzenete, amit el akar mondani a világnak: az élet nem áll meg és nem hal meg, az ember nem romlik meg véglegesen, van jövő, és van fejlődés. Az ember mindig újrakezd a gyermekkorral, a bűnbánattal. És minden korszak után jöhet valami jobb. Az évezred után, az öldöklés évezrede után talán jön majd egy szebb és békésebb világ, ahol a karácsony szolidaritása, a felnöttek gyengédsége, a hatalmasok leereszkedése, a föld javainak igazságos elosztása polgárjogot kap az emberek gondolkodásában. A gyermek azt kiáltja, hogy a világot csak együtt mindnyájan, szegények és gazdagok, tehetetlenek és hatalmasok, csak együtt tehetjük jobbá. Karácsony hangos szava éppen az, hogy a világot – amely a kis Jézusban egy csodálatos gyermeket és

minden gyermekben egy csodálatos Jézust kapott –, ezt a világot szereti az Isten, és ha mi is szeretjük, akkor méltók vagyunk a karácsony örömére.

- 1 Keresztes Szilárd: A gyermek kiált
- 4 Aranyszájú Szent János: Homília Krisztus születése napjára
- 5 Kiss Máté: A karácsony és a depresszió – hogyan tovább?
- 6 Úrjelenés – Vízkereszt ünnepe
- 7 Espán Margaréta: A szenteltvíz szerepe a népi magánjátatosságban Kárpátalján
- 8 Keresztes Szilárd: A keresés fájdalma és öröme
- 9 Legeza József: A három főpap
- 10 Lődár Jenő: A megtestesülés tanúi kell, hogy legyünk!
- 11 Iván Gábor: Húshagyó vasárnap
- 12 Találkozások
- 14 Espán Margaréta: A szentelt gyertyához kötődő hagyományok Kárpátalján
- 15 Kiss Máté: Mi a baj a reverendával?
- 16 Levcsenkó Dávid: Mindenki tartozni szeretne valahová...
- 17 Dr. Garamvölgyi-Kiss Veronika: Mit jelent számomra az Eucharisztia?
- 19 Arkadiusz Nocoń: Szent Dizmász, a jobb lator
- 20 Szent József tisztelete a bizánci hagyományban
- 23 Martinek Zsolt: A karácsonyi és a vízkeresztli idő szertartásai
- 24 Áthoszi Porfiriosz atya: Imádkozzatok, hogy Isten feltárja előttetek a rejtett dolgokat!
- 26 A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola képzési kínálata a 2022/2023. tanévre
- 28 Genda Noémi: „A tömjénillat nem megy át a világhálón”
- 30 Thomas Mark Németh: Kelet és Nyugat között – Bizánci hagyományú keresztények Magyarországon
- 32 Janka György: Száz éve született dr. Pirigy István teológiai tanár, egyháztörténész
- 34 P. Tóth Nóra: 25 éves a nyíregyházi Szent Miklós-óvoda
- 36 Földvári Katalin: Krimi a templomban: a pócsi kegykép kifosztása
- 38 Király András: Minden út Rómába vezet – Az Örök Városban mutatkozott be a fennállásának tízéves évfordulóját ünneplő KRSZH
- 41 A Papp újra válaszol!
- 42 Ivancsó Bazil: A Szentföld érdekességei XVII.
- 44 Marosi Anita: Tamás atya „Isten halásza”
- 46 Nemzetközi konferencián emlékeztek II. János Pál pápa máriapócsi látogatására
- 51 Legeza József: Gróf Széchenyi Zsigmondné Hertelendy Margit emlékezetére
- 52 Legeza József: Isten kegyelméből szeretni tehozzád szegődtem
- 54 H. Varga Eszter: Egy görögkatolikus kaszkadőr kalandjai a filmvászonon
- 56 Kührner Éva: Egy háromnegyed százados könyv apropóján
- 58 Ivancsó Bazil: Sopron, Trianon, görögkatolikusok
- 62 Legeza József: Könyvespolc mellett
- 64 Legeza Kata: Mozivászon előtt
- 66 Espán Margaréta: Köpeny helyett reverenda – Interjú Mosolygó Tibor görögkatolikus kórházlelkésszel
- 70 Ez történt...
- 74 Móra Ferenc: A szánkó
- 77 Az ember igazságérzete és az isteni igazságosság
- 79 Kukta
- 80 Búcsúk és zarándoklatok rendje, 2022

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA
SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT

FELELŐS KIADÓ: KOCSIS FÜLÖP ÉRSEK-METROPOLITA

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLEETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +3642/597-607

INFORMÁCIÓ:

GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU

SZÁMLASZÁM: 10702064-72479962-51100005 CIB
(GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

SZERKESZTŐ: TÓTHNÉ ESPÁN MARGARÉTA, VÁNDOR ILKA

FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
DOMOKOS ÉVA, GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
H. VARGA ESZTER, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT, TREŠTYÁNSZKY CSABA

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ ÉS SZEMLÉLET
MEGRENDELHETŐ POSTÁN A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN
VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN

A GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU CÍMÉN.

RENDELÉSSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2021

Homília Krisztus születése napjára

Új és szokatlan titok tárul szemem elé, pásztorok énekét halom, de nem csendes pusztai dalokat énekelnek, hanem diadalmas mennyei himnusz hangzik ajkukról. Angyalok dala cseng, arkangyalok énekelnek, kerubok magasztalják, szeráfok dicsőítik, mindnyájan együtt ujjongva köszöntik Istent a földön és az embert az égben. A magasságbeli Isten intézkedéséből földre szállott, és az ember Isten jóságából újra elnyerte az eget. Ma Betlehem olyan, mint az égbolt; csillagok helyett éneklő angyalok a díszei, a nap helyett az igazság napja tündöklök ott. Ne kutassuk, hogy történt mindez, mert ahol Isten akarja, enged a természet rendje. Akarta, tehette, leszállt, üdvösséget hozott: Istennél minden lehetséges.

Ma, aki öröktől fogva van, születik, és aki van, azzá lesz, ami nem volt, mert Isten ember lett, bár maradt, ami volt, Isten. Mert nem istensége levételével lett ember, és nem fokozódó növekedéssel lett emberből Isten, hanem mint második isteni személy isteni természetének változatlanul maradásával, hogy szenvedhessen, emberré lett. Mikor megszületett, a zsidók nem hitték a csodás születést, a farizeusok rosszul értelmezték a szent könyveket, az írástudók a törvénnyel ellenkezőket beszéltek. Heródes kereste az újszülöttet, de nem azért, hogy hódoljon előtte, hanem hogy megölje. Ma ugyanis mindent visszásnak láttak. A zsoltairos szavaival élve: Nem titkoljuk el gyermekeinktől, a jövődö nemzedéknek elbeszéljük az Úr dicséretét és hatalmát, és az ő csodálatos dolgait, amelyeket cselekedett (77. zsoltaír).

Királyok jöttek, hogy csodálják az égi királyt, miként jött a földre angyalok, arkangyalok, trónok, erősségek, uralmak és hatalmasságok kísérete nélkül; új és járatlan úton jött, tisztaságos méhből született. Hatalmának követeit, az angyalokat nem hagyta el, és megtestesülésével nem vétette le istenségét. Királyok jönnek a dicsőség égi királyához, hogy leborulva imádják; katonák, hogy a seregek urának hódoljanak. Asszonyok csodálják őt, aki asszonytól született, mert az asszonyi fájdalmat vidámságra fordította. Szüzek a Szűz Fiát szemlélik, hogy az, aki a tejjel bővelkedő anyai emlőket alkotta, mint kisgyermek hogyan táplálkozik anyja keb-

lén. Csecsemők jönnek ahhoz, aki csecsemő lett, hogy kisdedek és csecsemők szájából szerezzon dicséretet (Mt 21,16; 8. zsoltaír). A gyermekek látják, akiért Heródes haragja miatt vértanúk lettek; a férfiak őt, aki emberré lett, hogy szolgálk bajait orvosolja; a pásztorok a jó pásztor, aki életét adja juháiért; a papok a Melkizedek rendje szerinti papot (Zsid 7,17; 109. zsoltaír). A szolgálk csodálják azt, aki szolga alakját vette fel, hogy a mi szolgálágunkat szabadságra cserélje (Fil 2,7); a halászok azt, aki halászokat emberek halászaivá tett; a vámosok őt, aki vámosok közül evangélistát választott (Mt 9,9); bűnös nők őt, aki lábát bűnbánók könnyeivel engedi öntözni. Röviden egybefoglalva: az összes bűnösök eljöttek, hogy lássák az Isten Bárányát, aki elveszi a világ bűneit; a bölcsek, hogy királyi pompával vegyék körül; a pásztorok, hogy köszöntsék; a vámosok, hogy az evangéliumot hirdessék; bűnös nők, hogy illatos kenetet hozzanak;

a szamaritánus asszony, hogy az élet forrását szomjúhozza; a kananeus asszony, hogy megmutassa bizalommal teli hitét.

Mikor ezek mind ujjonganak, én is velük tartok. Énekelni akarok és ünnepelel. Énekelek, de nem citerát pengetve, nem csörgőt rázva, nem furolán játszva, nem fáklyákat gyújtva, hanem Krisztus pólyáit véve kezembe. Ezek számomra remény, élet, üdvösség; ezek az én furolám, citerám. Ezekkel kezemben jövök, hogy ezek erejével ének fakadjon ajkamon, és az angyalokkal zengjem: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke-ség, az emberek között jóakarat (Lk 2,14).

Aki idők előtt az Atyától kimondhatatlan módon született, ma miattam Szűztől született felfoghatatlanul. Míg azonban idők előtt isteni természetének megfelelően született az Atyától, ma Szűztől a természet rendjén felülemelkedve született, amint a Szentlélek kegyelme előkészítette. Égi születése igazság, földi származása is valóság; igaz Isten született egyszülöttként az Egyedülvalótól, ugyanő a földön egyszülöttje az egyedül Szűznek. Amint az égi születésben anyát gondolni oktalanság, földi születésben atyát keresni káromlás.

Az Atya isteni természetnek megfelelően nemzö a Fiút, a Szűz pedig sérelem nélkül

szülte, mert a Szentlélektől megárnýékozva szült. Ezért nem lehet megérteni örök születését, és nem lehet megmagyarázni az idők teljességében való eljövételét (születését). Azt, hogy Szűztől született, tudom, azt, hogy az Atyától örök idők előtt, hiszem; a születés módját csendes elmélyedéssel, és nem hangos szóval kutatva, megtanultam tisztelettel szemlélni. Megtanultam, hogy Isten tevékenységében nemcsak a természet törvényeit kell figyelni, hanem hinni kell a Teremtő hatalmában. Ha házaseletet élő asszony szül, ez a természet rendje; mikor azonban férfit nem ismerő Szűz szülés után is szűz marad, ez meghaladja a természet rendjét. Ami a természet kereteiben történik, vizsgálhatjuk, de tisztelettel álljunk az előtt, amire nem állnak a természet törvényei, nem azért, mert félelmetes, hanem mivel szóval kifejezni nem tudjuk, és méltó arra, hogy csendes tisztelettel álljunk meg előtte.

Anyát látok, aki gyermeket szült, imént világra jött csecsemőt, de nem értem a születés módját, mert nem működnek a természet törvényei, mikor Isten akarja. Ami történt, a természet rendjét felülmúlta, a természet erői pihentek; az Úr teremtő akaratát működött. Mily végtelen kegyelem! Isten örök Egyszülöttje, aki felül áll az érzékek világán, az egyszerű és test nélküli magára veszi romlásnak alávetett látható testemet. Miért cselekedte ezt? Hogy a láthatókra megtanítsa, és a nem láthatóra elvezessen. Mivel az emberek jobban hisznek szemüknek, mint fülüknek, és abban, amit nem láttak, könnyen kételkednek, Krisztus, hogy elejét vegye a kételkedésnek, jóságában testet öltött, hogy láthassuk. Szűztől születik, aki semmit sem tett, és nem közreműködött, hogy ez történjék, hanem csak eszköze volt a titokzatos hatalomnak. Csak annyit tudott, amit kérdésére Gábor angyal válaszolt. Hogyan lehetséges ez, mivel én férfit nem ismerek? Az angyal így válaszolt neki: A Szentlélek száll rád, és a Magasságos ereje árnyékoz be téged (Lk 1,34–35).

Amint a művész alkalmas anyagot találva gyönyörű remeket alkot: Krisztus lakást véve a Szűz szent testében (és lelkében) élő templomot épített magának, és emberalakot véve a Szűztől, ma megszületett, nem tartva lealacsonyítónak emberi természetünk rútságát. Nem volt számára megalázó, hogy magára vegye saját alkotását; sőt, alkotásának dicsősége is nagyon megnövekedett, mivel az Alkotónak öltönye lett. Teremtéskor kezébe véve az anyagot, alkotta az embert, és a bűnbeesés után ez a romlandó test nem tudott újjáalakulni, míg a Teremtő öltönye nem lett.

KISS MÁTÉ

A karácsony és a depresszió – HOGYAN TOVÁBB?

Idegess vagyok. Meglesz-e minden ajándék? El tudom-e rendezni az ügyeimet a két ünnep közötti szünet előtt? Kibírom-e ezt az állandó sötétséget és hideg időt? Csak egy fontos kérdés nem jut eszembe. Hogy fog így megszületni szívemben Krisztus?

Sötétben kelni sosem kellemes, de hát az évnek ez az időszaka van. Hideg időben sem kellemes átbaktatni a munkahelyre/iskolába, pláne ha a rossz ébredés még ott van az ember szemében. De amikor már a délelőtti kávé sem segít abban, hogy legalább egy picit is kedvesebb legyek embertársaimmal, akkor üt be a felismerés: remek, elkapott az adventi depresszió!

Tudatosítom magamban: hát ez is elérkezett, révben vagyunk. Mulatságos, de ekkor talán még jobban elkezdem várni a karácsonyt, de csupán azért, hogy minél hamarabb vége is legyen. Legyen minden szép, legyen minden a helyén, de legfőképpen: legyen minden gyors, hogy aztán pihenhessek egy nagyot.

Végül is meg lehet élni így a karácsonyt. Sőt, nem keresztény körökben talán hasonlóképpen is megy. Jó esetben a nagy készülődés és izgulás egy viszonylag szép és kellemes ünnepet eredményez. Akár egy keresztény családban is. Csak emellett észre sem vesszük, hogy mindeközben megszületett a világ Megváltója.

Hoppá. Az ünnep megvolt, csak éppen az ünnepelt nem volt jelen. Végső soron ezt is okozhatja az, ha belesüppedek a nagy készülődés okozta depresszióba.

Hol keressük a megoldást?

Olvastam érdekes cikkeket pszichológiai lapokban arról, hogyan lehet átvészelni a karácsony körüli depressziót. Az internetes keresők számtalan cikket találnak, amelyek erről a témáról írnak. Arról azonban sehol sincs szó, hogyan telhet az ünnep az ünnepelt nélkül.

Nem pszichológiai megoldást kívánok nyújtani ezzel az írással, nem is vagyok szakmabeli. Ami a javaslatom, hogy a megoldást keressük lelki módon is. Mindenestül tudatosítsuk magunkban, hogy nem csak egy ünnepet várunk és egy kellemes családi együttlétet, hanem valakit várunk. Azt a valakit, aki folytonosan eljön, hozzánk és értünk, hogy az életünket többé tegye, mint evés, ivás, munka vagy szórakozás:

„Azért jöttem, hogy életük legyen, és bővebben legyen.” (Jn 10,10)

„Az Emberfia ugyanis azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett.” (Lk 19,10)

Jézus Krisztus azért jön, hogy megtaláljon és megmentsen minket. Várjuk ezért éberén, kitartóan az imában és minden teendőkben. Sok a stressz, könnyű feladni és belefáradni ebbe az időszakba. De csak azért is vegyünk erőt magunkon, takarítsunk ki magunk körül, és mindemellett önmagunkban is. Várjuk méltóan Jézust, és akkor észrevesszük, hogy amit hoz, sokkal jobb bármelyik ajándéknál.

ÚRJELENÉS

– Vízkereszt ünnepe

RÉSZLET NAZIANZI SZENT GERGELY PÜSPÖK 38. BESZÉDÉBŐL

*„Az ünnep neve egyszerre istenjelenés,
theofánia is, mert Isten megjelent,
s egyúttal születés is, mivel megszületett.”*

Ez tehát a mostani nagy ünnepünk. Ezt ünnepeljük ma: Isten eljött az emberekhez, hogy aztán mi Istenhez juthassunk, vagy még pontosabban, hogy visszatérhessünk hozzá; tehát hogy letéve a régi embert, magunkra öltsük az újat (Ef 4,22–24), s ahogyan mindnyájan meghalunk Ádámban, úgy éljünk Krisztusban (1Kor 15,22), vele együtt megszületve, keresztre feszítetve és föltámadva (Ef 2,6). Nekem ugyanis visszafelé kell átélnem azt a szép folyamatot, hogy amint a jobb kezdet után jöttek a szomorú dolgok, úgy mostani fájdalmainkból egyszerre már végre jobb dolgok térhessenek vissza. „Mert ahol eláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem” (Róm 5,20) – s hogyha a gyümölcs megízlelése ítéletet hozott magával, akkor Krisztus szenvedése mennyivel inkább megigazulttá tett bennünket! Ezért tehát ne népnépnépet tartunk, hanem ünnepeljünk Isten tanítása szerint: ne világi módon, hanem a világot felülmúlóan. Ne a magunk ünnepét tartjuk, hanem azét, aki a mienk lett, tehát az Úrét. Ne a gyalogságot ünnepeljük, hanem annak orvoslását; s ne csak az alkotást, hanem az újjáteremtést!

Isten először is sokszor és sokféleképpen nevelgette (Zsid 1,1; 12,6) az emberiséget a sok-sok bűn miatt, amelyek az ősbűn gyökeréből fakadtak: szavával, törvényével, prófétáival, jótéteményeivel, majd fenytésekkel, csapásokkal, vízáraddal, tűzvészekkel, háborúkkal, győzelmekkel és vereségekkel, aztán az égből, levegőből, földből, tengerből jövő csodajelekkel, s egyes embereknek, városoknak, népeknek váratlan változásaival. Ezekkel az volt a fő célja, hogy kiirtsa a gonosztságot. Végül azonban az emberiség legszörnyűbb gonoszságai ellen még erősebb gyógyszerre volt szükség. Ilyenek voltak a gyilkosságok, házasságtörések, esküszegések, fajtalanságok, s mindenekelőtt és mindennél inkább a bálványimádás, vagyis hogy az ember Teremtője helyett annak teremtményeit imádta. Mivel tehát

ezek ellen még az eddigieknél is nagyobb segítségre volt szükség, Isten meg is adta ezt a segítséget: ez pedig maga Isten Igéje lett, az örökkévaló, a láthatatlan, körülírhatatlan, test nélküli, aki maga az eredetből eredt eredet, a világosság a világosságtól, az élet és halhatatlanság forrása, az ősminta szépségének kiadása, az Atyától meghatározott és kimondott változhatatlan pecsét (Jn 6,27) és hűséges képmás (Kol 1,15). Eljön ő saját képmásához, és a test miatt testet vesz magára, amely szellemi lélekkel vegyítve él az én lelkem miatt, hogy a hozzá hasonlót így tegye tisztává. Mindenekelőtt ember lesz – a bűnt kivéve (Zsid 4,15). Így haladt előre együtt Isten az általa fölvetett emberrel, s egyesítette a két ellentétet, a testet és a lelket: mert az utóbbi átistenítette az előzőt. Micsoda újszerű egyesülés, s mennyire megdöbbentő keveredés!

Azt látom majd, hogy Jézus a Jordánban tisztul meg, hogy engem megtisztítson – vagyis inkább, hogy megtisztulásával megszentelje a folyamok vizeit –, mert biztos, hogy nem volt szüksége megtisztulásra annak, aki maga „elveszi a világ bűneit”. S látod majd az egeket megnyílni, és a vele egytermészetű Lelket róla tanúságot tenni. Mindezeknek egyetlen fő céljuk az, hogy engem tökéletesre vezessenek, újjáformáljanak, és visszavezessenek Ádám eredeti állapotára.

JUHÁSZ GYULA

Vízkeresztre

*Jövének távol, boldog Napkeletről
Három királyok, híres mágusok,
Mert hírt hallottak a csodás Gyerekről,
Kiről legenda és jóslat susog.*

*Ki született szegényen Betlehemben,
Kit megöletne Heródes király
S aranyat, tömjént, mirrhát lelkesedve
Hoz néki Gáspár, Menyhért, Boldizsár!*

*Szerecsen, indus, perzsa, mind csodálja
A Kisdedet, ki a jövő királya
S a csillagot, mely homlokán ragyog.*

*Ő édes, kedves. Bájolón gagyog
S egy pintyökét néz, mely szent szeliden
A Szűz Mária vállán megpihen...*

A szenteltvíz szerepe a népi magánájtatosságban Kárpátalján

„Ma az emberi nem vétkei a Jordán folyó hullámaival mosatnak le. Ma megnyitják az emberiség számára a paradicsom, s az igazság napja ragyog fel nekünk.” (Szent Szofróniosz jeruzsálemi pátriárka)

A görögkatolikus egyháznak több olyan ünnepe van, melynek egyik központi mozzanata valamely dolog megszentelése. Egyik ilyen január 6-a, vízkereszt napja. Az ünnep szokásrendszere összetett. Tartalmazza az ünnepi liturgia menetét, a szentelés szertartását, az ezekhez kötődő imádságokat és énekeket. A templomi szertartás végeztével a szentelményeket az otthonokban nagy becsben tartják.

Egyházunk a *teofánia* és az *epifánia* megnevezéseket is használja az ünnepre, mely Jézus istenségének kinyilvánítására és a világnak való bemutatkozására emlékeztet bennünket. De nevezik még a „világosság ünnepének” is, mert Krisztus azért jött a földre, hogy megvilágítsa a halál országában és árnyékában járókat.

A szenteltvíz, bár látszólag nem különbözik a mindennapokban használt víztől, mégis kiemelkedik a profán szférából. A világ számos vallásában megtaláljuk, főleg tisztító erejű anyagként.

Kárpátalján a vízszentelés helye napjainkban a templom. Az ünnepet hagyományosan az otthonok megszentelése követi. Ezt a szokást évtizedeken keresztül megnehezítette ugyan a kommunista hatalom politikája, de sem az egyház, sem az emberek emlékezetéből nem tudta kitörölni, így a szokás a rendszerváltást követően régi formájában tért vissza. A pap érkezésére sokan kiteszik az asztalra a szentképeket, búzával töltött pohárba szentelt gyertyát állítanak.

A víz a templomi megszentelés után a népi magánájtatosságok részévé válik, s elsősorban védelmi erőt tulajdonítanak neki. Ennek egyik legelső megnyilvánulása, hogy a szertartást követően néhány cseppel meghintik a háznak azokat a részeit is, ahova házszenteléskor a pap esetleg nem megy

be. Ezt leggyakrabban a családfő végzi. De a ház megszentelése nemcsak vízkeresztkor történhet. Néhány Nagyszőlős környéki településen, nevezetesen Királyháza, Feketeardóban és Szászfaluban az épülő ház megszentelését is kéri a paptól, és ezzel orvosolják az olyan szokatlan eseményeket, mint a felnőttek álmatlansága vagy a kisgyermek gyakori sírása.

Mezőhomokon minden családtag iszik egy kortyot a szenteltvízből, majd a családfő meghinti vele a portát a bejáratától a kertkapuig. Ha otthon valamilyen negatív esemény történik, újra meghintetik vele a házat, hogy védekezzenek annak megismétlődésétől.

Fancsikán a betegségek elkerülése érdekében a jószágra szenteltvizet szórnak. De meghintetik vele a gyerekeket is, hogy ne legyenek rosszak.

A tiszacsomai hívek nagyobb edényben, kannában vagy kancsóban viszik a templomba a vizet, amibe egy kisebb fenyőágot állítanak. Ez a zöld ág a magánájtatosságban a szenteltvízhintőt helyettesíti: ennek segítségével hinti meg a családfő a ház mindegyik sarkát, a gazdasági épületeket és a jószágot. A családtagok isznak egy keveset a vízből, mert az távol tartja az ördögöt. A csepeiek szintén védelmi célból isznak a vízből, és kereszt alakban a szoba sarkait is „megszentelik”. A Csepével szomszédos Nevetlenfaluban „a gonosz lelkek eluralkodásának” elkerülése érdekében járnak el hasonlóan. Ugyanitt üzleti gondok ellen is használják: a fájó testrészt kenik meg vele. Maradva a gyógyításnál, Mezőgecsében a fájós fülbe is szenteltvizet cseppentettek.

Érdekes, hogy bár a szentelményeket alapvetően a katolikusok használják, Pilipkó Erzsébet néprajzkutató Salánkon feljegyezte, hogy a református hívek gyakran megszenteltették épülő házuk alapját. Akkor is hívták a görögkatolikus papot, ha a jószágot betegség pusztította, hogy szentelje meg az ólakat.

Látható, hogy ezek a szokások nem feltétlenül kötődnek sem a paphoz, sem a templomhoz, mégsem különíthetők el a szentelmény egyházi értelmezésétől. A nagy ekténiában a pap és a hívek többek között a következőkért mutatják be könyörgéseiket vízkereszt ünnepén:

„Hogy szolgáljon nekünk ez a víz megszentelés ajándékául s a bűnöktől való megtisztulásra, és hogy hathatós legyen a test és lélek gyógygyógyítására s minden jó használatra...”

„Hogy szolgáljon minekünk a látható és láthatatlan ellenség minden incselkedésének elűzésére...”

„Mindazokért, kik e vízből merítenek, s abból házuk megszentelésére visznek...”

„Hogy mindazoknak, akik e vízből hittel merítenek, és azzal szomjukat oltják, szolgáljon lelki és testi megtisztulásukra...”

Ezek a könyörgések is köthetők a néphagyományban élő szokásokhoz, s még inkább igaz ez a szentelési ima szövegére: „...szolgáljon nekünk bűneink bocsánatára, betegségeink gyógyítására, a gonosz szellemek elűzésére. És legyen e víz minden ellenséges erőnek megközelíthetetlen és anyagi erővel teljes: hogy mindazoknak, kik abból merítenek és ízlelnek, válják lelki és testi megtisztulásukra, betegségeik gyógyulására, lakóházaik megszentelésére, legyen az hathatós erejű minden jó és hasznos dologra.”

A szentelményeknek különböző lelki hatásai vannak az emberekre. Szimbólumai Istenbe vetett hitünknek, hisz ahogyan a magát szemmel láthatóan meg nem mutató Teremtőt, úgy a szentelményeket is az teszi valóssá, ha a beléjük vetett hit nem az érzékszervekre hagyatkozik.

A keresés fájdalma és öröme

Elmúlt a karácsony, és új évi ajándéknak, egy esztendőre útravalónak kaptuk a tizenkét éves Jézus történetét. Mária és József szomorúan keresték az elveszett gyermeket, és három nap múlva találták meg. „Miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell lennem?” (Lk 2,49) A megtalálás öröme nemcsak az aggódó szülők boldog megnyugvása lett, hanem mély értelmű találkozás az ember és Isten titkaival.

Az emberi élet minden szempontból törekeny és gyenge, ennek egyik jele az is, hogy állandóan félnünk kell, nehogy elveszítsük azt, ami a miénk. A dolgainkhoz való ragaszkodásban és az elvesztés félelmében mi magunkat védjük és féltjük, ezen keresztül is megéljük egész létünk esetlegességét, kiszolgáltatottságát. Az elveszett drachmáját mécsessel kereső asszony vagy a századik bárány után kutató gazda jézusi képe azért olyan szívbe markoló hasonlat, mert érezzük, hogy ők a maguk életének egy elveszett darabját keresik (vö. Lk 15,4.8), előkészítve a tékozló fiú apjának fájdalmát, akinek a szavaiból érezzük, hogy a maga életét siratta az elveszett gyermekében (vö. Lk 15,23).

Mária és József nyugtalan keresése a mai szülők fájdalmát vetíti elé, akik gyermekeik sorsa miatt aggódnak. Gyermekeink elvesztése, az emberi életnek eltévelyedése sohasem egyedül egyetlen személy hibájából történik, mindig ott van azok felelőssége is, akiknek kötelességük és lehetőségük lett volna megőrizni az embert vagy megkeresni az elveszettet. Kegyetlenül kínzó érzés az, amivel a próféta a választott nép vezetőit vádolta: „Nem mentetek utána az eltévelyedettnak, nem kerestétek meg az elveszettet” (Ez 34,4). Jézus azért jött, hogy mint jó pásztor őrizzen minket, és ha elvesztünk, akkor megkeressen. Azért adta az életet, hogy örökre megtaláljon minket.

Az elvesztés fájdalmát azért adta Isten, hogy a megtalálás öröme gyógyítsa azt. A jó pásztor, ha megtalálja az elveszettet, „örömeiben vállára veszi, hazasiet vele, összehívja szomszédjait és barátait: Örüljete ti is, mert megtaláltam elveszett báránymat. Mondom nektek, éppen így nagyobb öröm lesz a mennyek országában egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, akinek nincs szüksége rá, hogy megtérjen.” (Lk 15,4–7) A tékozló fiú apját az idősebb testvér ellenkezése sem tudja lebeszélni önfeledt örömről: „Együnk és vigadjunk, hisz a fiam halott volt, és életre kelt, elveszett, és megkerült” (Lk 15,24).

József és Mária elvesztették Jézust, de megtalálták a templomban. Aggodalmuk és szülői szemrehányásuk öröme fordult, mert meg-

találták azt, akit Istentől kaptak, az Isten Fiát. Ilyen a mi életünk is. Ha elvesztünk valamit, ha életünk ürességét érezve keressük az elvesztett, akkor valójában azt éljük meg, hogy elvesztettük életünk nyugalma és teljességét, elvesztettük önmagunkat, elvesztettük vagy elfelejtettük az Istent, aki azért adta az elvesztés fájdalmát és a megtalálás örömét, hogy ébren tartsa bennünk a vágyat az ő állandó keresésére. József és Mária megtalálták azt, akit kerestek, de ez már egy másik Jézus volt. Egy jó kisfiút vesztek el, és az írástudó Mestert, az Atya Fiát találták meg, aki számára az Atya dolgai fontosabbak, mint a szülői és gyermeki gyengédség. A hétszeres törrel eljegyzett Máriának így kellett megtanulnia, hogy anyai ragaszkodását, gyermekét féltő szeretetét kell feláldoznia azért, hogy ez a gyermek a világ üdvözítője legyen. Hosszú volt még az az út, amit Máriának kellett bejárnia, mindig újra megtalálni, mindig újként elfogadni gyermekét, amíg a kereszten el nem veszítette, és a feltámadásban végleg meg nem találta úgy, ahogy Isten ajándékozta őt anyjának és nekünk. Máriának és Józsefnek az ő elvesztésén kellett megtapasztalni az evangélium új értékrendjét: „Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja” (Mt 10,39).

Mi eltévedtünk az Istentől, elfelejtjük őt, vagy elbújunk előle, néha Isten is elrejtje magát, hogy annál inkább keressük, és a végén mindig ő talál meg minket. Az életünk olyan, mintha játszó kisgyermekként bújócskázna az Istennel, és mindig rádöbbenünk arra, hogy előle nem lehet elbújni, az ő kedvét nem lehet elvenni attól, hogy minket keressen, ő mindig annak örül, ha levesszük szemünkről a kezünket, és gyermeki mosollyal örülünk, ha azt hisszük, hogy mi találtuk meg őt.

Ilyen rejtélyes a tizenkét éves Jézus megtalálása is. Mária és József keresték az elveszett fiúcskát, és meg is találták. A negyvennapos Jézus bemutatásakor liturgiánk visszajára fordítja az elbeszélést: „Nem az aggyastyán tart engem, hanem én tartom az öregget.” Most is mondhatnánk Jézussal: Nem a szüleim kerestek engem, én kerestem, én találtam meg őket, hogy egyre jobban megtaláljanak engem, az enyéim legyenek, és így bennem, az örök idők óta elrejtett misztériumban találják meg önmagukat. Boldogan és nyugodtan mentek haza, már valamivel többet tudtak arról, hogy mire választotta ki őket az Atya. Azt is sejtet-

ték talán, hogy még sok megrázó meglepetést tartogat számukra ez a gyermek. Jézust keresve így találta meg Mária és József is saját magát. Mária szívébe örökre be volt írva ez a zárandoklat, ez a Jézus.

„Velük ment Jézus Názáretbe, és engedelmeskedett nekik” (Lk 2,51). Mária és József, mint Jézus is, megtalálták, amit kerestek, nem volt hiábavaló az aggodalmuk, már megnyugodhattak. Zaklatott, kockázatokkal, veszélyekkel és veszteségekkel teli világunkban Jézus nagy ajándéka a lelkünk nyugalma, aminek ő már új szabályt és más garanciát adott: „Vegyétek magatokra igémet, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalma. Az én igám édes, az én terhem könnyű.” (Mt 11,29–30)

A három főpap

Január 30-án ünnepeljük a három püspököt, Nagy Szent Bazil, Szent Gergely és Aranyszájú Szent János egyházatyákat. Az ünnep reggeli zsolozsmája Krisztus egyháza főpásztorainak és világítóinak nevezi őket. E szertartásunk evangéliumában Jézus szavait hallhatjuk, hogy ő a jó pásztor. Együtt él nyájával, a 23. zsoltár szavaival: zöldellő rétekre, a nyugalom vizéhez és az igaz úton tereli nyáját. Amikor elment, ezt a feladatot átadta utódainak. Ilyen pásztorok voltak azok is, akiket együttesen három főpapnak szoktunk nevezni.

Ugyanakkor Jézus magára vállalta a bárány feladatát, sorsát is. A pásztor őrzője, gondozója, hűséges és szerető gazdája övéinek. A bárány a testet öltött szelídség és engedelmesség, a szeplőtelen és ártatlan áldozat jelképe. Jézus egyszerre vállalta a két szimbólumot. „Ki a nagyobb, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? Ugye az asztalnál ülő. Én mégis úgy vagyok köztetek, mint a szolga.” (Lk 22,27) Mint az első és utolsó (Jel 21,17), mint a pásztor, és mint a bárány.

Jézus az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit (Jn 1,29). Tudjuk, a báránnyt le kellett ölni az Ószövetségben az első húsvétkor. Annak vére által menekültek ki az egyiptomi fogságból. Most Krisztus testét és vérének mutatjuk fel. És azt mondjuk az Atyának: ne reánk nézz, Atyánk, hanem örá. Mi gyarlók vagyunk, esendők, de ő tökéletes, az ő áldozata végtelen értékű. Felmutatjuk őt a diszkoszon a kenyér és a bor színében, alá húzódunk, magunkhoz vesszük, eggyé válunk vele, hogy értékesek legyünk Isten előtt. És ahogy a pásztori hatalmat és feladatot megosztotta velünk, úgy adja át és osztja meg velünk a bárány feladatát és sorsát is: „Úgy küldetek titeket, mint bárányokat a farkasok közé” (Lk 10,3). Ez a mi küldetésünk. Bárányként viselkedni, a bárány sorsát magunkra vállalni.

Ez azzal jár, hogy a farkasok esetleg felfalják a bárányokat. Kétezer év óta a farkasok falják a bárányokat, de nem tudták felfalni. Aranyszájú Szent János mondja: Míg bárányok vagyunk, győzünk, ha ezer farkas vesz is körül minket, legyőzzük azokat. De mihelyt farkasokká válunk, elveszünk, mert elmarad a nagy Bárány segítése, aki a bárányokat eteti, de a farkasokat nem. És ezt látjuk a történelemből is.

Ha bárányok maradunk, győzünk. Erről már az 1. században meg voltak győződve a keresztények, amikor még tűzzel, vassal irtották, üldözték az egyházat. Akkor íródott a Jelenések könyve. A szentíró ezt a meggyőződését írta le akkor, amikor még kétszáz évig üldözték az egyházat. Már akkor hirdette látomásában, hogy fehér lovon, a győzelem jelén vonul be a Bárány. S bár véres a ruhája, de rá van írva, hogy Isten szava győz (Jel 19,14). Azóta sokszor üldözték még a bárányokat, akiket Krisztus a farkasok közé küldött, de a bárányok sohasem fogytak el, és sohasem győzték le őket. Erre tanít bennünket ez a három főpap, akiknek szintén voltak nehézségeik, s akik Krisztushoz hasonlóan egyesítették magukban a pásztor és a bárány feladatát és sorsát.

De szertartásunk az egyház világítóinak is nevezi őket. Jézus magáról mondta: „Én vagyok a világ világossága (Jn 8,12). János evangélista pedig: „Benne élet volt, s ez az élet volt az emberek világossága (Jn 1,14). De ezt a fény feladatot is megosztotta velünk. Éppen a három püspök ünnepének Szent Liturgiája evangéliumában hallhatjuk Jézus szavát: „Ti vagytok a világ világossága. ... Úgy világossítson a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiket és dicsóítsék Atyátokat, ki a mennyben van.” (Mt 5,16)

Hálát adunk Istennek azért, hogy elküldte közénk a januárban ünnepelt három főpásztort, akik Krisztus egyházának világítói és főpásztorai voltak, és példát adnak arra, hogy mi is hozzájuk hasonlóan világítókká, pásztorokká és áldozatos lelketű embereké váljunk.

A napkeleti bölcsek

Ama csillag után.

A holdsugaras hideg éjszakán,
Mint egy fehérle, csendes álom,
Úgy vonult el a komoly karaván.
És elől ment a három.

A sziklás föld mogorván és kopáron
Feküdt el lábaik alatt.
Méltóságos sora a száz tevének
A harmaton halkan haladt.
És mintha fehér árnyak lengenének,
Úgy vonult végig a fehér sereg
A völgyön, ahol nem nőttek virágok,
S a városon, ahol az emberek
Nem virrasztottak és nem énekeltek.
S ahol nem látta őket senki sem.

És így suhant el csendesen
Életre éledt vágya Napkeletnek
Az ezredéves éjszakán.

Ama csillag után.

LÓDÁR JENŐ

A megtestesülés tanúi kell, hogy legyünk!

Az egyházi évünk egyik nagyon szép időszakán vagyunk túl, a karácsonyi megtestesülés és Krisztus Jordánban való megkeresztelkedése ünnepén. Azonban csak az ünneplésen vagyunk túl, a Megváltó megtestesülése és megjelenése ma is jelenvalóvá kell, hogy váljon a keresztény ember életében. Mi, görögkatolikusok karácsonykor úgy köszönünk egymásnak, hogy: „Krisztus születik!”, a válasz pedig „Dicsőítsétek!”

A megtestesülés misztériuma nemcsak egy történelmi esemény, hanem a ma is jelen

lévő és megtestesülő Krisztus Urunk folyamatos kegyelmi ajándéka. A megtestesülés tanúi kell, hogy legyünk ma is. Olyan titok ez, amelyet az ember csak alázattal, az életében cselekvő Istent szemlélve élhet meg. Hálás vagyok a Jóistennek, hogy görögkatolikus papként megélhetem azt, hogy nincs lényegileg különválasztható karácsony, nincs külön vízkereszt, hanem mindezek a minket szerető és gondviselő Istenünk jelenlétét teszik lehetővé. Mi nem reprodukáljuk vagy rekonstruáljuk ezeket az eseményeket, hanem a folyamatos mában megéljük a megtestesült

Krisztus jelenlétét. Túl nagy a kísértés, hogy úgymond kényelmessé alakítsuk az ünnepelésünket. A saját magunk értelmével, a saját magunk kényelmére olyanná formáljuk, ami könnyebben fogyaszthatóvá válik. Nem beszélünk misztériumról, nem beszélünk csodáról, nem beszélünk csodálatos Szűztől való születésről, nem beszélünk bűnbánatról, nem beszélünk megváltásról, nem beszélünk kegyelemről, és ezeket még sokáig tudnánk sorolni...

A karácsony és vízkereszt ünnepének egyik fontos mondanivalója, hogy

„velünk az Isten!”

Velünk van ma is. Értem testesült meg. Ez a misztérium értem történik, hogy ma is vigasztaljon, hogy ma is megerősítsen, hogy ma is megtartsa, hogy ma is megváltson, hogy ma is megajándékozzon.

Húshagyó vasárnap

„Amikor eljön dicsőségében az Emberfia és vele minden angyal, helyet foglal főnséges trónján. Elébe gyűlnek mind a nemzetek, ő pedig különválasztja őket egymástól, ahogy a pásztor különválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat jobbjára állítja, a kosokat pedig baljára. Aztán így szól a király a jobbján állókhoz: Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot! Éhes voltam, és adtatok ennem. Szomjas voltam, és adtatok innom. Idegen voltam, és befogadtatok. Nem volt ruhám, és felruháztatok. Beteg voltam, és meglátogattatok. Börtönben voltam, és fölkerestetek. Erre megkérdezik az igazak: Uram, mikor láttunk éhesen, hogy enned adtunk volna, vagy szomjasan, hogy innod adtunk volna? Mikor láttunk idegenként, hogy befogadtunk volna? Mikor láttunk betegen vagy börtönben, hogy meglátogathattunk volna? A király így felel: Bizony mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek. Ezután a balján állókhoz is szól: Távozzatok színem elől, ti átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült. Mert éhes voltam, s nem adtatok ennem. Szomjas voltam, s nem adtatok innom. Idegen voltam, s nem fogadtatok be. Nem volt ruhám, s nem ruháztatok fel. Beteg és fogoly voltam, s nem jöttetek el meglátogatni. Ekkor ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesen vagy szomjasan, idegenként vagy ruhátlanul, betegen vagy börtönben, s nem voltunk szolgálatodra? Erre majd ezt feleli: Bizony mondom nektek, amit a legkisebbek valamelyikével nem tettetek, velem nem tettétek. Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.” (Mt 25,31–46)

KRISZTUSBAN KEDVES TESTVÉREK!

Nagybőjtre készülve az utolsó ítélettel kapcsolatos az egyik azt megelőző vasárnapi evangéliumunk. Ebben a szakaszban, amelyet Szent Máté evangéliumának 25. fejezetében találunk, a dicsőséggel eljövő Jézus jobbjára és baljára állítja az embereket cselekedeteik szerint. Miután megdicsérte az igazak tetteit, az Úr elmarasztalja azokat, akik éhezni, szomjazni, betegen vagy látogatás nélkül hagyták őt. Osztályrészük az örök tűz és szenvedés. Az igazakhoz hasonlóan ők is megkérdezik az ítélő Krisztust, mikor látták őt ilyen állapotban, és nem szolgáltak neki. Jézus erre azzal válaszol, hogy a legkisebbnek, legszegényebbnek, legrászorultabbnak tett szolgálat valójában neki való szolgálat volt, amit ők nem tettek meg.

Ha leegyszerűsítve nézzük ezt a példabeszédet, azt vehetjük észre, hogy ez a második csoport mulasztással vétkezett. Látszólag nem nagy bünt követtek el, de valójában a legalattomosabb kísértésnek engedtek. Amíg egy-egy aktív cselekedetünkkel – pl. amikor szavunkkal vagy tettünkkel ártunk a másik embernek – figyelmeztet a lelkiismeretünk szava, a mulasztás vétkénél nem szólal meg azonnal. Ha meg is teszi, sokkal könnyebb elhallgattatni, mint azt a belső fájdalmat, amely egy konkrét cselekvés által elkövetett bűnünk után mardos bennünket. A mulasztás vétké azért olyan veszélyes, mert a bűnünket csak akkor vesszük figyelembe, amikor már késő, amikor már a büntetést kell elszenvednünk érte.

Gondoljunk iskolás éveinkre. Ha feladtak egy verset, és azt nem tanultuk meg, a felkérdezésnél az egész osztály előtt vallottunk szégyent. Amikor felszólítottak, már hiába kezdtük volna bepótolni a mulasztásunkat, azzal már elkéstünk.

Ugyanígy lesz a mennyek országával kapcsolatban is. Ha nem akarjuk elszenvedni a végleges megszégyenülést, akkor érdemes már most azon dolgoznunk, hogy feladatainkat tisztességgel elvégezzük, emberszeretetünket kimutassuk, és Istenünknek imádatlansággal szolgáljunk. Kiváló időszak erre a közelgő nagybőjt. Használjuk hát fel az időt, hogy majdan a dicséret és ne a megszégyenülés részesei lehessünk!

„Mindaddig emberi erőt meghaladó kísértés nem ért titeket. Hűséges az Isten, aki erőtökön felül nem hagy megkísérteni, hanem a kísértéssel együtt a szabadulás lehetőségét is megadja, hogy kibírájátok.” 1Kor 10,13

Találkozások

Már régen lezárult a karácsonyi ünnepkör. Február 2-án, Jézus bemutatásának ünnepén gondolataink mégis a gyermek Jézushoz vezetnek vissza. A mózesi törvény szerint 40 nap volt a tisztulás ideje. Ekkor vitték fel a gyermeket Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak, s mint minden elsőszülött fiút, az Úrnak szenteljék.

A 40 napos gyermekkel a templomban találkozott Simeon, az agg főpap. Karjába vette őt. Elbocsátását kérte tőle e földi életből. Simeonban, az ószövetségi főpap személyében, az emberiség hivatalos képviselője találkozott a Megváltóval. A Lévi törzséből származó zsidó főpap a Melkizedek rendje szerinti örök főpappal, aki az egész emberiségért egyetemes áldozatra jött.

Más volt ez a találkozás, mint azok, amelyekről karácsonykor emlékeztünk meg. Ott a pásztorok és a bölcsek csupán saját személyüket képviselték. Legfeljebb jelképei voltak annak, hogy Jézus a pusztán egyszerű embereihez éppen úgy eljött, mint a tudomány bölcseihez. A kétkezi munkás szegényekhez éppen úgy, mint a városokat, népeket kormányzó vezetőkhöz, királyokhoz. Jelképei annak, amit az Írás évtizedekkel később így fogalmazott meg:

„Nincs személyválogatás az Istennél” (vö. Róm 2,11).

Az Úr találkozója Simeonnal széles távlatokat nyitott meg. Az egész emberiség, az emberi nem minden tagja találkozhatott és találkozhat ma is Krisztussal.

Az evangéliumok számos találkozást beszélnek el: vigasztalásra szoruló, bűnös és beteg, tanulni vágyó, igazságkereső és érdeklődő. Kétkedő, sőt ellenséges érzelmű emberek is Jézus közelébe kerülhettek.

Volt, aki tudatosan kereste vele a találkozást. Ezek közül némelyek állandóan vele maradtak. Mások alkalmanként, esetleg véletlenül futottak össze vele. A találkozások hatása alól azonban senki sem tudta kivonni magát. Hosszú időre, gyakran egész életre szóló élményt jelentett az emberek számára.

Jól példázza a Jézussal való találkozás jelentőségét Zakeus története. Ő tudatosan kereste Jézust, de csupán a kíváncsiság vezette. Amikor viszont szemtől szemben állt vele, pillanatok alatt óriási változáson ment keresztül. A vámosok feje, a pénzért élő ember, aki attól sem riadt vissza, hogy gazdagságát mások megkárosítása árán növelje, egyszerre átalakult. Jézus elé állt, és kijelentette:

„Uram, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit valamiben megcsaltam, négyszer annyit adok helyette” (Lk 19,8).

Új emberré vált. Levetette magáról a régit, hibáival, kapzsiságával, anyagiasságával együtt. Jézus is megállapította róla:

„Ma üdvösség köszöntött erre a házra, hiszen ő is Ábrahám fia” (Lk 19,9).

Nemcsak a kortársaknak nyitotta meg az Úr bemutatásának eseménye a találkozás lehetőségét, hanem számunkra is adva van a rendszeres alkalom, hogy együtt lehessünk Jézussal. Ő mondta:

„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok köztük” (Mt 18,20).

E jézusi kijelentés a templomi, liturgikus közösség fontosságára hívja fel a figyelmün-

ket. A liturgiában találkozhatunk a velünk együtt imádkozó Jézussal, aki a felolvasott szentírási szavakban és az egyház élő igehirdetésében minket tanít. Aki érettünk önként feláldozta magát.

Ha Zakeus nyitottságával veszünk részt ezeken az együttléteken, akkor megnyílik számunkra is a lehetősége annak, hogy mi is bűnbánatra ébredjünk Jézus közelében. Bennünk is olyan hatást eredményez, mely nyomán kijelenti a Mester: ma üdvösség köszöntött erre az emberre.

Húshagyó vasárnap evangéliuma is a találkozást, mégpedig a legfontosabbat, a végsőt állítja elénk: az utolsó ítélet eseményét, melyet Szent Máté evangélista könyvében így ír le: „Amikor eljön dicsőségében az Emberfia és vele minden angyal, helyet foglal fonséges trónján. Elébe gyűlnek mind a nemzetek, ő pedig különválasztja őket egymástól, ahogy a pásztor különválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat jobbjára állítja, a kosokat pedig baljára. Aztán így szól a király a jobbán állókhoz: Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot! Éhes voltam, és adtatok ennem. Szomjas voltam, és adtatok innom. Idegen voltam, és befogadtatok. Nem volt ruhám, és felruháztatok. Beteg voltam, és meglátogattatok. Börtönben voltam, és fölkerestetek. Erre megkérdezik az igazak: Uram, mikor láttunk éhesen, hogy enned adtunk volna, vagy szomjasan, hogy innod adtunk volna? Mikor láttunk idegenként, hogy befogadtunk volna? Mikor láttunk betegen vagy börtönben, hogy meglátogathattunk volna? A király így fe-

lel: Bizony mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek. Ezután a balján állókhoz is szól: Távozzatok színem elől, ti átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült. Mert éhes voltam, s nem adtatok ennem. Szomjas voltam, s nem adtatok innom. Idegen voltam, s nem fogadtatok be. Nem volt ruhám, s nem ruháztatok fel. Beteg és fogoly voltam, s nem jöttetek el meglátogatni. Ekkor ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesen vagy szomjasan, idegenként vagy ruhátlanul, betegen vagy börtönben, s nem voltunk szolgálatodra? Erre majd ezt feleli: Bizony mondom nektek, amit a legkisebbek valamelyikével nem tettetek, velem nem tettétek. Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.” (Mt 25,31-46)

Lényegében minden liturgiában azért imádkozunk, hogy akkor, a félelmetes ítélőszék előtt jó feleletet adhassunk. Hogy azon a végső találkozáson felénk is szóljon Krisztus: „Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot.”

Minden találkozás Krisztussal e végső találkozás felé mutat. Amikor a hónap elején, a február 2-i ünnepen az „első” találkozás előtt állunk, figyelmünk már a végsőre irányul, abban a reményben, hogy e végső találkozás egy örök együttlét küszöbe lesz. Kezdet mindazok számára, akik megszerzik maguknak az Atya áldottai kitüntetését Isten kegyelme és földi életünk magatartása által.

BENEY ZSUZSA

Gyertya-szentelő

*Biztosan jár az imbolygó hajóban
gyertyák hulló gyöngyei közt, a külső
sötét mérhetetlen árnyai mélyén,
lángok zizegő zajában, időtlen
idejében a fénylő pillanatnak,
amikor – gyermek maga is – a gyermek
sorsát viszi két törekeny kezében.
Gyertyák hulló könnyei közt a gyermek
biztosan jár az imbolygó hajóban.
Karjaiban a cseppnyi test a lángok
éveiben, a föld alatti árnyak
rácsai között érik a halálra.
Végtelen tengerén a fájdalomnak
lobog árva gyertyaszál, és a fényben,
gyermek-szívében eszméli a titkot,
amit nem értett az angyal szavában:
hogy „áldott vagy az asszonyok között”.*

„Igazából nem az a kérdés, hogy én hiszek-e Istenben, hanem az, hogy ő hisz-e bennünk! Karácsony, a megtestesülés, Jézus Krisztus nyilvános tevékenységei, nagypéntek, a húsvéti feltámadás, pünkösd, mind-mind arról szól, hogy a Szentháromság hisz az emberben, bízik keze alkotásában! Istenünk tudja, hogy képesek leszünk megtanulni a szeretet parancsát, felnőni oda, hogy vele egy asztalhoz üljünk!”

Böjte Csaba

A szentelt gyertyához kötődő hagyományok Kárpátalján

„Üdvöz légy, malaszttal teljes Szűz,
mert tőled sugárzott ki az igazság napja:
Krisztus Istenünk, megvilágítván a sötétségben levőket.
Te is örvendj, igaz Simeon,
mert karjaidra vevéd az emberi nem Szabadítóját,
ki föltámadást ajándékozott nekünk”.
(Gyertyaszentelő-napi tropár)

Február 2-a egyházunkban Jézus templomban való bemutatásának ünnepe. A 40 napos gyermekért a jeruzsálemi templomban ajánlották fel az ószövetségi törvény által előírt váltságdíjat: „A tied minden élőlény, ami elsőként nyitja meg az anyaméhet, s amelyet felajánlanak az Úrnak, ember s állat egyaránt, de meg kell engedned, hogy az emberek kiválthassák elsőszülöttüket, s a tisztátalan állatnak is váltsd ki elsőszülöttét” (Szám 18,15).

A templomban az agg próféta, Simeon fogadta a kisdedet és szüleit. Simeon a Szentlélek kinyilatkoztatása szerint nem hal meg addig, amíg nem találkozik a Megváltóval. Innen az ünnep görög elnevezése, a *hypapante*, melynek jelentése: *találkozás*. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepének is nevezzük, mivel ezen a napon szentelik meg a gyertyákat. Nyugaton az ünnep neve *presentatio* (bemutatás) vagy *purificatio* (tisztulás). Tisztulás, mert a mózesi törvény értelmében a nő szülés után 40 nappal nyeri vissza tisztaságát. Mária annak ellenére is teljesítette a törvény előírását, hogy méhe Krisztus születése által megszenteltetett.

Gyertyaszentelő ünnepének egyik központi eleme a fény. Simeon a találkozás alkalmával úgy köszönti a gyermeket, mint akit az Atya rendelt „világosságául a pogányoknak megvilágosítására”.

Az ősegyház Krisztus testét viaszhoz, lelkét kanóchoz, istenségét lánghoz hasonlította. A gyertya megjelenik a keresztség kiszolgáltatásának szertartásában. A húsvéti gyertyáról meggyújtott keresztes gyertya azt jelképezi, hogy a megkeresztelt Isten gyermeke lett, továbbá mutatja neki a hit és jó cselekedetek világosságának útját, amelyen az új kereszténynek járnia kell. A Krisztushoz tartozásra figyelmeztet a bérmálás és az elsőáldozás alkalmával is. Az evangéliumot égő gyertya kíséri, mert Krisztus a pap ajkain keresztül szól az ő népéhez.

A megszentelt gyertyákhoz kötődő népszokások az anyaméhtől egészen a sírig jelen vannak a hívők életében, különösképpen a várandós és gyermekágyas asszony, illetve az újszülött számára az őket fenyegető veszélyek elhárítására. Ezek közül is leggyakrabban a torokgyík elleni védekezésre használták az ünnep másnapján történő balázsolás alkalmával.

Kárpátalján a gyertyaszentelés helyszíne hagyományosan a templom. Mindenki annyi gyertyát visz magával megszenteltetni otthonról, amennyit szükségesnek lát.

A szentelt gyertyához kötődő hagyományok közül leginkább a vihar elleni védekezéssel kapcsolatos szokásokat találtam. Batáron vihar idején meggyújtanak egy szál szentelt gyertyát, hogy megóvják otthonukat a villámcsapástól. Mezőgecsében a szentelt barka egy darabját gyújtják meg a szentelt gyertyáról.

Salánkon a kályhában égetik a szentelt gyertyát, mert úgy tartják, hogy hét szentelt gyertya kéményből kiszálló füstje képes eloszlatni a viharfelhőket.

Tiszacsomán a rossz álm miatt megrémült gyermek fölött gyújtottak gyertyát. Hasonló céllal alkalmazták Nevetlenfaluban is. Ha egy gyermek rosszat álmodott, különösebb ok nélkül keservesen sírt, vagy egyszerűen megijedt valamitől (például egy állattól), előbb szenteltvízzel keresztjelet kentek a kezére és a homlokára, majd a feje fölött meggyújtották a gyertyát.

Kész Margit kárpátaljai néprajzkutató jegyezte le, hogy Nevetlenfaluban, Batáron és Komjátón az orbánc (fertőző bőrgyulladás) egyetlen hatásos ellenszerének ismerték, de a kelések és kutyaharapások gyógyítására is alkalmazták a gyertya füstjét. Egresen húsvét ünnepének is szerves részét képezi. A nagycsütörtök éjjeli szertartásra a helyiek égő gyertyát visznek magukkal, melynek lángja a szertartás idején is ég, s hazavinni is úgy kell, hogy el ne aludjon. Az ugyanis valamilyen baj, szerencsétlenség előjele. Ha sikerült égve hazavinni, a gyertya égéstermékével keresztet rajzoltak a bejárati ajtó fölé a betegségek és a gonosz távoltartása céljával. Ugyanitt a vízbe fült keresésére is alkalmazták: egy darab fára hétszer szentelt gyertyát helyeztek, hogy megmutassa a test helyét. Ha a családban nagybeteg volt valaki, ágya mellett folyamatosan égett egy szál szentelt gyertya.

A kárpátaljai magyarság fennmaradásának egyik alappillére a vallás jelentette. A kommunizmus évtizedeiben, amikor mindenféle vallásos megmozdulás tilos volt, a közösségeket megfosztották templomuktól, hitük szertartásos megélésének lehetőségétől, az otthon biztonságában, az egyedül vagy családi körben végzett könyörgések, imádságok és vallásos cselekmények megtartó erővel bírtak. Ezen cselekmények sorába tartoznak a szentelményekkel, így a szentelt gyertyával kapcsolatos hagyományok is.

KISS MÁTÉ

Mi a baj a reverendával?

Egy lelkigyakorlat alkalmával elég kínos eset történt velem. Az ebédnél épp egy püspök ült velem szemben, amikor is rákérdezett, hol a reverendám – ugyanis a nélkül ültem le ebédelni. No meg a nélkül vettem részt nagyon sok programon a lelkigyakorlat alatt. Fel is küldött, hogy vegyem csak fel szépen. Igaza volt. Míg mentem vissza a szobába a reverendámért, azért csak feltettem magamnak a kérdést:

„Miért is nem hordom a reverendát?”

Hiszen azért mégiscsak egyfajta rendi ruha. Megkaptam a kegyelmet, hogy hordhassam. Akkor meg miért nem élek vele? Meg hát valljuk be őszintén, egy picit azért menő is. Kiváltszottságérzetet ad. Mégsem hordom túl gyakran.

Míg ezen a kérdésen gondolkodtam, meg is fogalmazódott bennem a gondolat: Azért, mert kényelmetlen. Ennyi. Semmi ideológia vagy lázadás nem volt a háttérben. A reverenda hordása igenis kényelmetlen.

Hanem mindeközben egy másik gondolat is megfogalmazódott bennem, ami nagyon szíven ütött. A reverenda hordása ugyanolyan kényelmetlen, mint sokszor a papi hivatás maga is az. És tényleg! Kényelmetlen abban a tudatban élni, hogy az emberek meglesnek, mert kispap vagyok. Szó szerint nézik, hogyan viselkedem, hogyan viszonyulok bizonyos kérdésekhez, mit mondok, stb. Ez pedig kifejezetten kényelmetlen.

Amikor ismeretlennek bemutatkozom, akkor szinte soha nem áru-lom el magamról, hogy kispap vagyok, mert akkor akarva-akaratlanul is rám képzelik egyből a reverendát, és az emberek csak azt fogják látni, az arcot, a személyt már kevésbé. Nem beszélve a reverenda hordásának gyakorlati kényelmetlenségéről (és a lelkigyakorlat alatt is inkább emiatt mellőztem).

Ilyen alapon tényleg igaz az, hogy a reverenda egy olyan jel, amely nemcsak azoknak jelez, akik látják, hanem azoknak is, akik hordják. Erről rögtön eszembe jutott pár hasonlat. A reverenda nem más, mint Keresztelő Szent János teveszőr ruhája, a vezeklők öve, az ószövetségi leviták öltönye. Egy olyan ruha, melynek a hordása bizony kényelmetlenséggel és sok munkával jár. Viszont ez a kényelmetlenség emlékezteti a hordóját talán a legfontosabb hasonlóságra. A reverenda nem más, mint Krisztus keresztje.

Pontosan! A viselése nemcsak hogy kényelmetlen, de egyben meg is bélyegez. Ugyanakkor ez a megbélyegzettség, ha büszkén viseljük, akkor részesít ugyanannak a dicsőségében, aki testileg ment fel a keresztre, hogy szenvedésével megváltson minket. A reverenda hordásával, ha csak jelképesen is, de csatlakozunk ehhez. És mi a pap legfontosabb feladata, ha nem az, hogy elősegítse a nép (és ön-maga) megváltását!

A későbbiekben egy újabb kép is beugrott nekem Jézus egyik példabeszédéből. Kicsit úgy éreztem magam a püspök kérdése után, mint-ha maga Jézus kérdezte volna meg tőlem: „Barátom, hogyan jöttél be ide menyegzős ruha nélkül?” (Mt 22,12) Szó szerint megrendültem ebben a felismerésben. Igen, a reverenda nekünk, papoknak/kispapoknak a menyegzős ruhánk. Nem biztosíték arra, hogy tuti VIP-belépőnk van a mennyekbe, de enélkül igen nehéz számunkra is a bejutás.

Mindenki tartozni szeretne valahová...

November 22-én ismét megrendezték a Görögkatolikus Papnevelő Intézet kispapjainak szónokversenyét. A téma Pál apostol efezusiakhoz írt levelének egy részlete volt. A szónokversenyt LEVCSENKÓ DÁVID IV. évfolyamos papnövendék nyerte, az ő beszédét közöljük.

„Ezért már nem vagytok idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és Isten családjának tagjai. Apostolokra és prófétákra alapozott épület vagytok, s a szegletkö maga Krisztus Jézus. Ő tartja össze az egész épületet, belőle nő ki az Úr szent temploma.” (Ef 2,19–21)

KRISZTUSBAN KEDVES TESTVÉREK!

Szent Pál apostol a mai levelében az efezusi közösséghez szól. Efezus abban az időben nagy kereskedőváros volt, több mint kétszázezer lakossal, ahol sokféle ember és sokféle nemzet megfordult, zsidók és pogányok egyaránt. A mi életünkben, a keresztény életben sokszor zárandóknak nevezzük magunkat. Mi is sok helyen megfordulunk. Előfordul, hogy jövevények vagyunk, nem találjuk a helyünket. Jövevények lehetünk egy új munkahelyen, ahol ismeretlen terep elé nézünk. Jövevények lehetünk az iskolában. Jövevények

lehetünk egy-egy közösségben, amellyel találkozunk. Ilyenkor általában apró feszélyezettséget érez az ember. Mit csinál a többség? Ha egy összeszokott közösségbe ismeretlen ember jön, az első dolog, ami történik, az összeség. Vajon ki lehet ez? Kinek a fia ő? Ismerem? Megtalálhatom a Facebookon? Ebből talán magunkra is ismerhetünk. Sok kérdés felmerülhet, de nem szoktuk magunkat kívülről, jövevényként vizsgálni.

Szent Pál apostol ennek a közösségnek azért ír, mert konfliktus támad a pogány- és a zsidókeresztények között. Arról vitatkoznak, hogy ki a nagyobb jövevény: a pogány, aki később csatlakozott a krisztusi tanításhoz, vagy a zsidó, aki már bizonyos előismertekkel rendelkezik. Pál apostol megoldást ad. Azt mondja, nem vagytok többé jövevények, mert Krisztus eggyé tesz benneteket. A mi életünkben is Krisztus eggyé tevését, Krisztus probléma- és konfliktusmegoldását látjuk. Miben? Azt mondja nekik: ti az apostolok, próféták és tanítók alapjaira vagytok építve. És erre építhettek. Minden ember a saját életében a keresztség által, a keresztény életbe való bevezetés által biztos alapot kap. Gondoljunk az apostolokra. Pétert közliklának nevezi, és amikor közliklaként kellene Jézus mellett állnia, akkor ez a szikla kerekét old. Vagy gondolhatunk a többi apostolra. János kivételével mindnyájan elszélednek. De pünkösdkor és a feltámadás után a Szentlélek ezeket a sziklát kiegyenlíti, síkba teszi, fundamentumot ás nekik, és szilárdá alakítja őket. Ezt minden egyes keresztény megkapja a keresztségben.

És mi a mi feladatunk? Kedves testvérek, mi vagyunk a téglák! Egy építkezés alkalmával ezek a téglák nem biztos, hogy egyformák. Van kisebb, van nagyobb. Ha megfigyeljük templomaink építését, ott aztán végképp mindenféle építőanyagot találhatunk: sziklát, téglát, kisebbet, nagyobbat, törmeléket vagy töröttet. Ez az emberi élet. Valakinek nagyobb adatik anyagiakban, természetben vagy esetleg tehetségben, valakinek kevesebb, és abban kell hűnek lennie. Valakinek megtörik az élete. De az egyházban minden egyes téglának helye van. Mégis hiányzik még valami. Ezeket a téglákat hiába pakoljuk csak úgy egymásra. Kell egy kötőanyag. Kell valami, ami összetartja őket, hogy ne veszélyes építménnyé, hanem biztos támponttá váljanak. Ez a valami pedig a Szentlélek.

A Szentlélek az életünkben az a kötőanyag, ami engedi, hogy felépítsük és megtöltsük lelkünk templomát. A saját templomépítésünk születésünktől halálunkig tart, és halálunkkor kerül fel a szegletkö, amely maga Jézus Krisztus. És ez a sok apró templom válik valójában egy közösséggé, amelyben lehet, hogy vannak néha földrengések, vagy leomlik néha a vakolat, de mindig van lehetőség a felújításra, a rendbetételre.

Bürokratikus világunk sajátossága, hogy bármilyen közösséghez szeretnénk is tartozni, valamilyen papír, valamilyen igazolvány szükséges hozzá. Ha azt mondanám, hogy igazolni kell magunkat, egy személyigazolványt vagy jogosítványt kellene elővegyünk, amelybe bizonyos adatok már be vannak írva. A kereszténység nem ilyen. A kereszténység nem követel mindenáron valamilyen papírt. Ugyanakkor jó, ha kezünkbe veszünk néha egy ilyet. Egy „keresztény személyi igazolványt”. Ezt mindenkinek magának kell kitöltenie, magának kell választ adnia az ott lévő kérdésekre, hogy ha néhány év után esetleg a kezünkbe kerül, eszünkbe jusson, hogy már nem vagyunk jövevények. Ne csak a vágy legyen meg bennünk, hogy egy közösséghez szeretnénk tartozni, hanem emlékezzünk arra is, hogy mi már tartozunk valamihez, tartozunk valakihez.

Amen.

Mit jelent számomra az Eucharisztia?

Az ember egész földi léte során válaszokat keres. Keresi, hogy honnan származik az élet, miért ér véget, és hogy ez a vég valóban mit is jelent. Tudni akarja, hogyan működik a természet, benne az emberi test, és a lélek rezdüléseire is próbál magyarázatokat találni. Ahogy idősebb lesz, sok mindent megtanul, felfog, elhisz abból, ami körülötte a világban történik. Igyekszik kialakítani a legjobb életet önmagának, és mindazoknak, akiket fontosnak tart.

Ahogy a jó életre törekszünk, egyre többet tudunk meg arról, hogyan tartsuk testünket egészségesen. Könyvek, televízióműsorok, internetes oldalak milliói szólnak arról, mit is kell tennünk, hogy a testünk fitt maradjon. Már óvodás gyermekeink is tudják, hogy a sok cukor, a dohányzás és számos más dolog beteggé tehet minket. Tudják, hogy szükségünk van védőoltásokra, vitaminokra és gyógyszerekre is egészségünk megőrzéséhez.

Viszont a mai világban egyre kevesebb szó esik a lélek egészségéről. Vagy ha szó is esik, nem mindig a megfelelő formában. A napjaink rohanással telnek, amivel önmagunkat akarjuk utolérni, és közben nem vesszük észre, hogy már régen lehagytuk önmagunkat.

Mit jelent számomra az Eucharisztia? Azt, ami a testnek a védőoltás, a vitamin, a gyógyszer. Az Eucharisztia számomra találkozás az orvosommal, a pszichológusommal, a barátommal. Csak a Jézussal való kapcsolat ad erőt a mindennapokhoz, hogy ne rohanjak túl önmagamon és a szeretteimen.

Ha a téli időszakban nem fogyasztunk C-vitamint, könnyen megbetegedhetünk. Sokkal fogékonyabbak leszünk a betegségekre, az immunrendszerünk legyengül. Ha nem találkozunk rendszeresen Jézussal az Eucharishtiában, nem vesszük őt magunkhoz, úgy a lelki immunrendszerünk épül le szép fokozatosan. Ugyanúgy, mint a testünk-nél, a vitaminhiány nem rögtön mutat tüneteket. Még észre sem vettük, de már fáradtabbak vagyunk, már köhögünk, nem tudjuk megfelelően venni a mindennapok akadályait. Amikor a lelkünket hanyagoljuk el, azt sem vesszük mindig észre. Kicsit ingerlékenyebbek vagyunk, kicsit többször beszélünk csúnyán, kicsit kevésbé tudjuk mindazokat szeretni, akiket szeretnünk kellene. Aztán szépen lassan az igény is elvész bennünk, hogy a lelkünkkel törődjünk. Megromlanak az emberi kapcsolataink, és az egész életünk valahogy üres lesz.

A beteg testet meggyógyítani sokkal nagyobb kihívás, mint az egészséget megőrizni. Ez a lélek esetében is elmondható. Az Eucharisztia egy kimeríthetetlen erőforrás, hogy megőrizzük lelkünk egészségét, és felvértezzük az élet viharai ellen. Erőt ad haladni az úton, megtanít szelídek maradni, megmutatja, hogyan kell helyesen szeretni. Idővel választ ad minden kérdésünkre, és megnyugváshoz vezet minket.

*Mert „(...) nyugtalan a mi szívünk, amíg meg nem nyugszik Tebenned!”
(Szent Ágoston)*

A szerző állatorvos, négygyermekes édesanya

BABITS MIHÁLY

Karácsonyi ének

Mért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt:
mégis itt rídogálsz, állatok közt.

Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-ür szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?

Istálló párja, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyult...

Becsésnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiről zengjük, hogy „megszületett!”

Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törekeny játékunkat, a reményt.

nevelő intézet k... nusi ajtója

Szent Dizmász, a jobb lator

Az első szent és az egyetlen, akit maga Jézus „avatott szentté,” Kr. u. 33-ban halt meg. Szent Dizmász a halálraítéltek, a haldoklók, a vezeklők, a megtérő bűnösök véődőszentje, liturgikus emléknapja március 25-e.

Lukács evangéliumában olvassuk: „A megfeszített gonosztevők közül az egyik szidalmazta: Nem a Krisztus vagy te? Szabadítsd hát meg magad, és minket is! De a másik megróttá ezekkel a szavakkal: Nem félsz Istentől? Hiszen te is ugyanazt a büntetést szenveded! Mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését vesszük, de ez itt semmi rosszat sem cselekedett. Aztán így szólt: Jézus, emlékezz meg rólam, mikor eljössz országodba. Ő ezt felelte neki: Bizony, mondom neked: még ma velem leszel a paradicsomban!” (Lk 23,39–43)

A Lukács-evangéliumban megfogalmazottakon kívül az egyházatyák és az ún. apokrif iratok is megemlékeznek a jobb latorról. Ez utóbbiak szerint, amelyek egyébként nem tartoznak a sugalmazott könyvek közé, a jobb latort Dizmásznak hívták, és valóban félelmetes bűnöző volt, akinek a lelkiismeretén jelentős mennyiségű bűn száradt, beleértve az emberölés büntetését is.

„Valóban nagyon furcsa ez a vallás” – jegyezte meg egy alkalommal Rino Cammilleri olasz író –, amelyben az ács fia Isten, az első szent egy gyilkos, az első megkeresztelt pedig egy megszálló hadserg katonája (Kornéliusz százados).

Jézus mellé senki sem került véletlenül. Mindegyik személyből valamilyen tanítás árad felénk, és sokukban felfedezhetjük saját magunkat. A jobb és a bal lator a kereszthez és az emberi szenvedéshez való viszonyulás két formáját testesíti meg: a lázadás és az átkozódás megtestesítője a „bal lator”, az elfogadás és a bizalomteljes remény megtestesítője a „jobb lator”: Jézus, emlékezz meg rólam, mikor eljössz

országodba. „Bizony, mondom neked: még ma velem leszel a paradicsomban!”

Mivel érdemelte ki a mennyországot ez az első, Jézus által szentté avatott szent? Hiszen még bocsánatot sem kért, tetteit sem bánta meg nyilvánosan... Jézusnak láthatóan elég volt, hogy elismerte bűnét (mi jogosan szenvedünk büntetést), és hogy az utolsó pillanatban rászánta magát erre a tetre. Talán sok év után először mutatott valaki iránt együttérzést („ő semmi rosszat sem tett”). Egyes szentírás-magyarázók hangsúlyozzák, hogy a rosszindulatú és gúnyolódó tömeggel szemben a jobb lator volt az egyetlen, aki Jézus védelmére kelt, ő egyedül emelte fel hangját és szólt hozzá. Az apostolok és a tanítványai – hallgattak a keresztnél...

Közismert rabló, bűnöző és bandita, aki élete utolsó pillanatában megcsinálta a legnagyobb „balhét”: elrabolta magának a mennyországot. Példája reményt nyújt mindazoknak, akik kétségek közt győtrődve azon töprengenek, hogy Jézus megbocsát-e nekik... Azonnali bizonyíték számukra, hogy az ember tettei földi életének utolsó pillanatáig számítanak: amíg az ember él, semeddig sem késő...

„A jobb lator a halálraítéltek, a haldoklók, a nyilvánosan vezeklők patrónusa. A beteg-közti szolgálatom patrónusává választottam őt – mondta a lengyel Krzysztof Tabath atya. – Miért? Azért, mert többéves kórházlelkészi tevékenységem során rendszeresen találkozom a két lator jelenetével, amelyet Lukács evangéliumában olvashatunk.

Hogy lehet az – adódik gyakran a kérdés –, hogy egy kórteremben egymás mellett levő két ágyon két személy közül, akik sok év óta szentségek nélkül és ugyanabban a kritikus állapotban vannak, az egyik hirtelen kéri a szentgyónás szentségét, a másik pedig hallgat és hátat fordít...? Miért történik ez? Nem tudom. Mindig titok

marad számomra. Jézus azonban az evangéliumon keresztül mégis megvilágít számunkra valamit. Amikor visszaadja a betegeknek egészségüket, gyakran a beteghez közelállók hitére való tekintettel teszi ezt. Azt gondolom, hogy ugyanígy kell tekintenünk a kórházban történő megtérésre is: imával, bűnbánattartással, a barátok és a családtagok kitartó hitének segítségével történik.

Visszaemlékszem egy haldokló esetére, aki makacsul elzárkózott. Sokan kértek, hogy vezessem őt lélekben Istenhez, ő ugyanis nem akart beszélni pappal. Egy nap az ápolónő, aki szerzetesnővér is volt, sürgetett, hogy keressem fel a beteget. Nem akartam kellemetlenkedni nála, tudván, hogy mi a hozzáállása a kérdéshez, a nővér azonban kitartóan nyaggatott. Rendben van – szántam rá magam végül –, de addig ön menjen a kápolnába és imádkozzon értünk. Amikor beléptem a kórterembe, a beteg arra kért, hogy gyóntassam meg...”

Loretóban, a Názareti Ház-bazilikában egy igen érdekes kereszttel lehet találkozni. Sokak véleménye szerint Petraliai Ince testvérnek, aki a keresztnél készítette 1637-ben, sikerült valami rendkívülit alkotnia. Amikor ugyanis szemből ránézünk a keresztre, úgy tűnik, mintha Jézus arca közömbös lenne – amilyen közömbös és rosszindulatú volt a tömeg a Golgota hegyén. Amikor bal oldalról, a bal lator felől nézzük a képet, Jézus arca eltorzul, és kiül rá a fájdalom, amikor azonban jobb oldalról, a jobb lator felől nézzük, a Megváltó arcán szelíd mosoly jelenik meg...

Urunk, Jézus, aki mindvégig szeretettel minket, és nem valamiért szeretetsz benünket, hanem mindennek ellenére, add meg nekünk, kicsi és nagy „latroknak”, hogy életünk utolsó pillanatában meglásuk a mosolyt arcodon... Mindenható és irgalmas Isten, te igazságot szolgáltatasz a bűnösnek, alázatosan kérünk, vezess minket szelíden az igaz bűnbánatra, ahogy Egyszülött Fiad kegyes pillantással megbánásra készítette a szent jobb latort, és add nekünk azt az örök dicsőséget, amit neki ígértél – a mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten, mindörökkön örökké. Ámen.

Lengyelből fordította:
SZEMERE JÁNOS ATYA

Szent József tisztelete a bizánci hagyományban

Patris Corde („Apai szívvel”) kezdetű apostoli levelével 2020. december 8-án Ferenc pápa meghirdette a Szent József-évet. Az apostoli levélhez kapcsolódik az Apostoli Penitenciária (a lelki ügyek legfőbb bírósága) dekrétuma az ebben elnyerhető búcsúk ismertetéséről, mely a pápa szándékának megfelelően buzdít minden hívőt a Szent József közbenjárását kérő különleges imádságok végzésére. Az egyház katolicitását szem előtt tartva a dekrétum ajánlja a bekapcsolódást a bizánci hagyomány Szent József-tiszteletébe is, mely hagyomány Szent Józsefről az ószövetségi alakok, Dávid és Jессze mellett emlékezik meg.

A katolikus egyházban jelenleg megfigyelhető Szent József-tiszteletet főként a középkori latin teológia és a nyugati misztikusok egyre gazdagodó tapasztalatai határozták meg. Részen Boldog Jean-Joseph Lataste domonkos rendi szerzetes ösztönzésének köszönhető, hogy IX. Piusz pápa Szent Józsefet a katolikus egyház védőszentjévé nyilvánította. Eltekintve a különleges imákhoz kapcsolt teljes búcsúk elnyerésének kényes kérdéséről, és attól, hogy ez mit jelenthet a Rómával egységben lévő keleti egyházak számára, a bizánci hagyomány bevonása a Szent József-év megünneplésébe minden-

képpen szélesítheti és elmélyítheti a Jézus földi apjának alakjához kötődő jelenlegi tiszteletet. A liturgikus himnuszalkotás - mint a keleti keresztény teológia megbízható forrása - alkotó módon világosítja meg a szentírási evidenciákat. A bizánci hagyomány kevésbé ismert világába való belépés prizmaként szolgálhat, mely megtörve a színeket, az eddig mindössze latin vallásgyakorlaton edzett szem elől elrejtett új árnyalatokat tárhat fel József atyai szívét illetőleg, mellyel az Urat szerette.

József: A PRÓFÉCIÁK EMBERE

A bizánci hagyomány Szent Józsefre prófétaként tekint. Ünnepe a karácsonyt követő vasárnapra esik, amikor vele együtt ünnepeljük ősatyjait, Izájt (Jesszét) és Dávid királyt is. Ez utóbbiakról a Szent Liturgia elején, az eucharisztikus kenyér előkészítése során, az úgynevezett proszkomidiában történik megemlékezés a többi prófétával – Keresztelő Jánossal, Mózással és Áronnal, Illéssel és Elizeussal együtt. A proszfora darabjainak szimbolikus elhelyezkedése egyfajta ikon. A szentek különböző karait jelképező részecskék a nagyobb, Báránynak nevezett kenyérdarab mellett helyezkednek el. Ebből létesül az Eucharisztia, melyből a hívők is részesülnek az áldozás során. A diszkoszon megjelenő ikon ábrázolja az Istenszülőt is, továbbá az angyalok és szentek karait Isten trónja körül, és helyet kapnak rajta azon élők és elhunytak, akikről a Szent Liturgia során a pap megemlékezik. Előrevetíti a Bárány menyegzői lakomáját (Jel 19; 21), és ennek képét még szorosabban összekapcsolja az egyházzal. Minden egyes Szent Liturgiában a teljes egyház jelenik meg a diszkoszon: menny és föld egyesül a Teremtő dicséretében.

Szent Józsefet a próféták sorába állítani Izájjal és Dávid királlyal együtt mégis különös döntésnek tűnik. Izájnak nincs önálló prófétai megnyilvánulása; mindössze táptalaja Izajás próféta későbbi jövődőlésének: „Vessző kél majd Izáj törzsökéből, hajtás sarjad gyökereiből” (Iz 11,1). Izáj tehát nem az isteni szó közvetítője. Egyszerű nyersanyagként jelenik meg Isten előtt, aki gondviselésének titka által csodákat tesz Izáj életéből.

Izájról azt állítottuk, hogy nem szóló próféta, de fiáról, Dávid királyról már ennél többet mondhatunk. Dávidot úgy ismerjük, mint Izrael kedves zsoltárosa (2Sám 23,1). Ezáltal őt tekintjük a Zsoltárok könyve szerzőjének. A korai keresztények erre a könyvre különösképpen is prófétai iratként tekintettek, lévén, hogy szinte minden sora krisztusi jövődöléseket tartalmaz.

Mindazonáltal Dávid királyt – minden költészeti kiválósága ellenére – emberi gyengeségei aligha teszik alkalmassá a prófétaságra. Izrael királyaként hatalmát nem szolgálatra használja, hanem fegyverként annak érdekében, hogy megszerezze mindazt, amit megkíván. Ennek jellegzetes példája Betsabé, a nő, akit meglesett fürdés közben. Viszonyuk kialakulása után elintézte, hogy a nő férje, Uriás kikerüljön a képből, azáltal, hogy a csata első sorába vezényeltette, ezzel biztosítva a férfi halálát. Ezután következik be a valódi prófétai momentum az életében: Nátán próféta hatására felismeri és megbánja bűneit. Ez a mozzanat gyökeres változást hoz az életében. Dávid

király ravasz politikusból töredelmes bűnbánóvá válik. Ennek ékes bizonyítéka az 50. zsoltár, mely nem kevesebb, mint négy alkalommal szerepel a bizánci liturgikus nap imádságai között. Ha alaposan megvizsgáljuk a zsoltárt, észrevevessük, hogy sorai prófétikus módon a bűn utáni életre mutatnak. A szív megújulhat, de csak miután ösztört. Életünk széttöredezett morzsái – hasonlóan a Szent Liturgia előkészületében lévő kenyérhez – újra összeállhatnak a mindennapi kenyérré, mely táplál minket.

Mit mond nekünk Izáj és Dávid király példája Szent József prófétai hivatásáról? Ahogy Izáj, úgy József sem az isteni szó hirdetője. Tulajdonképpen egy mondata sincs lejegyezve az evangéliumokban. Nyersanyag Isten számára, aki munkálkodik rajta keresztül. József Izáj és Dávid király vérvonalát ajánlja fel Máriának, hogy lehetővé tegye a prófécia beteljesülését: a Messiás Izáj törzsből fog felsarjadni. Dávidhoz hasonlóan megtestesíti magában Izrael törvényét, ő azonban nem mint király, hanem mint igaz ember. Használhatta volna ezt a törvényt a maga előnyére, hogy megvédje büszkeségét, és Máriára hárítsa a néhányak szemében szégyenteljes szülésből fakadó hűtlenség látszatát. Ehelyett azonban kiterjeszti saját igaz voltát, hogy védelmezze Máriát és az Isten Fiát. Saját igazságosságával körülveszi őket, ezáltal megkíméli őket az emberek vádló és lenéző tekintetétől, és biztosítja Jézus számára a csendes élet lehetőségét Názáretben. Innen indul el Krisztus a Jordán folyó partjára, hogy elkezdje szóban és tettekben hirdetni az Isten országát.

József: A FELTÁMADÁS EMBERE

A karácsonyt követő vasárnap bizánci alkonyati szolozsmájának szövegében József ismét a prófeciákhoz kötődik: „A próféták jövendöléseinek beteljesülését látta a hajlott korú jegyes, Szent József.” Nem nehéz észrevenni az egyértelmű párhuzamokat Mária jegyese és az ószövetségi Jákob fia között: mindketten álmokat látnak; mindketten élnek egy bizonyos ideig Egyiptomban; álmukban kapott látomásaik alapján mindketten felülbírálják korábbi szemléletmódjukat. Az újszövetségi József talán már korán megkapta az ajándékot, melyet Joel próféta megígért, majd Péter apostol is megerősített beszédében: „az ifjak látomásokat látnak, az öregek álmokat álmodnak” (Jo 2,28; ApCsel 2,17).

A Szentlélek kiadása által, melyet angyali álmában megtapasztal, az idős József képessé válik egy hatalmas csodára: az új tények alapján meg tudja változtatni elhatározását. Életünk alkonyán „elakadunk utainkon”. Makacs gondolkodásmódunkat aligha kérdőjelezzük meg. József mégis próféta, éppen azért, mert képes a gondolkodásbeli változásra. Az angyali kijelentés miatt félreteszi felesége elbocsátására vonatkozó kész és szilárd elhatározását. Most, hogy József kezei megnyíltak, Isten betöltheti őket új Lelkével.

Az említett vasárnap tropárja, vagyis az Úr rokonai ünnepének központi főéneke Szent Józsefet prófétai küldetésre szólítja fel. A himnuszban azonban valami olyat kell tennie Józsefnek, melyre egy prófétánál sem volt korábban példa. A próféták a jelenhez szólnak és a jövőről beszélnek, itt ellenben József arra kap felszólítást, hogy a jelen nagy dolgokat hirdesse a múlt számára: „Hirdezd örömmel, ó, Szent József az isteni ősnek, Dávidnak a csodákat: Láttad szülni a Szület, a pásztorokkal dicsőítést zengtél, a bölcsekkel együtt teljesítetted az imádat, az angyltól intést vettél. Imádd Krisztust, az Istent, hogy üdvözítse lelkünket!”

József arra tanít bennünket, hogy ne próbáljuk előre látni a jövőt, mintha az valami rejtvény vagy titok lenne, amit meg kell fejteni. Azt a prófétai ajándékot adja nekünk inkább, hogy új szemmel

tudjunk visszatekinteni a múltba. Az emmauszi úton tanítványait oktató Feltámadotthoz hasonlóan József is arra kap küldetést az említett énekekben, hogy Izrael történetét Krisztus eljövételének fényében értelmezze.

Dávid vérvonalának beteljesedése Jézusban a bizonyíték arra, hogy az Isten örökké igazmondó. Az Isten által tett ígéret a létező legigazibb ígéret. A mi megbízhatatlan ígéreteink a nyomába sem érnek az övéinek. József személye megerősíti Szent Pál szavait, miszerint Jézusban teljesednek be ezek az ígéretek: „Isten valamennyi ígérete igenné vált benne. Ezért hangzik föl általa ajkunkon az ámen Isten dicsőségére.” (2Kor 1,20)

Az egyházatyák értelmezésében az ószövetségi József a feltámadás előképeként jelenik meg. Ezt a magyarázatot gondosan megőrizte a bizánci hagyomány perikópáskönyve, mely szerint a József-ciklus a nagybőjt utolsó hetének olvasmányai között hangzik el, és párhuzamot mutat a nagyhét húsvéti misztériumának liturgikus ünneplésével. A Szentírás nyelvezetében az Egyiptomba való utazás mindig üdvösséges végre utal, azt vetíti előre. Amikor Mózes Midián földjén meglátja az égő csipkebokrot, azt az utasítást kapja, hogy menjen le Egyiptomba, hozza ki a zsidó népet a pokolból, amit ott átélnek, és vezesse el őket az Ígéret Földjére. Iréneusz, a 2. századbéli görög püspök és teológus Mózes küldetésében Krisztus mennyből a földre való leszállásának előképét látja, mely által az emberiségnek üdvösséget szerzett. A húsvéti misztérium fényében képes az ember újra és helyesen értelmezni a múltat, amint látjuk ezt abból is, hogyan tanítja Krisztus az emmauszi úton tanítványait.

Az ószövetségi József története beleilleszkedik ebbe a sorba. József hasonlóképpen igaz ember, aki Egyiptomba kerül, hogy aztán ezáltal segítse mások megmenekülését. Képzeljük el, hogyan tekinthetett vissza a múltra, amikor a testvérei megalázkodva térdeltek előtte. Ő, akit testvérei magára hagytak meghalni, most ott áll Egyiptom vezetői között, és éppen kivezeti az egyész országot az éhínségből. Izrael éhező gyermekei eljöttek hozzá, és most szemtől szemben állnak vele. Ebben a helyzetben József jogosan állhatott volna bosszút rajtuk. Ehelyett így szólt hozzájuk: „Ti ugyan gonoszságot terveztetek ellenem, de Isten jót akart nekem, hogy úgy történjék, amint ma van, s hogy sok népet eltartson. Ne féljete, én eltartalak titeket és házatok népét! – így vigasztalta őket, és a szívükhöz szólt.” (Ter 50,20-21)

A fentiek igazak az újszövetségi Józsefekre is. Ő is azt az utasítást kapja: „Kelj fel, és menj le Egyiptomba.” Ennek köszönhetően, amikor „tisztá lesz a levegő”, lehetővé válik az örömhír hirdetése. József a feltámadás embere. Felismeri a világban azt a mintázatot, melyet Isten a létezés szövetébe szőtt: halál és feltámadás. Az új élet elnyeréséhez nem elegendő némi szenvedés, hanem meg is kell halni érte, le kell menni Egyiptomba, ahogyan Krisztus is megtestesült a földön, majd alászállt a poklokra is. Ha el tudjuk fogadni ezt a mintát, a Krisztusban való élet is könnyebb lesz számunkra.

József: AZ ALLELUJA EMBERE

Az Istenszülő Szűz Mária tiszteletére írt akathisztosz himnusz egy bizánci liturgikus költemény, mely a gyermekségtörténet sajátos értelmezését adja. Amellett, hogy a bizánci hagyomány egyik legszebb műve, és a hívek által szívesen imádkozott himnusz, az akathisztosz az Istenszülőre és Krisztus korai életére vonatkozó teológiai nyelvezetnek is egyedi összefoglalóját nyújtja. Ebben a himnuszban József és Heródes király egymás kontrasztjaként jelennek meg. Mindketőjük az igazság egy formáját képviseli. József a mózesi törvény öröke, Heródes a Római Birodalom jogának megtestesítője, a törvény

és a rend képmásaként jelenik meg. Mindkettőjüknek kihívásokkal kell szembenéznie, nemcsak saját törvényük tekintetében, hanem a természet rendjével szemben is – lásd: mag nélkül való különös szülés. Mindkettő „titokban” cselekszik (vö. Mt 1,19; Mt 2,7). A görög eredetiben a lathra kifejezés szerepel, mely a lanthano igéből ered. Ez a határozószó mindössze e két alkalommal fordul elő a szinoptikusoknál, és az Újszövetség egészében is csak két további helyen fordul elő.

József csöndesen elhatározza, hogy elbocsátja feleségét. Heródes titokban magához hivatja a bölcseket, hogy aztán hazudjon nekik: „Menjetek s szerezzetek pontos értesülést a gyermek felől! Ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek és hódoljak neki” (Mt 2,8). A különbség József és Heródes között az, hogy az előbbi nem zárkózik el attól, hogy okuljon az új tényekből, és ezáltal megváltozzon. Leengedi védőfalait, és megszabadul önigazolásának védőhálójától. Igaz volta inkább a szolgálat felé fordul. Heródes számára a gyermek az ő hatalmi törekvéseit veszélyeztető tényező. Tomboló dühében lemészároltat minden két év alatti gyermeket, és mindenki mást is, aki akár csak egy kicsit is hasonlít a Királyok Királyára.

Hogy az összehasonlítás még kifejezőbb legyen, József és Heródes egyaránt lehetőséget kapnak az új ének megtanulására: „A kétkezdő gondolatok vihara dúlván lelkében, megzavarodott a tiszta életű József, tisztának ismert téged, de azt vélte, hogy erőszakot szenvedtél, ó Szeplőtelen. Midőn azonban megtudta, hogy te a Szentlélektől fogantál, felkiáltott: alleluja” (Akathisztosz himnusz, III. konták). József új tényeket hallott az angyaltól, miszerint Mária foganása férfi nélkül való volt. Az isteni beavatkozás előtt József leereszti védelmét; meglazítja szorítását az elbocsájtást illető tervén, és lelke mélyéből fölkiált: „alleluja”. A himnusz későbbi szakaszában Heródes is lehetőséget kap az éneklésre. Ehelyett saját nevének paródiájává válik, elhagyják „mint bolondot” (a himnusz eredetije a görög szavakkal játszik: Herode – Heródes / Lerode = bolond. A görög eredeti alapján – τον Ηρώδη, ως ληρώδη – a magyar görögkatolikusok által használt szöveg „hiú beszédű Heródesse” közelebbről adja vissza a szó jelentését, persze a szójáték így is érvényes). A hatalmát fenyegető veszélytől gyötörödvé biztatja a bölcseket, hozzák el neki a Messiást, annak érdekében – hazudja –, hogy ő is hódolhasson előtte. Heródes ostobasága az imádatát körülvevő alapvető hazugsággá válik, mert Heródes „nem tudta énekelni: alleluja” (Akathisztosz himnusz, V. konták).

A József és Heródes közötti kontraszt meghatározza a helyes és a téves imádat közötti különbséget. Az akathisztosz himnusz Józsefet mint az isteni hivatásába belehelyezkedő ember képét állítja elénk. Alexander Schmemmann ortodox teológus A világ életéért című művében fogalmazza meg, hogy mielőtt homo sapiens (értelmes ember) vagy homo faber (eszközhasználó ember) lenne, az ember az isteni hivatása alapján arra kap felszólítást, hogy „homo adorans” (imádkozó ember) legyen, aki Isten színe előtt áll, és a hálaadás aktusán keresztül visszaajánlja a teremtesnek mindazt, amit Isten alkotott. Az ilyen attitűd helyreállítása határozza meg a különbséget bálványimáadás és helyes imádat között. Ebben áll az üdvösség:

„Különös születést látván emeljük a mennyiekhöz elménket, és különítsük el magunkat a világtól, mert a Magasságbeli azért jelent meg a földön, mint alázatos ember, hogy a magasságba vonzzon minket, kik neki énekeljük: alleluja.”

Mindezek alapján talán helyesen tesszük, ha Szent József évében József, a munkás előtt Józsefet, az alleluja emberét ünnepeljük.

Andrew J. Summerson angol nyelvű írását
magyarra fordította: **SZAPLONCZAY MÁTÉ**

MA A SZŰZ A LEGFELSŐBB LÉNYT SZÜLI,
ÉS A FÖLD A BEFOGADHATATLANNAK
ISTÁLLÓT AJÁNL FEL,
AZ ANGYALOK A PÁSZTOROKKAL
DICSŐÍTŐ ÉNEKET ZENGENEK,
A KELETI BÖLCSEK PEDIG A CSILLAGTÓL
VEZÉRELVE KÖZLEKEDNEK; MERT ÉRETTÜNK
SZÜLETETT A KISDED CSECSEMŐ,
AZ ÖRÖKKÉVALÓ ISTEN.

A karácsonyi és a vízkereszti idő szertartásai

November 15-én kezdjük meg a karácsony előkészületi idejét. A zsolozsma megszokott imái helyett az Istenszülő istenanyaságáról emlékezünk meg. A hétköznapi utrenyének böjti jellege is van. Az ünnepre testi önmegtagadással is készülünk, előkészületi böjtöt tartunk.

November 21-én felcsendül templomainkban a karácsonyi kánon: „Krisztus születik...” Ennek dallama hangulatilag, tartalma lelkiileg készít fel Krisztus születésére. Ez a következő vasárnapok utrenyéinek központi éneke.

Őseink bizonyára tudatosan helyezték a karácsonyi készüllet idejének középpontjába Szent Miklós ünnepét. A karácsony Isten emberszeretetét hirdeti – Szent Miklós püspök is a szeretet szentje. Méltó karácsonyi készüllet tehát a szeretet szentjének ünnepe. Nyilvános istentiszteleten, a december 6-a elővecsernyéjén csendül fel az Istenanya dicsérete. Az egész természet készül Krisztus születésére: a puszta, a barlang, a jászol, a furalyázó pásztorok, a kincseiket készítő perzsiai bölcsek. Ez a készülődés minket is arra indít, hogy Máriát dicsérve, vele együtt elmélkedjünk a megszülető Krisztusról.

A Megváltó-várás liturgikus idejében öt prófétát tisztelünk egy-egy hétköznapon. Nem véletlen ez, hiszen a próféták jövendölték meg Krisztus születését. Ők készítették fel a zsidó népet az első karácsonyra.

A karácsony előtti két vasárnap a készüllet csúcspontja. Előbb Jézus test szerinti őseiről: Ábrahámról, Izsákról és Jákobról – a pátriárkákról emlékezünk. Velük együtt Dániel prófétáról és a három ifjúról a tüzes kemencéből. A másik vasárnap pedig Ádám-tól Szent József-gig mindazokról, akik várták az ígértet teljesedését, az őszövetségig szent atyákról.

Ezekkel az előünnepi eseményekkel jutunk el a karácsonyig. Ezek készítenek fel minket arra, hogy az ünnep kegyelmeit be tudjuk fogadni.

Az ünnep liturgiája hallatlanul gazdag. A vigílián, az ünnep előtti napon délelőtt királyi imaórákat végzünk. Ezen végig imádkozzuk azokat a zoltárokat, amelyek a Megváltó születéséről jövendölnek. Az imaórák énekeiben magunk előtt látjuk a szállást kereső Máriát és Józsefet. Tanúi vagyunk a készüllet utolsó óráinak. A szentírási részekben halljuk a születést jövendölő prófétai szavakat, azok

teljesülésének történetét, és az első keresztyének tanúságtévesét a karácsony szelleméről.

Az ünnep vigíliáján, hogy figyelmünk teljesen a lelkiekre összpontosuljon, ősi hagyományunk szigorú böjtöt rendel. Az ünnep vecsernyéjét megosztva végezzük. Első felét a vigília liturgiájával kapcsoljuk össze. A liturgiát hétköznapokon Nagy Szent Bazil imáival mondjuk. A vecsernye többi részét a nagy esti zsolozsmába építjük bele.

A nagy esti zsolozsmát sokfelé – Krisztus születésének hagyomány szerinti órájában – éjféltkor kezdik. Bevezetésül Izaiás énekét zengjük nagy ünnepélyességgel: „Velünk az Isten...” Azután a vecsernye második részét imádkozzuk litiával. A litiai áldás után nyomban az utrenyét énekeliük.

Az egész szertartás igazán felemelő istentiszteletünk. Tartalmi mondanivalója és hangulata a figyelmes résztvevő előtt feltárja Krisztus születésének titkát.

A karácsony első napjának áldozati liturgiája kiegészíti a szent éjszaka hangulatát. Az antifóna zoltárversében felelünk az Istennek irántunk megnyilvánuló szeretetére: „Hálát adok neked, Uram, teljes szívemből...” A prokimen feladatunkat állítja elénk: „Az egész föld imádjon téged...” Az áldozási vers pedig összefoglalja, miért kell hálát adni: „Válságot küldött az Úr az ő népének.”

Ha a karácsony vasárnapra esik, akkor az ünnepen Nagy szent Bazil liturgiáját végezzük, és az oktoéch feltámadási énekei teljesen elmaradnak.

Az ünnep első napján a napkeleti bölcsek hódolatáról is megemlékezünk. A második nap az Istenszülőé, a harmadik Szent István első vértanú emléknapja.

A karácsony utáni vasárnapon Jézus test szerinti rokonairól emlékezünk meg. Közöttük elsősorban Dávid királyról, a zoltárok szerzőjéről, Józsefről, Jézus nevelőapjáról, Jakabról, aki Jeruzsálem első püspöke, a jeruzsálemi liturgia összeállítója volt. Egyes helyeken ezen a napon és október 23-án az ő liturgiáját végzik.

A 4. század közepéig Jézus Krisztus születését, megkeresztelkedését és a Szentháromság kinyilatkoztatását egy napon, január 6-án ünnepeltük. A karácsonyt 380 körül kezdték külön ünnepelni. Ma

a két ünnepet úgynevezett szabad napok kapcsolják egybe, vagyis karácsony és vízkereszt vigiliája között nincs semmiféle bőjt.

A vízkereszt vigiliája éppúgy szigorú böjti nap, mint a karácsony. Egyébként a két ünnep liturgikus rendje párhuzamos. Január 6-án ugyanazokat a szertartásokat végezzük, mint karácsonykor, de vízkereszt szövegekkel.

A királyi imaórák zsoltárai az önmagát kinyilatkoztató Isten nagyságát és irgalmát állítják az imádkozó elé. Az imaórák énekeiben pedig Jézus megkeresztelkedésének eseménye elevenedik meg előttünk. A szentírási olvasmányok alap gondolatát Izaiás prófétánál találjuk meg: „Íme, az Isten önmaga jön és szabadít meg titeket.”

Vízkereszt vigiliáján is Nagy Szent Bazil liturgiáját végezzük vecsernyével, nagy esti zsolozsmát litiával és utrenyével. Ha az ünnep vasárnapra esik, akkor a Bazil-liturgiát az ünnep napján végezzük.

A Szent Liturgia antifónái a vízkereszt jelentőségét fejezik ki. Az áldozási vers Isten kegyelmének megjelenésére emlékeztet. A prokimen a megvilágosító Istent nevezi áldottnak.

A vízkereszt ünnepköre január 14-ig tart. Az ünnepkör liturgiailag kiemelkedő napjai a vízkereszt előtti szombat és vasárnap. Ezek Keresztelő Szent János működését állítják elénk. A vízkereszt utáni szombat és vasárnap a 40 napi imával és böjttel tanításra készülő Krisztust, illetve a tanítás megkezdését mutatják be.

ÁTHOSZI PORFÍRIOSZ ATYA

Imádkozzatok, hogy Isten feltárja előttetek a rejtett dolgokat!

Ne feledjétek, hogy az ellenség irigy! Az is a felkészülés része, hogy megtanuljátok Isten parancsait megtartani: megtanuljátok szélsőséggel elüzni a szenvedélyeket, az ítélkezést, a haragot és a többi. Vagyis ne szálljatok szembe a rosszal, hanem megvetve a szenvedélyt, forduljatok szeretettel Isten felé! Foglalkozzatok a himnuszokkal, a szentek és a mártírok tropáronjaival, illetve Dávid zsoltáiraival! Tanulmányozzatok a Szentírást és az egyházatyákat! Így lelketek megenyhül, megszentelődik, átistenül, és készen áll arra, hogy meghallgassa Isten kinyilatkoztatásait.

Szép lassan meglátogat majd a kegyelem. Öröm tölt el benneteket. Békében fogtok élni, és megerősödtök az isteni kegyelem által. Nem lesztek indulatosak, nem lesztek idegesek, nem haragudtok egymásra, nem ítélkeztek majd egymás felett; mindenkit szeretettel fogadtok. Meglesz bennetek, amit Pál apostol mondott: „A szeretet nem kérkedik.... Nem viselkedik bántóan... Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal. Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem múlik.” (1 Kor 13,4–8) Az imádság megtisztítja a lelket, és megőrzi az értelmet. A legtokélete-

sebb mű az ember lelkének szentélyében jön létre, amely hermetikusan zárt, és egyedül csak Isten ismeri. Megrendítő dolog tanúi vagyunk: embereket látunk, akik Isten gyermekeivé lesznek, annak ellenére, hogy az önpusztítás legmélyebb bugyraiba ereszkedtek le. Én nyomorult, bár emberi roncs vagyok, én is erre törekszem.

Nem zengek imákat nyíltan, hanem titokban imádkozom. Értitek? Isten kegyelme eljön, s benneteket is beárnyékol. Enyhülést és örömet ad nektek is, mivel együtt lakunk, együtt eszünk, beszélgetünk, imádkozunk, egyszerűen egymás felé fordulunk. Értitek? Csak egy gondolat nélküli, „durva” lélek lehet az, akire az imádság nincs hatással, és érzéketlen marad a kegyelemre. Imádkozzatok, hogy Isten feltárja előttetek a rejtett dolgokat. Sok minden van, amit nem tudunk. Mondjátok ezt Krisztusnak:

*„Amit te akarsz,
amit a te
szereteted akar,
Uram!”*

Ő vezet majd benneteket.
Órá tekintsetek!

Könyv- és kegytárgyboltjaink kínálatából

SZERETETTEL AJÁNLJUK OLVASÓINK FIGYELMÉBE
AZ ALÁBBI KÖNYVEKET,
MELYEK KIVÁLÓ AJÁNDÉKOK LEHETNEK BÁRMILYEN ALKALOMRA.

ÉRDEKLŐDNI:

BUDAPEST

Szent Atanáz Könyv- és Kegytárgybolt

1056 Budapest, Molnár utca 3.

0630 562 5868

NYÍREGYHÁZA

Szent Miklós Könyv- és Kegytárgybolt

4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 5.

0630 863 8893

DEBRECEN

Myra Ajándék- és Kegytárgybolt

4025 Debrecen, Petőfi tér 9.

0630 016 2644

MISKOLC

Ikon- és Kegytárgybolt

3526 Miskolc, Szeles utca 35.

0630 723 5415

SZENT ATANÁZ WEBÁRUHÁZ

szentatanazbolt.hu

A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA KÉPZÉSI KÍNÁLATA A 2022/2023. TANÉVRE

TEOLÓGUS SZAK:

osztatlan képzés, világi hallgatók számára 10 félév (nappali és levelező tagozaton), míg papnövendékek számára 12 félév (nappali tagozaton).

OSZTATLAN

HITTANÁR–NEVELŐTANÁR SZAK:

Egységes, osztatlan mesterszak, 4+1 év (nappali és levelező tagozaton egyaránt), amelynek elvégzése után a hallgatók pedagógusvégzettséget igazoló diplomát kapnak. A kimenet: általános és középiskolai tanári végzettség.

A szakot *egyszakos*, illetve a Nyíregyházi Egyetemen és a Miskolci Egyetemen együttműködésben közismereti tanár szakkal párosítva, *kétszakos* képzésben is indítjuk. A hittanár–nevelőtanár szak mellé a Nyíregyházi Egyetemen vendéghallgatói státuszban választható közismereti tanár szakok: 1. magyar nyelv és irodalom, 2. történelem, 3. ének-zene, 4. rajz és vizuális

kommunikáció. (Ebben az esetben a hallgatók a 4+1 év végén kétszakos tanári diplomát kapnak, mellyel elhelyezkedési esélyeik jelentősen növekednek.) A Miskolci Egyetemen együttműködésben a következő közismereti tanárszakok választhatók a hittanár–nevelőtanár szak mellé: magyartanár, történelem és állampolgári ismeretek tanára, földrajztanár, angol nyelv és kultúra tanára, német nyelv és kultúra tanára, etika-tanár, mozgóképkultúra- és médiaismeret-tanár. A képzés a meghirdetéstől függően 4+1 és 5+1 éves képzésben is végezhető. A képzésre jelentkezőknek (egyszakos és kétszakos képzés esetén is) szakmai alkalmassági vizsgán kell megfelelniük. A kétszakos képzés csak nappali, az egyszakos nappali és levelező munkarendben is indul.

FONTOS: A kétszakos képzésre a felvi.hu oldalon kell elektronikus formában benyújtani a jelentkezést, ugyanis az ezen képzésre történő felvételi a központi felvételi eljárás része!

JELENTKEZÉS ÉS FELVÉTELI: A jelentkezést a levelező tagozatos képzésekre, valamint a nappali tagozatos teológia, kántor, egyszakos hittanár–nevelőtanár képzésre közvetlenül a főiskolára kell elküldeni az intézménytől igényelhető saját jelentkezési lapon, a kért mellékletekkel ellátva. A jelentkezési lap letölthető a főiskola honlapjáról is (www.szentatanaz.hu).

A kétszakos hittanár–nevelőtanár–közismereti tanár szakos képzésre jelentkezők a központi felvételi eljárás keretében adhatják be jelentkezésüket. Elektronikus úton (e-felvételi) a www.felvi.hu honlapon keresztül lehet csak jelentkezni. Kérjük, hogy az állami jelentkezési lap mellett az intézményi jelentkezési lapot is töltsék ki és adják le a Tanulmányi Osztályn.

A PAPNÖVENDEKNEK jelentkezők esetében a Hajdúdorogi Főegyházmegyei Hivatal (4025 Debrecen, Petőfi tér 8., Kocsis Fülöp érsek-metropolitának címezve) vagy a Miskolci Egyházmegyei Hivatal (3503 Miskolc, Pf. 111, Dr. Orosz Atanáz megyéspüspöknek címezve), illetve a Nyíregyházi Egyházmegyei Hivatal (4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5., Szocská A. Ábel megyéspüspöknek címezve) címére várják a főiskola saját jelentkezési lapját és a főpásztorhoz címzett kérvényt.

NAPPALI tagozatra jelentkezés esetén a jelentkezési lapokat **2022. február 15-ig, LEVELEZŐ** tagozatra jelentkezés esetén pedig **2022. május 25-ig** várjuk. Bővebb felvilágosítás a főiskola Tanulmányi Osztályán kérhető: Nyíregyháza, Bethlen G. u. 13–19., telefonon: 42/597-602 és 30/4400001, vagy e-mailben: tanulmanyiugyek@szentatanaz.hu

KÁNTOR SZAK:

6 félév (nappali tagozaton). Azok jelentkezését várjuk, akik a görögkatolikus egyház-községekben kántori feladatok ellátására szeretnének vállalkozni. A kántor szak az alapos zenei, teológiai és egyházismereti képzés mellett az egyéni zenei adottságok fejlesztésének lehetőségét is kínálja.

OSZTATLAN

HITTANÁR–NEVELŐTANÁR SZAK:

rövid képzési ciklussal (bármilyen tanári, pedagógus, tanító és óvodapedagógus, teológus diplomával rendelkező jelentkező számára) az idén is meghirdeti intézményünk, levelező tagozaton. A képzési idő a korábbi végzettség függvényében kerül kiszámításra.

A jelentkezési lapok ismeretében minden jelentkezőt egyénileg értesítünk a felvételi, illetve a pályalkalmassági vizsga időpontjáról.

KÖZOKTATÁSI VEZETŐ ÉS PEDAGÓGUS-SZAKVIZSGA

2022 februárjában újra indítja főiskolánk a közoktatási vezető és pedagógus-szakvizsga továbbképzési szakot, levelező tagozaton.

A szakra a jelentkezési határidő: **2022. január 20.**

A JELENTKEZÉS FELTÉTELE:

a) alapképzésben (BSc/BA), mesterképzésben (MSc/MA) szerzett pedagógusvégzettség és szakképzettség, továbbá pedagógus-munkakörben töltött 3 éves gyakorlat vagy

b) egyetemi/főiskolai szintű pedagógusvégzettség és szakképzettség, továbbá pedagógus-munkakörben töltött 3 éves gyakorlat.

A szak csak önköltséges formában végezhető, melynek összege:

120.000,- Ft/félév.

A képzés ideje: 4 félév.

A szakirányú továbbképzésben megszerezhető szakképzettség neve: szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető.

A TE SZÜLETÉSED, KRISZTUS ISTENÜNK, FÖLDERÍTETTE A VILÁGNAK
AZ ISTENISMERET VILÁGOSSÁGÁT, MERT A CSILLAGIMÁDÓ BÖLCSEKET
A CSILLAG MEGTANÍTÁ, HOGY TÉGED, MINT AZ IGAZSÁG NAPJÁT
LEBORULVA IMÁDJANAK, ÉS MINT MAGASSÁGBELI NAPKELETET
TISZTELJENEK; URAM, DICSŐSÉG NÉKEDI!

„A tömjénillat nem megy át a világhálón”

A TÖRTÉNELMI EGYHÁZAK
SOK KIHÍVÁSSAL NÉZNEK SZEMBE
A 21. SZÁZADBAN.
A HÍVŐK FOLYAMATOSAN
FOGYNAK A TEMPLOMOKBÓL,
A PAPI ÉS SZERZETESI ÉLET PEDIG
CSAK KEVESEKET VONZ.
AZ MCC MÉDIA ISKOLÁJÁNAK
KURZUSÁN VARRÓ SZILVIA
KOMMUNIKÁCIÓS SZAKEMBER
VEZETÉSÉVEL HÉTRŐL HÉTRE
ARRA KERESSÜK A VÁLASZT,
HOGYAN TUDNAK A TÖBB SZÁZ
ÉVES FELEKEZETEK
ALKALMAZKODNI A MODERN
VILÁG KIHÍVÁSAIHOZ, MILYEN
KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖKKEL
IGYEKSZENEK MEGSZÓLÍTANI
AZ EMBEREKET. EZÚTTAL
KOC SIS FÜLÖP GÖRÖGKATOLIKUS
SZERZETES PÜSPÖK,
A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE
ÉRSEK-METROPOLITÁJA MESÉLT.

*„Elég kihívás a fiaimnak,
hogy görögkatolikusok.
Ne akard még nehezebbé
tenni” – emlékszik vissza
a baráti intésre Fülöp atya.*

*A keleti katolikusok élete
valóban határozott rend
szerint zajlik. Évi négy böjti
időszakkal, szigorú liturgiával
és a tradíciók erőteljes
tisztelőtével kell
szembenézniük a hívőknek.*

*Bár a laikusok számára
merevnek és kötöttnek tűnhet
a rendszerük, az egyháznak
mégsem célja, hogy felszínes
tartalmakra egyszerűsítse
üzeneteit.*

*„Nem pironkodni kell
az értékeink miatt,
hanem büszkének lenni
rájuk” – vallja az érsek.*

A görögkatolikus vallás leginkább a keleti országokban terjedt el. A Hajdúságban, Borsodban és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében él legtöbb hívőjük, de mára jelentősen szétszóródtak. Jellemzőjük az erős, összetartó családi közege, a gyermekek jelentős szerepe.

Minimal heaven

Felekezetük bátran meri vállalni szellemiségét, nem a könnyen elillanó népszerűség a céljuk. Fülöp atya Berzsényit idézi, miszerint „nem sokaság, hanem lélek” tesz csodás dolgokat. Egyik legfontosabb elvük, hogy a közösség valódi arcát mutassák meg.

*„Nagyon mély teológia áll az
egyházunk mögött. Az ezeröttszáz éves
liturgiánk is képes megszólítani
a nyitott lelkű embert. Az ősiségénél
fogva lesz hiteles, ezért képes hatni.”*

Aktuális a téma, hiszen sok egyház ezzel szemben épp a régi tradíciókat igyekszik elfedni és háttérbe szorítani, ha úgy értekel, hogy azok nem illenek bele a mai kor-szellembe. Számos esetben megfigyelhető, hogy a kiüresedő templomoktól rettegve a lelkipásztorok és a keresztény hangadók eltorzítják a Biblia üzeneteit. Az újszövetségi ígék túlsúlyba helyezésével, csak a lelkesítő

történetek bemutatásával igyekeznek vonzóbbá tenni a vallást. A hívő élet azonban nem csak örömből áll. A szenvedés és a bűnbánat is része. „Ha eltakarjuk az Ószövetség Istenét, eltakarjuk a valóságot.”

Fülöp atya elmeséli, hogy egyik útja során egy fiatal stoppost vett fel. Hosszú volt az út, így volt idő beszélgetni. Az utazás végén a fiú érdeklődni kezdett a hit iránt, majd ezt kérdezte: „Mi az a minimum, amit be kell tartani, hogy a mennyországba kerüljek?” A felvetés nem egyedi. Sokakat vonz a vallásos élet, de félnek, hogy túl sok világi örömről kellene lemondaniuk. Áltatni viszont senkit sem szabad. „Becsapjuk az embereket, ha csak a könnyű oldalát mutatjuk meg a keresztény létnek.”

Száll a füst, száll az ima

Az érsek ezért abban is lát kockázatot, hogy az egyházi szertartások túl világiassá válnak. A popzenei koncertekre emlékeztető dicsőítő estek sok fiatalat elérnek, de könnyen félre is tudják vezetni őket.

*Az óriási hangszórók, a fények,
az egy ütemre táncoló tömeg
nagy hatással vannak az emberre.
Ezt sokan azonban spirituális
élményként kezelik.
„Mesterségesen próbálják
reprodukálni azt az érzést,
amikor a Szentlélek jár át minket.”*

Akad azonban számos fiatal, akiket a tradíciók szólítanak meg. A görögkatolikus egyház sajátossága, hogy a többi felekezethez képest sokkal jobban jellemzi a testközelség. Kevésbé elméleti vallás, inkább materiálisan jelenik meg. Ezt példázzák a csodaszép ikonok is, melyek templomaikat díszítik. „Az ikonfestészet nagyon szigorú szabályokon alapszik, hiszen ez az egyház nyelve. Alakjai statikusnak tűnnek, úgy mutatják be a szenteket, ahogy a mennyországban vannak. Mosoly nélkül, a vidámságon túli örök boldogság állapotában. Az ikon nem ábrázol. Tanít.”

Szertartásaik során tömjént égetnek. „Amikor felszáll a füst, szinte látom, ahogy az ima is az égbe száll.” Talán ezeknek az érzékszervi hatásoknak is köszönhető, hogy a koronavírus-járvány után a görögkatolikus hívők olyan gyorsan visszatértek templomaikba. „A tömjénillat nem megy át a világhálón, mi nem tehettük meg, hogy teljesen online módra váltsunk.”

A politika az az élet

Fontos, hogy a liturgiát fizikailag is át lehessen élni, így a korlátozások során sem zártak be teljesen templomaik. A szigorú intézkedések kreatív megoldásokat szültek. A gyóntatást a szabad ég alatt tartották, az Eucharisziához szükséges kanálból több ezer darabot szereztek be Indiából.

Az internet térhódítása persze őket sem kerülte el. Fülöp atya meglepően jól alkalmazkodott a kihívásokhoz, így saját vlogsorozatot indított, melyben a szerzetesi létet népszerűsítette. „Ma is ugyanannyi embert hív az Úr a szolgálatra, mint régen. Csak ma nem hallják meg.” Létformájukat gyakran éri kritika. Egyesek szerint nem természetes, hogy nőtlenül élnek. „A szerzetesség valóban nem természetes állapot. Természetfeletti.”

A közösségi platformokon való szereplés kapcsán szóba kerül, hogy gyakran találkozni papok, lelkészek politikai állásfoglalásával is. „A politikából nem tudjuk kivonni magunkat, a politika az az élet” – vallja Fülöp atya. „A templomban persze nincs helye, de attól, hogy pap vagyok, még nekem is van véleményem” – teszi hozzá. Isten képviselőjeként mindenki álláspontját nyitottsággal kell meghallgatnia.

*„Az Úr nem zár ki senkit az egyházból.
Én sem tehetem.”*

THOMAS MARK NÉMETH
FORDÍTOTTA: FÖLDVÁRI KATALIN

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT – BIZÁNCI HAGYOMÁNYÚ KERESZTÉNYEK MAGYARORSZÁGON

A fenti címmel rendezett kétnapos nemzetközi konferenciát a Bécsi Érseki Szeminárium október 22-23-án. A konferenciát a Bécsi Egyetem Katolikus Teológiai Karának Keleti Keresztény Teológiai és Történeti Tanszéke (prof. dr. Thomas Mark Németh) és a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával 2018-ban létrehozott Lendület Kutatócsoport (vezető: dr. Véghseő Tamás) szervezésében, a Pro Oriente Alapítvánnyal együttműködve szervezték meg.

Köszöntőjében Fülöp érsek-metropolita és Alfons Kloss, a Pro Oriente Alapítvány elnöke utaltak a rendezvény határon átvelő jelentőségére, amelyet Arszeniosz Kardamakisz, Ausztria görög ortodox metropolitája és Magyarország exarchája üdvözlőszavai is nyomatékosítottak. A konferencián az egyházak több képviselője is részt vett, többek között Andrej Čilerdžić püspök, Ausztria és Svájc szerb ortodox püspöke és Yuriy Kolasa általános helynök (az osztrák keleti keresztény hívók ordinariátusa).

A tanácskozás első napján, melynek középpontjában az egyháztörténet állt, Baán István a Magyar Királyság területén lévő ortodox egyházak középkori fejlődését vázolta fel, míg Molnár Antal a török

közigazgatás és a szerb-ortodox egyházszervezet 16-17. századi kapcsolatát ismertette.

Ötvös Csaba a magyar ortodoxia 19. századig tartó történetét ismertette. Dr. Végheő Tamás előadásának tárgyát a magyarországi görögkatolikus egyház történelmi útja képezte, amelyet az előadó a 18. század végéig mutatott be; majd ezt folytatta Janka György a 21. századig.

Az első nap estéjén Fülöp metropolita atya a Schottenkirchében püspöki Szent Liturgiát mutatott be, amelyen Christoph Schönborn bécsi érsek mondott homíliát. A szertartáson a Lautitia kó-

görögkatolikus és ortodox egyház művészetének főbb vonásait. Dobos András a magyar görögkatolikus egyház liturgikus életébe nyújtott bepillantást. Szabó Péter előadásának középpontjába ugyanennek az egyháznak az aktuális kánonjogi kérdéseit helyezte, míg Atanáz püspök atya a görögkatolikus egyház karitatív-szociális tevékenységét mutatta be.

Zárszóként Thomas Németh köszönetet mondott minden közreműködőnek. A szervezők mellett a „Zusammenleben” alapítvány is támogatta a konferenciát, az előkészületeket és a rendezvény megvalósítását pedig Olha Uhryn egyetemi tanársegéd és a tanszéki munkatársak segítették. Annak ellenére, hogy a járványügyi korlá-

ruscsalád tagjai teljesítettek zenei szolgálatot Nemes József karnagy vezetésével.

A rendezvény második napjának reggelén a résztvevők a Stephansdomban Atanáz miskolci megyéspüspök vezetésével paraklison vettek részt, amelynek keretén belül körmenetet tartottak az eredeti máriapócsi kegyképpel, és a jelenlévők áldásban részesültek az ikonhoz tartozó ereklyével.

Ezután Földvári Katalin, az MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport kutatója bemutatta a máriapócsi kegyhely történetét, majd Terdik Szilveszter ismertette a magyarországi

tozások miatt néhány előadó nem tudott a helyszínen részt venni a konferencián, a rendezvény mégis többféle (pl. online, jelenléti) lehetőséget kínált a találkozásra és eszmecserére, úgy, mint a kutatás és az ökumené előmozdítására is.

Az elhangzott előadások írott változatai 2022-ben a „Neue Forschungen zur ostmittel- und südeuropäischen Geschichte” című sorozatban jelennek majd meg.

Még több információ a konferenciáról (német nyelven):
<https://okk-ktf.univie.ac.at/>

JANKA GYÖRGY

MTA-SZAGKHF Lendület

Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

Száz éve született dr. Pirigyi István teológiai tanár, egyháztörténész

1921. december 30-án Beregszászban született **Pirigyi István**. Édesapja Pirigyi Béla, édesanyja Kovalkovics Ilona voltak. Rajta kívül szüleinek még kilenc gyermeke született. A papi hivatást mélyen hívő édesanyja „imádkozta ki” számára. Elemi és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, érettségi

után a hajdúdorogi magyar görögkatolikus egyházmegyébe jelentkezett és nyert felvételt. Teológiai tanulmányait Ungváron, majd Budapesten végezte, itt már elkezdte bölcsészeti tanulmányait is. Még Ungváron Romzsa Tódor, akkori spirituális a lelkére kötötte, hogy képezze magát, és lehetőleg végezzen más irányú tanulmányokat is, mert ennek segítségével lehet a görögkatolikusság színvonalát emelni.

Dudás püspök szintén támogatta, hogy pedagógiai végzettséget szerezzen, mert nagy tervei voltak az iskolaügy fejlesztésével. A frissen végzett teológus 1946-ban Nyíregyházára kapott kinevezést a tanítóképző hittanárának, majd a Benczúr Gyula Állami Kollégium nevelőtanárának, utóbb igazgatójának. Házasságot kötött Rátz Erzsébettel, 1948. augusztus 6-án Nyíregyházán pappá szentelte Dudás Miklós püspök. Ezt követően főpásztorra Debrecenbe disponálta hittanárnak, és segítette, hogy befejezhesse tanulmányait. Itt 1949 júliusában bölcsészdoktorrá avatták, 1950-ben pedig latinból, franciából és történelemből tanári diplomát szerzett. Szeretett volna egyetemi magántanári fokozatot is szerezni, de ez az 50-es években már lehetetlenné vált.

1950-től 1987-ig a debreceni Svetits-gimnáziumban volt a görögkatolikus lányok hittanára. Tanítványai nagy szeretettel emlékeznek közvetlenségére, bölcsességére. Szeretett a szeretetre, helyes görögkatolikus öntudatra igyekezett nevelni diákjait. Amikor a nővéreknél még szokásban volt a levelek felbontása és elolvasása, vállalta a postás szerepét a lányok és a papnövendékek között, és segítette a fiatalok ismerkedését. Meggyőződése volt, hogy a papnésághoz éppen olyan hivatás kell, mint a papsághoz, és egy kispap párvalasztása egész papi sorsát befolyásolhatja.

1959. január elsejétől kapott kinevezést a Görögkatolikus Hittudományi Főiskola teológiai tanárának. A kezdeti években sok tantárgyat tanított: kozmológia, pszichológia, etika, szociológia, vallástörténet, pedagógia, művészettörténet, latin, francia, perikópamagyarázat és a két fő tárgy: egyháztörténelem és a magyar görögkatolikusok története. Később, amikor a főiskolán több tanár, illetve óraadó kinevezésére nyílt lehetőség, a szívének oly kedves egyetemes és görögkatolikus egyháztörténelmet tanította és a pedagógiát. A tanításban a tudás mellett nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy a jövőd papok a felmerülő kérdésekre hiteles, korszerű válaszokat tudjanak adni. Sokszor hangzott: „A keresztény világnézetet nem lehet dadogva képviselni.” Ezért az elmélyült és alapos felkészülést nélkülözhetetlennek tartotta, és ebben ő maga járt elől. Órai lendületesek, színesek, élményszámba menők voltak. Amikor a jegyzetet olvastuk, szinte hallottuk a hangját, ahogyan az anyagot magyarázta. Az éppen felmerülő témákhoz ajánlott történelmi regényeket, amelyek elmélyíthették a korszakkal kapcsolatos ismereteket. Szívesen diktált néhány soros kiegészítéseket, amelyek még érdekesebbé tették az anyagot. Egy-egy mondatának igazságáról, például hogy „a történelmet nem a tények, hanem a tények felfogása irányítja,” ma is naponta meggyőződhetünk.

Életcélja volt, hogy felszámolja a nagy ismerethiányt görögkatolikus egyházunkról, küzdelmeinkről, kiemelkedő személyiségeinkről, papjaink és híveink megmaradásunkért folytatott hősi erőfeszítéseiről. Bár a fordulat előtt nem sok esélye volt publikálásra, mégis hangyaszorgalommal, időt és fáradságot nem kímélve gyűjtötte össze nagy precizitással az addig megjelent művekből, tanulmányokból, az egyházmegyei levéltárból a magyarországi görögkatolikusok történetét. A jövő számára feladatul a hazai és külföldi levéltári források feltárását és feldolgozását tűzte ki, amit most az MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport igyekszik teljesíteni. 1990 után jelenhettek meg legfontosabb monográfiái, amelyek közül máig fontos kiindulási pont „A magyarországi görögkatolikusok története” című kétkötetes mű. De hiánypótlók voltak a „Görögkatolikus életsorsok,” „Görögkatolikus papi sorsok,” valamint a „Görögkatolikusok Erdélyben és Kárpátalján” című kötetek is. Nyolcvanadik születésnapjára 11 monográfia, 17 tanulmány, 215 cikk és közlemény, 14 főiskolai jegyzet, 162 előadás különféle konferenciákon, fórumokon és több száz szócikk a Katolikus lexikonban fűződik a nevéhez.

1998. augusztus 30-án Debrecenben zsúfolásig megtelt templomban tartotta meg aranymiséjét. Addig 18 862 alkalommal mutatott be Szent Liturgiát, 114 templomban misézett itthon és külföldön, és 71 templomban prédikált, illetve tartott lelkigyakorlatot, ahol többször is felszentelése óta. Lelkünkre kötötte: „Tanítani szóval is lehet, de nevelni csak példával,” s épültünk, amikor órák előtt vagy után a zsolozsmáskönyvvel a kezében a kápolnában láttuk imádkozni.

1969-ben püspöki tanácsosi kinevezést, 1982-ben papi mellkereszt kitüntetést, 2000-ben a Szent Atanáz-díjat kapta meg püspökeitől.

Amikor órákon egy nagy egyéniség hibáiról esett szó, hozzáfűzte: „Nagy fának nagy az árnyéka is.” Sajnos ez az ő esetében is igazolódott. A rendszerváltást követő évtizedben kiderült, hogy együttműködött az állambiztonsági szervekkel és (hangulat)jelentéseket adott. Mi volt az oka? Csak sejteni lehet. Egyik nyilatkozatában ezt fejtegette: „A keleti országokban élő katolikusokat a nyugati hatalmak osztották be a keleti tömbbe. Úgy tűnt, hogy sorsunk hosszú időre el van döntve, meg van határozva. Ki látta előre a szovjet birodalom felbomlását? A Vatikán a túlélést akarta biztosítani a szerződésekkel.” A túlélésért, a tanításért és Debrecenért drága árat fizetett, nagy áldozatot hozott. Évtizedekig vállalta a társbérletet, míg egy kis lakáshoz jutott, felesége betegeskedése, az özvegység, felnőttkort megért egyetlen fia halála nagy próbatétel volt számára, amit testvére, szeretett hívei és paptestvérei igyekeztek enyhíteni.

Mindezek tükrében még mélyebben érthetőek aranymisés jelmondatának szavai, amiket a színeváltozás ünnepének tropárjából választott: „Tündököljön reánk is, bűnösökre a te örökkévaló világosságod!”

2005. február 21-én hunyt el Debrecenben. Temetését dr. Pregun István főhelynök számos pap részvételével végezte február 28-án az Attila téri templomban. Az elhunytat méltatva kiemelte, hogy olyan tanáregyéniség volt, aki a katedrán is pap tudott maradni, és olyan pap volt, aki az oltárnál is tudott tanítani. Sírja a debreceni köztemető papi parcellájában található.

A száz éve született dr. Pirigy István emlékét, munkásságát, életének tanulságát tisztelettel megőrzi a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Egyháztörténelem Tanszéke, tanárai, egykori tanítványai és tisztelői is.

*„A keresztény világnézetet
nem lehet dadogva
képviselni.”*

P. TÓTH NÓRA

25 éves a nyíregyházi Szent Miklós- óvoda

Egy egész évben zajló rendezvénysorozat utolsó állomásához érkezett a huszonöt éves jubileumát ünneplő nyíregyházi Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda november 8-án, Szent Mihály és Gábor főangyalok és minden test nélküli égi erők ünnepnapján.

Az ünnepi Szent Liturgiát két püspök végezte: Keresztes Szilárd érdemes püspök, aki az intézményt alapította negyed évszázaddal ezelőtt, valamint Ábel püspök, az óvoda jelenlegi fenntartója.

A szertartáson azok az atyák koncelebráltak, akik korábban voltak vagy jelenleg is részesei az óvoda életének. Szilárd püspök atya homíliájában Máté evangélista szavait hangoztatta:

„Áldalak téged, Atyám, menny és föld ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.” A kisdedek azt bizonyítják számunkra, hogy az Atya mindig a kicsinyekben találta örömét, dicsőségét. S ide idézte Jézus szavait is:

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyerekeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké a mennyek országa.”

„Ez a kicsiny gyermek az Isten országának az előképe, a próféciaja. Mert az Isten nemcsak a bátor emberek becsületes munkájában és hűségében rajzolja meg a maga isteni országának képét, az étellel leszámoló öregek bölcsességében is a maga igazságát, de megmutatja a kicsinyekben is.”

Azt dicséri bennük, hogy szívük nyitott, ártatlan, úgy fogadják a felnőtteken keresztül az Isten országát. Folyamatosan tanulnak, az Isten beléjük jó szándékot oltott.

A nevelődő légkör intézménye a katolikus óvoda, mely abban a korban kezdi a nevelést, melyet kegyelmi időnek is nevezhetünk az ember életében: az Isten tiszta igazságát lehet elültetni az ártatlan szívekbe – magyarázta Szilárd püspök.

A gyermekek ugyanakkor kiszolgáltatottak, gyengék, vigyáznunk kell rájuk. Az atya felelevenítette a gyermek Jézus találkozását az agg Simeonnal, aki karjára emeli a kisdedet, és bemutatja Istennek: tartja őt. A gyertyaszentelőkor ünnepelt találkozás egy örök kép, s az emberi élet szimbóluma is.

De a februári ünnep imájában így énekeljük – mintha maga a kis Jézus mondaná: „Nem az aggastyán tart engem, hanem én tartom az öreget.” Ez minden családban igaz: „a szülők is tartják, nevelik, védik a gyermeküket, de a gyermekek tartják körülöttük az Isten világát, így hoz új életet, új gondoskodást a családba a kisbaba. A kicsinyekben több van az Isten országából, mint bennünk, ők tartanak bennünket.”

„Mi, akik a kicsikre vigyázunk, a kicsikben mindennél fontosabbnak tartjuk, hogy az Isten arca kirajzolódjon bennük, hogy az életük az Isten törvényei szerint alakuljon.”

A Szent Liturgia után a Szent Atanáz Görög-katolikus Hittudományi Főiskolán gálaműsorral folytatódott a jubileumi ünnepség, melyen az intézmény lelki vezetője, Kocsis Dániel atya volt a házigazda.

Az óvoda három csoportja versekkel, tánc- cal, énekkel lépett fel a főiskola dísztermében felállított pódiumon, egy videós összeállításban pedig véleményüket mondták el a kis óvodások, miért is szeretnek Szent Miklós-osok lenni.

Ábel püspök atya az alapítók bátorságát dicsérte köszöntőjében. Bátran és hittel vág-

tak bele a munkába, s az ember, ha „hittel válik bátorrá, akkor azt az isteni Gondviselés megáldja” – mondta.

Oláh Zoltánné intézményvezető az immár történelemnek mondható huszonöt év kezdetét elevenítette fel, s azokat a mozzanato- kat, melyek segítették az intézményt a maga útján egy néhány fős óvodából 180 férőhe- lyes intézménnyé válni.

„Elődeinktől kapott örökségünket féltve őrizzük, az óvoda belső kohézióját, stabili- tását kötelességünk fenntartani” – mondta az intézményvezető.

Az elvetett magnak immár látják a gyümöl- csét is: az induláskor jelen lévő gyermekek immár felnőttek, s a gyermekeik érkezhet- nek vissza az óvodába.

„Csak az tudja, hogy meddig mentünk, aki azt látta, hogy honnan indultunk el” – ol- vashatták a Jókai Mór-idézetet a díszlet részeként a vendégek, s hallhatták Oláh Zol- tánné beszédében is mottóként. Az óvoda dolgozói az ünnepségen mindazoknak meg- köszönték kísérő szeretetüket, támogatásu- kat, akik ehhez a megtett úthoz tettek hozzá a negyedszázad alatt.

A jubileumi év zárórendezvényét december- ben tartják majd, amikor a görögkatolikus fenntartású óvodák gyermekei énekelhet- nek Szent Miklósról egyfajta verseny kere- tében.

Krimi a templomban: a pócsi kegykép kifosztása

A csodás könnyezésről híressé vált eredeti pócsi Istenszülő-ikon 1697 júliusában került Bécsbe I. Lipót császár rendeletére, ahol a nép kérésére előbb a város összes templomában bemutatták, majd ünnepélyes körmenetben a Stephansdomba vitték, és december 1-jén a főoltáron helyezték el. A kegykép kiemelkedő szerepet töltött be a Habsburgok Mária-tiszteletében, és az 1697. szeptember 11-ei zentai győzelemnek köszönhetően a 18. század végén az egész birodalom palládiuma lett. A bécsiek által „Ungarische Madonna” és „Unsere Liebe Frau von Wien” megnevezéssel illetett kegykép 1948 óta az Énekesek kapuja mellett lévő, 16. századi márványbaldachin alatt látható, és napjainkban is a székesegyház legiszteltebb Mária-ikonja.

A kegyképet nemcsak a számára fenntartott zenekarral kísért sokszínű ájtatosságból és saját énekrepertoárból álló liturgikus tisztelet emelte ki a Stephansdom Mária-ábrázolásai közül, hanem a tiszteletére felajánlott adományok sokasága is. Az ikont már Pócson az első könnyezéstől kezdve ajándékokkal díszítették, és ez a gyakorlat Bécsben is folytatódott. Az első felajánlásokat I. Lipót császár felesége, Eleonóra császárné tette: a drágakövekkel díszített Rosa Mystica keret mellett adományozott a pócsi Szűzanya tiszteletére egy díszes ünnepi ruhát, amely a mai napig használatban van, valamint egy drágakövekből készült rózsával és aranyból öntött koronákkal is megajándékozta a kegyképet. Az uralkodónő példáját később számtalan magas rangú személy követte, akik gyöngyökkel kirakott koronát, a kegykép zománcból készült másával díszített monstanciákat, ezüsből készült lámpákat, gyertyatartókat és keresztet ajánlottak fel. Az ezüstadományokból 1729-ben egy oltár és egy antependium (oltárt takaró burkolat) készült, amely azonban a dómban 1945-ben bekövetkezett tűzvész során a lángok martalékává vált. A neves személyek mellett Bécs városának tanácsa is tett alapítványokat a csodatevő pócsi kegykép tiszteletére: 1747-ben egy 7251 gulden értékű nagy ezüst csillár, majd hat ezüst gyertyatartó készült 1988 gulden értékben. A tanács elrendelte továbbá, hogy a kegyképnél mindennap ünnepélyes nagymisért végezzenek, ami II. József tiltórendeletéig meg is történt. Míg a nagyobb, értékes ajándékokat a dóm kincstárában őrizték, a kisebb adományok, gyöngyök, drágakövek és különböző ékszerek magára a kegyképre voltak felfüggesztve, ahogy ezt az ikon fatáblájáról 1961-ben készült röntgenfelvétel is bizonyítja. A csodás imameghallgatások történeteit megőrző források szerint az ékszerek mellett elhelyeztek a kegyképen ezüsből vagy viaszból készült figurákat formázó offereket (fogadalmi tárgyak), de igen kedvelt volt a hálátáblák felajánlása is, amelyek egészen a dóm mennyezetéig borították az ikon melletti falakat.

A kegyképet díszítő drágakövek és ékszerek egy része azonban a 20. század elején, a dóm történetének addigi legnagyobb rablása során eltűnt: 1903. március 18-áról 19-ére virradó éjszaka egy ismeretlen tettes betört a dómba, és ellopta a kegyképen lévő ékszereket az ikon aranyból készült koronáival együtt. Az esetről már másnap, március 19-én rövid cikkben számolt be a *Wiener Zeitung* című bécsi lap mellékleteként megjelenő *Wiener Abendpost*, illetve a szintén Bécsben kiadott *Das Vaterland* című napilap is. Március 20-án újabb, sokkal részletesebb tudósítások tájékoztatták az olvasókat a kegykép kirablásáról a *Neues Wiener Tagblatt*, *Neues Wiener Journal* és a *Reichspost* című bécsi újságok hasábjain, de beszámolt a rablásról az Olmützben kiadott *Mährisches Tagblatt* is. Bár a Stephansdomban már korábban is történt betörés, a lapokban a nagy ékszerrablásként emlegetett eset volt az addigi legnagyobb értékű lopás, hiszen az eltulajdonított ékszerek és drágakövek felbecsülhetetlen eszmei értékkel bírtak, valódi értékük pedig 20 000 koronára volt becsülhető (ma nagyjából 37 millió forint). Mivel esetenként a dóm minden termét hat templomszolgálat nézte át, ami március 18-án is megtörtént, a rablónak este kellett besurrannia, és az épület átvizsgálása idején elrejtőznie, miután a dómban

sehol

sem találtak betörése utaló nyomokat. Nemcsak az épületet zárták be éjszakára, hanem magát a kegyképet is elzárták: a leírások szerint az ikon kerete fölött jobbra és balra „oldalsó könyvtok” volt felszerelve, ebbe pedig egy vaslemez lehetett behelyezni, ami teljesen elzárta az ikont. A lemez leeresztése után ezt még lakatokkal erősítették meg, így védve a kegyképet a rajta lévő kincsekkel együtt. A dómban elrejtőző tettesnek előbb fel kellett másznia valahogy a kegyképhez, amihez a főoltár mellé állított, a templom kandelábereinek meggyújtásához szükséges létrát használt (és ezt később vissza is tette a helyére), amiből a híradások szerzői arra következtetnek, hogy az illető jó helyismerettel rendelkezett. A létra 25 fokából a 21. letört, valószínűleg nem bírta el a betörő súlyát. A tettes előbb a főoltárra mászott fel, majd onnan tovább a tabernákulumra, hogy elérje az ikont. Az elkövető a kép tokjának jobb oldali zárját egyes híradások szerint tolvajkulccsal nyitotta ki, ám a másik oldalon ez már nem sikerült. Más források szerint a megszokott szerszámok mellett egy fadarabot is magával vitt, és ezzel feszítette fel a képet elzáró vaslemez a jobb oldalon, majd kézzel benyúlva minden olyan értéket összeszedett, amit csak elért. Az ikont a vaslemez alatt egy vastag üveglap is védte, amit az elkövető a kezével tört be, melynek során megsebesült – erre utalt a fehér oltárterítőn lévő 10-12 nagy vércsepp. A Mährisches Tagblatt szerint a későbbi nyomozás során a rendőrség arra hívta fel a figyelmet, hogy a rablónak nemcsak a kezén, hanem az arcán, az orrán és a száján is sebek lehetnek, amely sérülések a létra fokának eltörésekor, illetve az üveglap összetörése során keletkezhetnek.

Az eredeti pócsi kegyképet minden cikk Eleonóra császárné fogadalmi adományaként említi, a Neues Wiener Journal azonban azt írja az ikonról, hogy „*annak a híres képnek a másolata, amely a szent pócsi Máriát ábrázolja*”. A képre a leírások szerint szegekkel rögzítették a hívők adományait. Az ikonról eltulajdonított értékeket két újság, a Neues Wiener Journal és a Neues Wiener Tagblatt közli 29 tételre osztva, részletes leírással és a becsült értékükkel együtt. Az elrabolt tárgyak között voltak különböző különálló drágakövek (smaragd, topáz, zafír, ametiszt, gyémánt), illetve ezekkel díszített keresztek, nyakék, fülbevalók, rozetta és bross. A betörő elvitt több igazgyöngyökből áll gyöngysort, egy arany óraláncot és egy aranyból készült amulettet, amelynek a belsejében haj volt. Az elrabolt ajándékok között szerepel még a két, gyöngyökkel díszített, 800 korona értékű aranyozott ezüst dicsfény, valamint egy nagyobb és egy kisebb aranyozott ezüst korona 1300 korona értékben, amelyek a kegyképen lévő Szűzanya és gyermek Jézus alakjának fejét díszítették. A híradások a lista végén kiemelik, hogy ezen értékek közül sok antik darab volt.

A dóm kapuit a rablás estéjén kilenc órakor zárták be, és másnap reggel hat óra előtt nyi-

tották ki, mivel már hat órakor kezdődött az első szentmise. Az óriáskapu ebben az időpontban még zárva volt, a betörőnek így az oldalkapuk egyikét kellett menekülésre használnia, mégpedig abban az időintervallumban, amíg a templombelső még nem volt megvilágítva.

Egy templomszolga fedezte fel a betörést, amikor röviddel a reggeli szentmise előtt a kirabolt kegykép közelében világosságot gyújtott. A betörő valószínűleg kapkodva „dolgozott,” mert letörte az ikon két oldalán lévő angyalfigurák fejét, ezeket később az oltár alatt találták meg. A gazdagon díszített kegykép tartóját biztosító zár, valamint a jobb oldali vaslemez fel voltak feszítve és kissé kifelé hajlítva úgy, hogy egy annyira vékony rés keletkezett, amelyen keresztül csak igen nagy erőfeszítéssel lehetett kézzel benyúlni a tartó belsejébe. A felfeszített zár oldalán a kegyképre függesztett drágakövek és ékszerek eltűntek, az ikon bal oldalán található tárgyakat az elkövető már nem tudta elérni. Mivel a képet díszítő ajándékokból sok megmaradt, ennek következtében az ellopott tárgyak értéke „csak” 20 000 korona volt.

A nyomozás 1903 júniusában zárult le végül: az Illustriertes Wiener Extrablatt című bécsi napilap június 11-i számában adott hírt arról,

hogy a nagyváradi orsolyita kolostor kirablása során elfogott Franz Dufek, akit a rendőrség nemzeti közeli csalóként ismert, több, Bécsben véghezvitt templomi rablás közt elismerte, hogy ő követte el a Stephansdom kegyképének kifosztását is. Az ellopott tárgyak hollétérol az újság nem közölt információkat.

Az 1903. március 18-án elkövetett nagy ékszerrablás után az eredeti pócsi kegyképet biztonsági okokból csak a legnagyobb ünnepeken helyezték ki a dóm főoltárára, az egyházi év többi napján egy másolat előtt imádkozhattak a pócsi könnyező Szűzanya tisztelői.

A második világháború pusztítása nyomán leégett dóm felújítását követően, 1945-ben a kegyképet a Stephansdom főbejáratához közel, a jobb oldali gótikus baldachin alatt helyezték el, itt látható ma is.

Minden út Rómába vezet

Az Örök Városban mutatkozott be a
fennállásának tízéves évfordulóját ünneplő
KRSZH

Ötvenfős zarándokcsoport indult Rómába október 9-én szombaton, hogy a nagyvilágnak is tanúságot tegyen a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) tíz éve tartó munkájáról.

Az evangélikus, református, görögkatolikus és római katolikus egyház 2011-ben hozta létre a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózatot avval a céllal, hogy keresztény erkölcsi alapokra helyezve akadályozza meg a tehetséges cigány fiatalok lemorzsolódását, segítse továbbtanulását, szakmai előmenetelét, társadalmi integrálódását.

Noha Európa-szerte számtalan szervezet foglalkozik a cigányok és a hátrányos helyzetűek segítségével, kifejezetten felsőoktatási intézményekben való továbbtanulásukat, szakmai előmenetelüket segítő szervezet egyedül Magyarországon létezik. A KRSZH – melynek soros elnöke Fülöp metropolita – célja, hogy a cigány fiatalok sikeresen integrálódjanak, sikeresen elhelyezkedjenek szakmájukban, megtartva és erősítve cigány kulturális sajátosságait és magyarságukat, aktív szereplőként a magyar–cigány párbeszédnek.

A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat sokoldalúan képzett, szakmai munkájában magas szintre törekvő, a továbbfejlődésre nyitott, ugyanakkor Isten népének önzetlen szolgálatára elkötelezett, cigány identitását megőrző, magyar identitásukat is vállaló keresztény értelmiségiek nevelésére törekszik.

Felismerve, hogy a hagyományos felsőoktatás munkáját hatékonyan és eredményesen egészíthetik ki a szakkollégiumok, az ott folyó oktató- és nevelőmunka magas szakmai színvonalának és az egyházi nevelés sajátosságainak biztosítása céljából a fenntartó

egyházak önálló diákközpontként működő szakkollégiumokat és ezek országos hálózatát hozták létre 2011. március 17-én.

Az erről szóló dokumentumot az állam részéről Balog Zoltán, az alapító egyházak részéről Kocsis Fülöp, Fabiny Tamás, Bölcskei Gusztáv és Forrai Tamás írták alá. 2011 őszén négy szakkollégiummal indult a hálózat, Nyíregyházán evangélikus, Debrecenben református, Budapesten jezsuita, Miskolcon görögkatolikus fenntartásban. 2012-ben csatlakozott a római katolikus szegedi szakkollégium, 2015-ben a debreceni görögkatolikus, 2016-ban a budapesti református, 2019-ben a pécsi evangélikus roma szakkollégium.

A kezdettől fogva ökumenikus alapokra épült hálózat ma tizenegy szakkollégiumot

foglal magában (a nyolc egyházi fenntartásából kettő görögkatolikus: a miskolci és debreceni), hallgatóinak száma jelenleg is háromszáz.

A világviszonylatban is egyedülálló hálózat fennállásának tízéves jubileumán a keresztény élet központjában, Rómában konferencia formájában adott számot az elmúlt tíz évről – tanúságot téve a keresztény alapokra helyezett integrációs és szakmai program sikerességéről.

A tizenegy keresztény roma szakkollégium hallgatóiból és vezetőiből álló zarándokcsoport Szent Ferenc nyomdokain járva érkezett az Örök Városba, hogy tanúságot tegyen a történelmi keresztény egyházak integrációs és szakmai munkájáról.

Reggel hat óra körül érkezünk meg a lenyűgöző umbriai hegyek lábánál elhelyezkedő Assisi középkori városába, mely nem csak turisztikai látványosság: a keresztény hívők számára a Krisztusért vállalt szegénység, egyszerűség és jámborság példaképe, a 13. században élt Szent Ferenc és Szent Klára megtérésének, életének helyszíne.

Csípős, hegyi reggelen vágtunk neki a városkapuhoz vezető lépcsőknek. A város érintetlen középkori jellege mindenkit magával ragadott. Sokan először jártak Olaszországban, rájuk különösen is nagy hatást gyakorolt a látvány. A város egyik főterén áll a Szent Klára-bazilika, melynek oldal-kápolnájában található az az ikonkereszt, amely előtt Szent Ferenc megtért 1205-ben. A borongós időt pont akkor gyűrték le a felhőkön áttörő napsugarak, amikor a bazilika elé értünk, s a város fölött átívelő hatalmas szivárvány a hegy lába előtt elterülő vidéken éppen Szent Ferenc halálának helyszínén ért földet.

Fiatalon tévedt be a romos San Damiano-i templomba, ahol ez a kereszt függött. A keresztben függő Krisztus megszólalt és beszélt Ferenchez. A keresztet a klarissza nővérek később a Szent Klára-bazilikába vitték, ahol ma is látható. Szent Klára gazdag nemesi család leánya volt. Nagy hatással voltak rá Ferenc prédikációi, olyannyira, hogy 18 évesen néhány barátnőjével elszökött otthonról, és Ferenc előtt szerzetesi fogadalmat tettek. Klára írt először szerzetesi regulát női közösség számára. 1253-ban halt meg, két évvel később szentté avatták. A tiszteletére emelt bazilikát 1257-ben emelték, altemplomában nyugszik Szent Klára.

A Chiesa Nuova (új templom) Ferencék család házára épült, a ház falai, boltozata ma is látható. Bent látható az a kis fülke, ahova

Ferencet bezárta édesapja, miután drága posztókat adott el, hogy pénzhez jusson a San Damiano-i templom újjáépítéséhez.

A San Rufino-katedrális az egyházmegye társszékesegyháza. A 3. századi vértanú püspökről, Rufinusról elnevezett dómban tanított Ferenc, amikor Klárát mélyen megérintették szavai, és elhatározta, hogy Istennek szenteli életét. Az átlátszó üvegpadló alatt római sírok, egy középkori kút és egy Karoling-kori kolostor romjai láthatók.

Ferenc a város egykori kivégzőhelyéül szolgáló területen temettette el magát, mert a legnagyobb bűnösnek tekintett magára. A területet a város a ferenceseknek ajánlódta, ahol a szentté avatás másnapján a pápa helyezte el a tiszteletére emelendő templom alapkövét. Ferenc sírját a három évvel később elkészült templom oltára alatt helyezték el. A következő évtizedekben épült a templomra a főszobor, melyet a kor leghíresebb festői (Giotto, Cimabue, Lorenzetti) díszítettek.

A városból négy kilométert gyalogoltunk a szomszédos településre, Santa Maria degli Agnelli-be. Itt volt Ferenc első szerzetesközössége, melyet az általuk romjaiból újjáépített Porziuncula-kápolna köré szerveztek. Itt látható Ferenc egykori cellája is, ahol meghalt 1223. október 3-án. A Krisztus stigmáit is magán viselő szentet két év múlva IX. Gergely pápa szentté avatta. A ferences rend központjaként számon tartott kis kápolna köré hatalmas bazilika épült a 17. században, melynek közepén eredeti formájában látható a Ferenc által újraépített Porziuncula-kápolna.

Ezt a csodálatos helyet végigjárva a szent apostolok és pápák életének, vértanúságának helyszínére, a keresztény világ szívébe,

Rómába érkezett a KRSZH csapata, hogy kétnapos városnézés után részt vegyen azon a konferencián, melyen a nagyvilágnak is bemutatkozik a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat. Rómában Terdik Sebestyén, a Szent István Ház vezetője, majd Szakács Ferenc Sándor államtitkársági koordinátor volt az idegenvezetőnk. Nekik hála, a legfontosabb látnivalókon kívül olyan apró részletekre is rácsodálkozhattunk, amelyekre aligha hívták volna föl figyelmünket a turistakönyvek. Természetesen nem hagytuk ki a legnagyobb keresztény templomot, a Szent Péter-bazilikát és a falakon kívüli Szent Pál-bazilikát sem, a Teverén túli Miasszonyunk-bazilikában pedig ökumenikus imádságon vettünk részt.

A keddi konferenciára ötvenfős magyar küldöttség (szakkollégiumi hallgatók és vezetők) érkezett a Római Magyar Akadémiára. Görögkatolikus egyházunkat Fülöp metropolita, Atanáz püspök, Makkai László miskolci és Rózsahegyné Juhász Éva debreceni szakkollégiumi igazgató képviselte. A konferencia jelentőségét mutatja, hogy a történelmi magyar egyházak képviselőin kívül jelen volt Habsburg Eduárd szentszéki nagykövet, a Belügyminisztérium képviselői és a Magyarországon is jelen lévő Comunità di Sant Egidio (Szent Egyed Közösség) is.

A konferencián a debreceni Szent Miklós és a református Wáli István, a budapesti jezsuita és református, a nyíregyházi és pécsi evangélikus, a miskolci görögkatolikus, a hajdúböszörményi Lippai Balázs, a szegedi keresztény, valamint a kaposvári és egri roma szakkollégium hallgatóin és vezetőin kívül Rómában tanuló magyar kispapok és a cigánypasztorációban dolgozó olasz és spanyol szakemberek vettek részt.

Sztojka Máténak, a szegedi Keresztény Roma Szakkollégium hallgatójának a hegedűjátéka nyitotta meg az estét: Schubert Ave Mariáját hallhatták a konferencia résztvevői.

Segundo Tejado Muñoz pápai prelátus, az Átfogó Emberi Fejlődés Előmozdításának Dikasztériuma helyettes titkára a spanyolországi cigánymisszióról beszélt. Beszédében idézett egy afrikai mondást: „Egy gyermek felneveléséhez egy egész falura van szükség.” Ennek kapcsán fejtette ki, hogy nem elég csupán az egyes roma fiatalok nevelése és képzése, hanem egységet, közösséget kell formálni köztük és a társadalom tagjai között.

Habsburg-Lotharingiai Eduárd, Magyarország szentszéki nagykövete az ükapja, József Károly főherceg (1833–1905) cigányokkal kapcsolatos történeteiről mesélt. A magyarokért rajongó főherceget meghattotta a cigányok egyszerűsége, cigány-magyar szótárt és nyelvtankönyvet írt, sokat időzött köztük, házakat épített számukra. Családjával együtt megtanult cigányul, és ha bizalmasan kívántak beszélni mások jelenlétében, nem németül, hanem cigányul beszéltek.

Orosz Atanáz miskolci görögkatolikus megyéspüspök a KRSZH alapításának körülményeiről mesélt, és a hálózat ökumenikus sajátosságait elemezte. Kiemelte, hogy

nemcsak az egyes szakkollégiumok munkája fontos, hanem az intézmények hálózata, együttműködése, tapasztalatcseréje, közös programjai – köztük a lelki élet, a liturgia különféle formáinak megismerése.

Fabiny Tamás evangélikus püspök a KRSZH ökumenikus jellegéről, az evangélikus egyháznak a hálózatban betöltött szerepéről, valamint arról beszélt, hogy Magyarországon a történelmi egyházak pasztoráció, prevenció és kollégiumi nevelés révén hogyan próbálnak segíteni a mélyszegénységből, szociokulturális kötöttségekből kitörni vágyó értelmiségi cigány testvéreinken.

Fabiny püspök előadása után ismét zene következett: Sallai Jenő, a budapesti Jezsuita Roma Szakkollégium hallgatója Bach d-moll sarabande-ját játszotta el hegedűn.

Molnár Erzsébet, a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium vezetője az evangélikus egyház cigánypasztorációját és a KRSZH elmúlt tíz évének kiemelkedő statisztikáit, dr. Szakács Ferenc Sándor, a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárság egyházi és civil ügyekért felelős koordinátora a kormány roma felzárkóztatási programját, valamint az állam és a szakkollégium közti kapcsolatot ismertette.

Szekely Bence angol-történelem szakos végzős hallgató, a debreceni Szent Miklós Roma Szakkollégium lakója szakkollégiumi

élményeiről mesélt. Elmondta, hogy a kollégium nemcsak lakóhelyet, hanem barátokat, tapasztalatokat, élményeket – és feleséget is adott neki, ott ismerte meg ugyanis élete párját, akivel néhány hónapja kötöttek házasságot.

Rácz Dzszenifer, az Egri Roma Szakkollégium hallgatója egy cigány eredetmesét mondott el – mint kiemelte, fontos, hogy felnőttként is hallgassunk, mondjunk meséket.

A konferencia zárásaként a közönség közösen énekelte el a cigány himnusz Sallai Jenő és Sztojka Máté hegedűs és gitáros kíséretével.

Másnap nagy megtiszteltetésben volt része a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat vezetőinek és hallgatóinak: a szervezet fennállásának tízéves évfordulóján Ferenc pápa személyesen fogadta a magyar küldöttséget.

A csoport vezetői és hallgatói Ferenc pápa szokásos szerdai audienciáján vettek részt Rómában. A pápa tanítását megelőzően egyenként üdvözölték a jelen lévő csoportokat, név szerint is megemlítve a magyarországi fiatalokat – amit a KRSZH csapata hangos éljenzéssel fogadott. A Szentatya a VI. Pál aulában tartott általános kihallgatáson folytatta a megigazulásról szóló, korábban elkezdett katekézisést, és a galatákhoz írt levél alapján a keresztény szabadságról

és az evangéliumnak a különböző kultúrákban való hirdetéséről beszélt. Az olasz nyelvű tanítást francia, angol, német, portugál, spanyol, lengyel és arab nyelven is összefoglalták, majd ezeket a nemzetiségeket külön is köszöntötte a Szentatya. A kihallgatás a Miatyánk latin nyelvű eléneklésével és Ferenc pápa áldásával ért véget.

A kihallgatáson való részvétel maga is ajándék volt, ám a gondviselés tartogatott még meglepetést a magyar csoport számára. A Szentatya mellett helyet foglaló püspökök között ült Fülöp metropolita, Atanáz püspök és Fabiny Tamás evangélikus püspök is. A kihallgatásoknak szigorú protokollja van, ám amikor a magyar püspökök kö-

szöntötték a Szentatyát, Fülöp metropolita elmondta neki, hogy lelkes magyarországi cigány fiatalokkal érkezett, Ferenc pápa pedig közvetlen módon és örömmel invitálta a csapatot a vele való személyes találkozásra. Így történt, hogy a KRSZH csapata személyesen találkozott Ferenc pápával, aki közös fényképre is beállt közénk. A magyar csoport a cigány himnusz eléneklésével és egy hagyományos cigány kendővel ajándékozta meg a Szentatyát, aki búcsúzóul magyarul köszöntött bennünket: „Isten éltesse!”

Ezzel a nem mindennapi emlékekkel búcsúztunk el az Örök Várostól, hogy hazafelé még fél napot Velencében tölthessünk.

A Papp újra válaszol!

A „Papp válaszol” rovat 2018-ban indult a 777.hu oldalán: Papp Miklós görögkatolikus pap és családapa hetente válaszolt az oldal olvasóinak izgalmas és őszinte kérdéseire. Lelkiismeretes tanácsai, bölcs meglátásai rengeteg embernek jelentettek segítséget már az online világban is, ezért 2019-ben könyv formájában is megjelent „A Papp válaszol”. A rovat olyan népszerű lett, hogy 2020-ban már majdnem százoldalnnyi kérdés érkezett Papp Miklóshoz, olyan fontos témákról, mint a házasság, az életvezetés, sexualitás, önismeret, teológia – vagy éppen a koronavírus okozta nehézségek. Miklós atya legújabb válaszlai pedig ismételten könyvért kiáltottak – így örömmel jelentjük be, hogy „A Papp újra válaszol!”

„Alapvetően a kérdezőket szeretném dicsérni: a kérdező ember akar több lenni, akar helyesen élni, s tud arról, hogy az egyház válaszlai, igazságlai nagyobbak, mint az ő tudása. Így a kérdező nem önfejű, nem gőgös, nem söpri le az egyház igazságlait, hanem a keresztényt az jellemzi, hogy nyitott, tanulékony és engedelmes a nagy igazságlak felé. Nekem a sorozat azért fontos, mert a kérdezők a startvonalon állnak, még a nagy döntések előtt, még nincs elrontva az életük, s a zsenének kell különösen jó támaszt adni. Alapvetően szeretném, hogy az életüket kezdő fiatalok legyenek igazak, boldogok, de nem hihetik, hogy ez akárhogy vagy erkölcstelenül sikerülhet. S ebben a 777-nek van nagy hidszerepe és áldásos munkája, köszönöm, köszönjük!” – osztotta meg gondolatait Papp Miklós a könyv megjelenése kapcsán.

A Papp újra válaszol előszavát Kovács András Péter humorista írta – akinek ezúttal is hálásan köszönjük, hogy elsőre elvállalta a felkérést. Elgondolkodtató és igazán mély gondolatokat osztott meg az olvasókkal:

„Ha olvasod ezt a könyvet, próbáld ezzel a szemmel olvasni: ne csak Miklós atya egyes válaszlait nézd – nézd az összképet, nézd az alapállást, ahonnan a válaszlak születnek, és kíváncsi, hogy közben te is felismerd, amit én is éreztem olvasáskor: Nahát, Miklós atya! Ugyanazon a dombon ücsörgünk!”

Fülöp metropolita a következőket mondta a könyvről:

Ebben a könyv formájában is megjelenő sorozatban egymásra talált a kérdező és a válaszladó. Szerencsés páros. A kérdezők köre nyilvánvalóan egészen sokféle, a kérdések téra is meglehetősen szerteágazó. A válaszladó ugyan egyetlen személy, de a kérdések sokszínűségének megfelelően válaszlai is roppant színesek, izgalmasak, többretegű tartalommal bírnak. S ennek a sokféleségnek nem is csak a színessége vonzó, hanem még inkább a harmóniája. Fölcsendül benne a teremtett világ szépsége, logikája, a szeretet törvényére alapozott ragyogó rendszere. Így tud igazán segíteni, s válaszlainak széles skálájával sokkal inkább átfogó képet ad,

mely inkább eligazítani segít a terepen, semmint meghatározni a következő lépést vagy tennivalót.

A könyv 2990 Ft-ért rendelhető meg a **777blog.hu/konyvrendeles** linken.

December 31-ig két könyv (akár a két kötet együtt) 5 980 Ft helyett 4 990 Ft.

A Szentföld érdekességei XVII.

A Szentföld állatvilága 2.

IVANCSÓ BAZIL

FÜLES KESELYŰ

Amikor Jézust az apostolai Jeruzsálem pusztulásáról kérdezik, Megváltónk ezt is mondja, hasonlattal élve: „Ahol a hulla van, oda gyűlnek a keselyűk” (Mt 24,28).

A Szentföld egyetlen keselyűfaja a füles keselyű – Jézus tehát erről beszél. Testhossza 78–115 centiméter, testtömege 6–10 kilogramm, szárnyainak fesztávolsága 280 centiméter, ami az ő esetében óriási. Nya-

ultraibolya sugarak intenzívebben vannak jelen.) Nyakán bőrlebeny is található, erről kapta a nevét.

Hatalmas szárnyait kiterjesztve nagy magasságból keresi döögökből és hulladékokból álló táplálékát. A magasból kitűnő látása segítségével kutatja fel az elhullott állatokat. Amint földet ér, követik őt a társai. Az Óvilágban a legnagyobb keselyűk közé tartoznak, ezért általában övük az első és a legjobb falatok. Akaratlanul is segítséget nyújt a kisebb dögevőknek, mivel ők nem mindig

ka vörös és csupasz, ami arra jó, hogy a döglöttállat-tetemek elfogyasztása után rajta maradó vért a napsugárzás könnyedén megszáritsa, és az UV-sugarak fertőtlenítsék. (Ez nagyon magasra repülve hatásos különösen, a felső légkörben, ahol az

tudják a vastag bőrt átszakítani, de mivel a füles keselyű megkezdte a döögöt, ezért utána már ők is hozzáférnek a húshoz – igaz, csak a meghagyott maradékokhoz. Erős, kampós csőrével képes egy antilopot 20 perc alatt felfalni.

Magazinunk nyári számában több állatról is olvashattunk, amelyek a Szentföldön élnek vagy éltek. Maga Jézus Krisztus is ismerte és szerette az állatokat.

Az ókori ember életét még sokkal jobban megkönnyítették a haszonállatok, mint a maiét, ezenkívül a vadon élőket is jobban ismerték, mint a mai ember. Jézus példabeszédeiben is sok helyütt feltűnnek. Magazinunk mostani számában tovább tudjuk folytatni a sort, hiszen akad még bőven evangéliumi érdekesség, ami a Szentföld állatvilágát illeti.

KÖZÖNSÉGES HOLLÓ

A Máté-evangélium szerinti hegyi beszédben Jézus az ég madarait állítja a hallgatósa elé példának. Szent Lukács evangéliumában ugyanezt a mondatot hollókkal olvashatjuk: „Nézzétek a hollókat, nem vetnek, nem aratnak, nincs éléskamrájuk, sem csűrjük, Isten táplálja őket” (Lk 12,24).

Aligha gondolná az ember, hogy az énekesmadarak rendjébe tartozik (a varjakkal együtt), mivel testméretében jócskán eltér a többi kis testű énekesmadártól. Testhossza ugyanis 56–70 centiméter, testtömege 0,7–1,6 kilogramm. Ugyanakkor 30 különböző hanggal képes kifejezni magát, ezért énekesmadár. Az énekesmadarak között a legintelligensebb: autóval soha nem üthetünk el hollót, mert mindig az árokpárt felé tér ki. Figyelemre méltó a problémamegoldó képessége, és agyának a madarak közt egyedülálló mérete is alátámasztja kivételesen nagy intelligenciáját.

Az emberrel több ezer éve él együtt, sok helyen kártevőként tartják számon, bár Észak-Amerikában több helyütt istenként tisztelték; a skandináv államokban, Walesben, Írországból és Bhutánban mitikus figuraként volt jelen. Alkalmazkodásának sikerességét mindenevő életmódjának köszönheti. A természetben a legfőbb táplálékukat a gabonamagvak, bogyók, gyümölcsök és apró állatok jelentik, de hihetetlenül ügyes egyéb opportunisták táplálékszerzési módokban is. Minden alkalmat megragad a táplálék megszerzésére, legyen az akár döglött állat, rovar vagy konyhai hulladék.

A szélsőséges éghajlati viszonyokhoz és a ritka levegőhöz is tud alkalmazkodni, ezért Észak-Amerikától Európán át Ázsiáig találkozhatunk vele (beleértve az Atlanti-óceán szigeteit is), sőt a Himalája 6000 méter feletti magasságaiban is jelen van.

Intelligenciájukat alátámasztja, hogy gyakran vezetnek ragadozókat elhullott állatokhoz, hogy azok feltépjék a húst, amire a hollók nem lennének képesek; a maradékot pedig ők fogyasztják el. Nemcsak a saját maguk által elrejtett, hanem a társaik által elrejtett élelem helyére is emlékeznek, ezért egymástól lopni is tudnak. Ez az élelemszerzési módszer annyira elterjedt köztük, hogy gyakran képesek extrém távolságok megtételére, csak hogy ne lássák a társaik, mit és hová rejtenek el. Néha úgy tesznek, mintha élelmet rejtenének el, pedig nincs náluk semmi. Ez megzavaró taktika a leselkedő vetélytársak számára.

A hollók – különösen a fiatal egyedek – képesek a pusztá szórakozás kedvéért játékba bonyolódni: ha úgy tartja kedvük, havas lejtőkön csúszkáznak le, fogócskáznak a farkasokkal, vagy épp akrobatikus mutatványokat, hurkokat mutatnak be a levegőben.

HÁZI TYÚK

Az evangéliumokban nem esik szó róla, Szent Péter apostol tagadását leszámítva. Pedig a zsidóknál is tömegesen tartott, népszerű házi szárnyas volt.

A házi tyúk a bankivatyúk – Dél-Indiában az időszámításunk előtti 6. évezredben (!) – háziasított változata, a tyúkalakúak rendjébe és a fácánfélék családjába tartozik. Számos fajtáját tenyésztették már ki, Japánban például a törpetyúkot is. Tömege 0,35–6,5 kilogramm közötti. Nemi kétalakúsága a megfigyelhető taréj különbségéből adódik, valamint a kakasnak hosszabb farktollazata is van. Szárnya a testéhez képest kicsi és lekerekített, emiatt csak rövid távolságokat képes repülni, még 1,8 méteres magasságba is csak nekiugrásból képes emelkedni. Kiváló háziállat, nagy és ízletes tojása, finom húsa közkedvelté tette már évezredek óta. Jézus korában közepes testű fajták léteztek, a mi parlagi tyúkunkhoz hasonló testméretűek.

Tyúkot szinte minden háznál tartottak, még a városokban is. Szabadon vagy – hogy a kutyáktól óvják – vesszősövényekkel kerített kisebb baromfiudvarban tartották. Takarmányozásával különösen nem törődtek, mindenféle konyhahulladékot, gizgaszt megevett. Mivel a mózesi törvény szerint a sertés tisztátalan állat, a zsidóknál a konyhai moslékot is a tyúkok hasznosították, ezzel fontos köztisztasági szerepet tölthettek be, és a gondoskodást tojással hálálták meg. A tojás ugyanis az ókorban is, de majdnem napjainkig pénzpótló sze-

repet is betöltött. Amennyiben a tojást elveszik előle, a tyúk napon-ta tojik, évente akár 300 tojást is. Ha nem veszik el, akkor kotlani kezd, költési ideje 21 nap.

A kakas 3–6 tyúkot gyűjt maga köré, és háremének területet foglal. Ezt kukorékolással jelzi. Az ősi fajták rikoltása rövidebb, nem olyan elnyújtott, mint a maiaké. Rögtön választ is vár fajtársaitól, hogy a hang erősségéből megállapíthassa, elég távol vannak-e a konkurens kakasok, betartja-e mindenki a terület határát. Ha elégedetlen a válasszal, megismétli jelzését akár többször is, a három egymás utáni kukorékolás nem ritka.

A tyúkok a nappal együtt nyugszanak és kelnek. A bankivatyúkok az éjszakát két-három méter magasan faágakon szeretik tölteni, a házi tyúkok ölben, de izmos lábaikkal csövekbe, rudakba kapaszkodva. Az első napsugárra rendszerint, de bármi éjszakai furcsa zajra, fényre a kakasok kukorékolással reagálnak, mintegy jelezve, ki az úr a területen.

Az evangéliumok leírása nem teljesen egyezik meg a kakaskukorékolást illetően. Szent Márk leírása szerint kettőt kukorékol: „Bizony mondom neked, még ma éjjel, mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem” (Mk 14,30; vö. Mk 14,72). S valóban, a főpap cselédlánya ismerte fel először Pétert mint Jézus tanítványát, ekkor szólalt meg először a kakas (vö. Mk 14,66–68). Utána még két tagadás következett, s ezután kukorékol még egyet a kakas (vö. Mk 14,69–72). Szent Máté, Lukács és János evangéliumában csak egy kukorékolásról olvashatunk (vö. Mt 26,30–35; Mt 26,69–75; Lk 22,31–34; Lk 22,54–62; Jn 13,36–38; Jn 18,25–27).

Az Afrikából származó gyöngytyúk természetesen közel sem rokona a házityúknak, noha a nagyobb baromfiudvarokban együtt tartják (akár kacsákkal, ludakkal is), többnyire a húsa miatt, hiszen ritkán tojik. A sisakos gyöngytyúkból háziasították, húsa pikánsabb, vadasabb ízű; a keményebb inak miatt (amelyek a házityúk húzában nincsenek) rágósabb. Mivel a bibliai zsidóság korában náluk még nem volt háziállat, hiszen Európa és a Közel-Kelet csak a 16. században ismerkedett meg a gyöngytyúkkal és a pulykával, ezért a rabbik között máig vita tárgyát képezi, hogy vajon helyes döntés volt-e az újkorban kóser étellé nyilvánítani a húszakat; illetve vannak rabbik, akik nem is arról vitatkoznak, hogy helyes volt-e, egyszerűen nem hajlandók kóser ételnek elfogadni.

Folytatjuk...

Tamás atya „Isten halásza”

A MAGYAR ARANY ÉRDEMKERESZTET ADOMÁNYOZTA A NAPOKBAN ÁDER JÁNOS KÖZTÁRSÁSGAI ELNÖK A KIENLCVENÉVES **HRABÁR TAMÁS** NYUGALMAZOTT GÖRÖGKATOLIKUS LEKÉSZNEK A KÁRPÁTALJAI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUS KÖZÖSSÉG ANYANYELVÉNEK ÁPOLÁSÁT SZOLGÁLÓ MUNKÁJA, VALAMINT A FIATAL PAPSÁG SZÁMÁRA PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETÚTJA ELISMERÉSEKÉNT. A KORA ELLENÉRE MA IS ÉLETVIDÁM TAMÁS ATYA NÉHÁNY ÉVVEL EZELETT – FELESÉGE HALÁLÁT KÖVETŐEN – BUDAPESTRE KÖLTÖZÖTT. A RÓZSÁK TEREI GÖRÖGKATOLIKUS TEMPLOMBAN VETTE ÁT KITÜNTETÉSÉT. EBBŐL AZ ALKALOMBÓL, MUNKÁSSÁGA ÉS ÉLETE ELŐTT TISZTELEGVE, EGY VELE KÉSZÍTETT, KORÁBBI INTERJÚBÓL (KÁRPÁTALJA. MA HÍRPORTÁL, 2013) IDÉZÜNK.

Míg a mesében három kívánsága lehet a főhősnek, addig Hrabár Tamás görögkatolikus lelkésznek három kérése volt az Istenhez, s ezért negyven éven át kitartóan imádkozott. „Egyrészt azt kértem Istentől, hogy abban a kegyelemben részesüljek, hogy pap lehessen; másrészt az volt a vágyam, hogy a görögkatolikusok szabadon gyakorolhassák a vallásukat és kapják vissza templomaikat; harmadikként pedig azért imádkoztam, hogy háború nélkül omoljon össze a Szovjetunió rendszere. Minden kérésem teljesült. Igaz, negyven évet kellett rá várnom” – vallja Tamás atya.

Meséljen a családjáról!

A Hrabár család nevével már 1213-as levéltári okmányokban találkozhatunk. IV. Béla magyar király Johannes Hrabart Mezőkaszonyba helytartójának nevezte ki. A család birtokai Nagymuzsaly, Bene és Halábor környékén terültek el. Őseim 300 évre visszamenőleg papi teendőket láttak el, mind anyai, mind apai ágon. Magyarul és ruszinul egyaránt beszéltek. Anyai nagyapám, Balogh Mihály Hajdúdorogról származott, ahonnan a magyarországi görögkatolikusok egyházmegyéje a nevét is kapta. A budapesti Központi Hittudományi Akadémia elvégzése után az Ugocsa vármegyei Felsőveresmarton szolgált, majd húsz éven át máramarosi püspöki kúrhelynök, vikárius volt. Megtanult ruszinul, s országgyűlési képviselőként sokat tett e nép érdekében. Érdemeiért 1914-ben Ferenc József császár nemesi rangot adott neki, s felvehette a hajdúdorogi előnevet.

Lánya – édesanyám –, Balogh Izabella a Budapesti Tanárképző Főiskolán tanult, majd friss diplomásként a soproni kadétkiskolában tanított magyar irodalmat. Az 1930-as években Beregszászban újságíróként tevékenykedett, novellák, kromik, karmolatok kerültek ki a keze alól. A kassai rádióban hangjátékait magyarul, meséit ruszinul játszották le.

Édesapám, Hrabár Gyula bankár volt. Az I. világháborúban hőiesen harcolt, ezért vitézségi érdemrenddel tüntették ki. 1917-ben orosz fogságba került, s csak negyven hónap múlva térhetett haza Szibériából családjához, Beregszászba. Itt dolgozott mint bankigazgató, sokakon segített – jó tanácsokat és kedvező hiteket nyújtva –, ezért 1938-ban, amikor a bécsi döntés által vidékünket visszacsatolták Magyarországhoz, a magyar kormánytól Nemzetvédelmi Kereszt Érdemrendet kapott. A II. világháború viszontagságai között sem feledkezett meg az emberbaráti szeretetről: számos zsidó és ruszin felebarátján segített.

Magam 1931. március 25-én, Gyümölcslő Boldogasszony ünnepén születtem Kassán, ahol akkoriban édesapám dolgozott. A Szűzanya oltalma nemcsak születésemkor volt velem, hanem egész életemben végig kísért. Egy nővérem volt, Judit, aki a Beregszászi Művészeti Iskola zongoratanárnője volt, sajnos már nem él.

A családjunk Beregszászban lakott, itt jártam elemi iskolába, majd a Vérke-parti főgimnáziumba, ahol 1948-ban érettségiztem.

Sokan jól emlékeznek arra a pontra az életükben, amikor hivatásukat megválasztották. Tamás atyának adva volt a családi háttér, a hagyományok. De emellett mi készítette arra, hogy „Isten halásza” legyen?

Gyermekkoromban kedvenc olvasmányom volt a Kis misszionárius című lap, mely érdekes beszámolókat tartalmazott a külföldön, pl. Afrikában tevékenykedő misszionáriusokról. Azt gondoltam, ha felnövök, én is az leszek. Bár az élet másképp hozta, Isten kegyelméből pap lettem, s ha Afrikába nem is jutottam el, de Kárpátalján épp elég feladatot bízott rám az Úr.

Miért kellett negyven évet várnia, hogy pap lehessen?

1944-től megkezdődött a görögkatolikus egyház üldözése. 35 kárpátaljai görögkatolikus pap adta életét hitéért, köztük vezetőjük, Romzsa Tódor püspök 1947 novemberében. Én akkor 16 éves voltam. A görögkatolikus egyház működését betiltották, a papnevelő intézetet 1947-ben bezárták, a templomok pravoszláv

kézbe kerültek. Az itthon maradt papok csak titokban tevékenykedhettek, az állandó lebukás veszélye mellett. Nemcsak önmagukat tették ki a hatóságok megtorlásának, hanem családjuk is sokat szenvedett. 1948-ban érettségiztem, akkorra már bezárták a szemináriumot. Ilyen körülmények között nem tudtam teológiát tanulni, ezért világi hivatást választottam. A Lembergi Mezőgazdasági Főiskolára jelentkeztem, ott szereztem mérnöki diplomát, majd tanársegédként dolgoztam az intézményben. Közben megírtam a kandidátusi disszertációm. De a védelem előtt néhány nappal odajött hozzám a főiskola párttitkára, és rá akart venni, hogy lépjek be a kommunista pártba. Erre nem voltam hajlandó, még aznap felmondtam a főiskolán, s hazaköltöztem. Így a doktori cím megszerzéséről is le kellett mondanom.

Hol élt a későbbiekben?

1959-ben megnősültem, s feleségemmel, Dalmával, aki belgyógyász orvos volt, Ungváron éltünk egy 12 szobás, összkomfortos, emeletes családi házban. A hidropóniai laboratórium vezetője voltam, ahol ún. hidroklutúrás, azaz föld nélkül termesztett zöldségekkel foglalkoztunk. Később a Kárpátaljai Borászati Trösztbe kerültem, onnan mentem nyugdíjba 1990-ben.

Hogyan tudta a hitét megtartani a szovjet érában?

Elmondhatom magamról, hogy 1949 és 1989 között – amikor nem lehetett nyilvánosan templomba járni, pláne nem annak, aki értelmiségi pozíciót töltött be – egyetlen szentmisét sem hagytam ki. Miután a görögkatolikus templomokat elvették, a római katolikus szertartásokra jártam, s persze imádkoztam.

Többek között azért is imádkozott annyi éven át, hogy pap lehessen. Hogyan vált valóra ez az álma?

Gondviselés-szerűen. Édesanyám 1968-ban meghalt. A temetésen részt vett egy budapesti orvos is, aki valamikor együtt tanult dr. Marina Sándor dogmatikatanárral. A temetés után megkérdezte, hogy tudunk-e valamit egykori iskolatársáról. Mint kiderült, Ungváron lakik, s fel is kerestük a lakását. Aztán amikor a szokás szerinti negyvennapos liturgiát szerettem volna elvégeztetni édesanyáért, eszembe jutott Marina atya, hogy őt fogom megkérni. Pedig nagybátyám-

hoz, Hrabár Béla atyához is fordulhattam volna. Marina atya vállalta a Szent Liturgiát, és kihozott egy könyvet, hogy beletegye az említést. A könyv Aquinói Szent Tamás műveit tartalmazta. Megemlítettem, hogy ő az én védőszentem, s szívesen elolvasnám a könyvet. Így kezdődött köztünk a beszélgetés, mely később tanulással folytatódott. Marina atya latinul oktatta a teológiai tantárgyakat: dogmatikát, egyháztörténelmet, bibliikumot. Később dr. Ortutay Elemér atya is részt vett a teológiai képzésben. Hét évig jártam hozzájuk.

Hogyan vélekedett erről Tamás atya felesége, Dalma néni?

Mindenben támogatott. Az atyákhoz munka után, esténként jártam tanulni, ő maradt otthon két lányunkkal, Orsolyával és Mónikával. S persze vállalta a kockázatot is. A barátaink gyakran figyelmeztették őt miattam, de az isteni gondviselés mindvégig megóvott bennünket.

Mikor szentelték pappá?

1990. augusztus 26-án Drágabártfalván szentelt pappá Szemedi János püspök atya. Az volt az első templom, amelyet a pravoszlávok visszaadtak a görögkatolikusoknak, s 43 év után három társammal mi voltunk azok, akiket elsőként nyilvánosan pappá szenteltek. Egy éve voltam pap, amikor szét-esett a Szovjetunió.

Hol teljesített először szolgálatot Tamás atya?

Kovászó lakói 1990-ben szavaztak arról, hogy milyen vallásuk legyenek. A többség arra voksolt, hogy a görögkatolikus vallást gyakorolják. Ezek után keresték fel Szemedi püspököt, s kértek tőle két nyelvvű, ukránul és magyarul is beszélő papot. A püspök engem nevezett ki Kovászóra, ahol 15 éven át teljesítettem szolgálatot. Nem volt könnyű a kezdet: a parókia lakhatatlan volt, a feleségem két év múlva költözött utánam, amikor már kicsit felújítottuk az épületet. Kollégái akkor sem értették, hogy egy született városi orvosnő, aki minden kényelmet megszokott, hogyan tudja otthagyni Ungvárt. De Dalma azt mondta, esküt tett, hogy követi a férjét mindenhol. A lányaink már kirepültek a családi fészekből: Orsolya lányunk orvos lett, ő Szlovéniában él férjével és három gyermekével, Mónika lányunk pszichoterapeuta Budapesten.

Később Bene és Borzsova is papot kért, így kerültek ezek az egyházközségek is az én kezem alá, illetve egy időben Mezőgecse, Muzsaly és Gut is hozzám tartozott.

Mindegyik egyházközségnek volt temploma?

Sajnos nem. Muzsalyban Papp Sándor római katolikus atyával kezdtünk közös templomot építeni. Guton a római katolikus testvérekkel együtt vettünk egy régi parasztházat, amit átalakítottunk imaházzá.

Tamás atyát idősebb korában szentelték pappá, mégis ifjakat megszentelő energiájával látta el papi feladatait, sőt sokszor helyettesített. 23 év szolgálat után, 2013-ban vonult nyugdíjba. Honnan volt az az életerő és kitartás, ami annyi éven át jellemezte?

Mindennap éjjel kettőkor felébredek, elvégzem a rózsafüzért, úgy, ahogy tanárain megtanítottak, nem ledarálva, hanem átelmélkedve. Minden este olvasom a Szentírást, a zsoltárokat vagy a prófétákat. Imádkozom.

Mit üzen az olvasóknak?

Azt, hogy higgyenek az Isten mindenhatóságában, abban, hogy aki hittal kér, az kap! Erősítsék magukban a hit, a remény és a szeretet érzését! Ne lankadjon a felebaráti szeretetük!

Nemzetközi konferencián emlékeztek

II. János Pál pápa máriapócsi látogatására

Magyar és külföldi görögkatolikus, római katolikus papok, püspökök, érsekek, politikusok, miniszterek, magánszemélyek részvételével rendezték meg azt a konferenciát, melyet II. János Pál pápa máriapócsi látogatásának 30. évfordulója alkalmából szervezett a Görögkatolikus Metropólia és a Hierotheosz Egyesület.

A konferencia első napjáról Király András beszámolóját olvashatják.

A vendégek érkezése közben kivetítón vetítették azt a filmet, melyet a Görögkatolikus Médiaközpont készített a szent pápa látogatásának emlékére.

A máriapócsi Családvárban rendezett két-napos konferencia a Lautitia kórus énekes imádságával kezdődött. A Nemes József által vezetett kórustól megszokhattuk, hogy nem közönséges koncerteket adnak, hanem valamilyen módon a közönséget is részévé teszik az előadásnak. A kórus tagjai most kört formáltak a hallgatóság köré, így olyan érzésük volt a résztvevőknek, mintha maguk is a kórus tagjai lennének.

Fülöp metropolita a szinódusi út megnyitásakor kérte, hogy mindennap hívjuk a Szentlélek segítségét ehhez a folyamathoz. A Szentlelket hívó imádságunk, a Mennyi Király eléneklése nyitotta meg a szent pápa látogatására emlékező konferenciát is.

Fülöp atya kiemelte: ezt a szép emlékezést még ünnepélyesebbé teszi, hogy a köztünk lévő Ján Babják eperjesi érsek és Nil Luscsák munkácsi apostoli kormányzó ajándékaként két boldoggá avatott görögkatolikus vértanú, Gajdics Péter Pál eperjesi és Romzsa Tódor munkácsi püspök ereklyéjét helyezzük el a máriapócsi bazilikában az esti vecsernye során.

Gulyás Gergely miniszterelnökséget vezető miniszter megtisztelőnek nevezte, hogy reformátusként részt vehet a 20. század legnagyobb pápájáról szóló megemlékezésen, és felidézte, hogy hatéves korában mekkora élmény volt számára Rómában látni a Szentatyát. Kiemelte: Azért is fontos nekünk II. János Pál pápa, mert az ő megválasztása a legnagyobb csapás volt a kommunizmus számára. Nem csak azt ismerte föl, hogy Közép-Európának szabadságra és Európának egységre van szüksége, hanem hogy a fogyasztói társadalmak ugyanolyan veszélyesek tudnak lenni, mint az ideológiai diktatúrák.

Hozzátette: 104 apostoli látogatása magában is óriási szó, ennek legnagyobb gyümölcse, hogy Bolíviától Máriapócsig milliók őrzik emléükben és szívükben azt a pápát, akit még a nem katolikusok is elfogadtak és tiszteltek. „Egyértelművé tette, hogy a hit ereje mindennél nagyobb. Ez a szent pápa öröksége, ezt kell ápolnunk mindannyiunknak, felekezeti hovatartozás nélkül” – zárta beszédét a miniszter.

Tánczos Barna, Románia környezetvédelmi, vízügyi és erdészeti minisztere felidézte, hogy 1991-ben a pápalátogatás budapesti eseményein járt először a csonka országban, mely életre szóló emlék marad számára, és a külhoni magyarok számára is – azért is, mert a remény pápája fölemelte szavát a kisebbségek érdekében is. Isten segítségét kérte, hogy a magyarság továbbra is megmaradjon és Krisztus útján járjon.

Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete magyar nyelvű beszédében elmesélte, mit jelentett a lengyel népnek a krakkói érsek megválasztása – aki még csak nem is a lengyel katolikus egyház feje volt. Felidézte a szent pápa nagyságát, és sajnálattal jegyezte meg, hogy ma már nem a kommunizmussal kell küzdenünk, hanem más ideológiai hatalmakkal. Mint mondta, az idei év a lengyel nép számára nemcsak a baráti Magyarországon rendezett eucharisztikus kongresszus miatt, hanem az „évvezred primása,” Stefan Wyszyński boldoggá avatása miatt is fontos.

Robert Schumant idézte: „Európa keresztény lesz, vagy nem lesz egyáltalán.” „Most azt látjuk, hogy a Nyugat harcol a kereszténységgel. Hiszem, hogy nem fogunk veszíteni, hiszen hiába volt számtalanszor hullámvölgyben a kereszténység, Jézus Krisztushoz hasonlóan mindig föltámadt.” Beszédét Pilinszky János Harmadnapon című versének részletével zárta:

Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszűnhetett dobogni szíve –
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die.

Soltész Miklós egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár elmondta, szeretett pápánk átélte, fizikailag és lelkileg is megszenvedte a 20. századi „izmusokat”. „A rendszerváltást követően tágra nyílt szemmel néztünk a gazdag Nyugat felé, ám ekkor a szent pápa figyelmeztetett, hogy ott a halál kultúrája van. Nehezen értettük ezt a szabadság kapujában, mostanra viszont látjuk, mire gondolt akkor II. János Pál. Ki kell emelnünk, hogy ezekben az ideológiai nehéz időkben hogyan próbálják szembeállítani a társadalmat a kereszténységgel, az élet, a család védelmével.

Ha meg akarjuk őrizni a szent pápa emlékét, akkor nem elég emlékeznünk, hanem négy feladatunk is van: ki kell állnunk kereszténységünkért, össze kell fogni minden keresztény felekezetű testvérünkkel. Ennek ő élő példája volt, ahogy ezt láttuk a debreceni reformátusoknál tett látogatásakor is. Harmadszor: össze kell fogni a nemzeteknek is. Ahogy a pápa mondta: a Nyugat változása Keletről fog jönni. Negyedszer: vissza kell utasítanunk az alattomos ideológiai támadásokat. A náciizmus és a kommunizmus után látjuk, hogyan próbálják aláásni, megtagadni a keresztény tanítást, a családjaink és gyermekeink értékalapú jövőjét.

Nem kérdés, hogy győzni fogunk, de ehhez mindenkinek feladata van: nem csak a püspököknek, hanem mindannyiunknak. Isten éltesse a szent pápa emlékét!” – mondta Soltész Miklós.

Palánki Ferenc, a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye püspöke az egyetlen személyes találkozását idézte fel a szent pápával: 1991-es látogatása alkalmával a pápa a Mátyás-templomban szerzetesekkel és kispapokkal találkozott. Ő is ott volt a kispapok között, és direkt úgy helyezkedett, hogy kezét tudjon fogni a Szentatyával. Számítása bevált: ahogy a pápa belépett a templomba, megállt vele szemben, kezét fogott vele, és a szemébe nézett. Ekkor azt érezte, mintha Krisztus nézne rá. Avval a tekintettel nézett rá, ahogy Krisztus nézett másokra: *ismerlek, de nem ítélek el*. Ez a találkozás annyira megerősítette hivatásában és küldetésében, hogy azóta is igyekszik avval a tekintettel nézni másokra, mint ahogy a pápa nézett rá.

Elmondta, hogy mások is hasonló élményekről számoltak be a pápával való találkozásról: a beszélgetés során hamar azt érezte mindenki, hogy ez a beszélgetés róla szól. Palánki püspök úr azt mondta, hogy több dologtól félünk, pedig csak követni kellene a szent pápa szavait: Ne féljete. Jézus Krisztus is ezt mondta: Ne féljete, hiszen veletek vagyok mindennap. „Tárjuk ki szívünk kapuját és fogadjuk őt be, hogy ne féljünk senkitől. Isten nem azért szeret minket, mert jók vagyunk, hanem azért, hogy jók legyünk. A szent pápa több mint 500 szentet és több mint 1000 boldogot avatott. Ez azt jelenti, hogy ma is köztünk járnak a szentek. Hétköznapi emberek ők is, de elfogadták Isten akaratát és szeretetét, odaadták magukat, ezáltal tudtak úgy szeretni, ahogy Isten szeret, úgy nézni, ahogy Krisztus nézett. II János Pál pápára emlékezve kérjük az ő közbenjáró imádságát, hogy nekünk is sikerüljön szenteknek lenni.”

Seszták Miklós kormánybiztos felidézte, mekkora fájdalom volt, hogy az első körben kiestünk a '78-as focivébéről, és mennyire más érzés volt, amikor nem sokkal később lengyel pápát választottak. „Megválasztása napján a pápa a Szent Péter-bazilika erkélyéről azt mondta: ne féljete. Nekünk is szólt ez a vasfüggöny mögött.” Emlékeztetett, hogy mekkora csönd ült néhány másodpercre a Szent Péter téren, mert nem tudták, ki ő, és honnan jön. Annál nagyobb volt az öröm és ujjongás Lengyelországban.

Ez az „eufória” lett rajtunk is úrrá, mikor a pápa Máriapócsra járt. „Azt kívánom mindenkinek, aki e konferencián részt vesz, hogy ne feledjék: ma is van remény, és ez a remény a Jóisten.”

Balog Zoltán, a Magyarországi Református Egyház zsinatának elnöke megtiszteltetésnek tartja, hogy háromszor is találkozhatott a szent pápával. 1978-ban édesapjával (akit nyakas kálvinistaként jellemzett) fát fűrészeltek, amikor a rádió bement, hogy lengyel pápát választották. Édesapja megállt, és ezt mondta: „Most mondjunk el egy Miatyánkot, mert lehet, hogy vége lesz a kommunizmusnak!”

Az 1991-es „találkozás” alkalmával nem találkoztam vele személyesen, mégis olyan, mintha ott lettem volna vele Debrecenben. Nem volt ennek mindenki lelkes támogatója, személyes jelenléte mégis minden kétséget eloszlatott. „Rómában találkoztam először vele. Kezet csókoltam neki, rám nézett, és megkérdezte: *maga protestáns?* Németül beszéltem vele néhány szót, aminek végétével humorosan megjegyezte: »nem is olyan rossz«.”

A találkozón megjegyezték neki, hogy méltatlannak tartják, hogy a kommunizmus bukásakor mindig Gorbacsovot emlegetik,

őt meg nem, mire a pápa annyit mondott: „Az Úristen tudja, nekem ez elég.” Később, mikor valaki az ő tollával ékeskedett, rosszul esett neki, ám ekkor megtalálta azt a cetlit, amire fölírta a pápa szavait: „Az Úristen tudja, nekem ez elég.” Ez segített neki legyőzni a csalódottságát.

2005-ben Orbán Viktorral és feleségével magánszemélyként mentek el a pápa temetésére. Református létére másfél órát töltöttek el a szent pápa ravatalánál térdelve, mely mély hatást gyakorolt rá. Másnap a temetési szertartáson lengyel fiatalok közé keveredtek. A szemerkélő esőben a lengyelek arcán legördülő könnycseppeket látva értette meg, hogy valaki a halálával hiteles keresztény bizonyosságot tud tenni, és hála Istennek, ezt a média is közvetítette.

„A fő dolgokban egység, a mellékeseiben szabadság, és mindenkiben szeretet” – idézte Melanchtonnak, a 16. századi hittudósnak szavait. „Nekünk, keresztényeknek ezt az egységet kell építenünk, és ebben élen járt a lengyel pápa. Együtt örültünk katolikus testvéreinkkel az eucharisztikus kongresszuson, ugyanakkor éreztük az egység hiányának fájdalomát.”

XVI. Benedek pápát idézve kiemelte: „Krisztus Úr voltának felismerése és hirdetése kapcsolhat össze minket. Boldog vagyok, hogy a keleti liturgia felemelő szépségében érezhetem én is Krisztus Úr voltát” – zárta beszédét a református püspök.

Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke bencés diákként járt Krakóban, és ott értette meg annak jelentőségét, hogy lengyel pápát választottak. Az ő üzenete – hogy *ne féljünk* – akarva-akaratlanul is politikai töltetet hordozott számára, hiszen „mi másra is gondolhatott egy 16 éves fiatal, mint arra, hogy a kommunizmusnak egyszer vége lesz. És vége is lett. Ezt pedig meg is pecsételte a pápa avval, hogy eljött hozzánk, nem csak Magyarországra, hanem görögkatolikus lelkeségi központunkba, Máriapócsra. Soha nem fogom elfelejteni ezt a csodálatos élményt” – zárta gondolatait.

Ján Babjak eperjesi érsek-metropolita a szent pápa 2003-as szlovákiai látogatásáról osztotta meg emlékeit. Elmondta, hogy a pápa nemcsak a magyarokat, de a szlovákokat is nagyon szerette, és hogy milyen boldogan tekintett a Tátra magas hegyeire, hiszen e hegyek között töltötte fiatalságának számtalan nyarát. Kiemelte, hogy a pápa számontartotta a szláv szenteket, és nagy tisztelője volt a Kárpát-medencei Mária-kegyhelyeknek. Szlovákiai látogatását követően elismeréssel szólt a szlovákok hitéről és Gojdisz püspök vértanúságáról. Amikor megkérdezték Eperjesen, mit szeretne imádkozni, határozottan mondta, hogy az akathisztoszt. Felszólította a görögkatolikusokat, hogy őrizzék meg rítusukat és közösségeiket.

Babjak metropolita elmesélt egy kedves történetet: érsekké kinevezését követően elment a lutyinai templomba imádkozni, ahol éppen az akkor már boldoggá avatott pápa mozaikja került a falra (képünkön). Azelőtt nem sokkal hallotta a rádióban, hogy újabb csodát ismertek el II. János Pál pápa közbenjárására. Rászólt a művészre, hogy javítsa át a „boldog” szót „szent”-re, mert szentté fogják avatni. A festő vonakodott, mondván, hogy az nem úgy van ám – Babjak érsek azonban hajthatatlan volt. „Egy év múlva szentté avatták, nekünk viszont a világon egyedül már egy évvel korábban szent volt II. János Pál pápa!” – zárta gondolatait Ján Babjak.

Puskás István, Debrecen alpolgármestere is a szent pápa Debrecenben tett látogatásáról mesélt. „A kálvinista Róma néven ismert város hatása, kisugárzása messze túlmutat a város határain – mondta. – Innen 60 kilométerre egy aprócska településnek, Máriapócsnak is óriási jelentősége van. 60 kilométer választja el a református és görögkatolikus lelki élet központját. Ezt a 60 kilométert tette meg a szent pápa 1991 augusztusában. Noha nem tűnik soknak ez a távolság, a debreceni események mutatták meg, hogy mekkora volt ennek a jelentősége. A debreceniek számára többet adott ez az út, mint a megbékélés gesztusa. A katolikusok és görögkatolikusok közösségét a pápa ezen a napon kézen fogta, és

bevezette a protestánsok közé. Hiába éltek békében évszázadok óta egymás mellett Debrecenben ezek a felekezetek, ezen a napon egymás életének részesévé váltunk. Én is a pápára várakozó tömegben álltam azon a napon – mondta az alpolgármester. – Noha távol álltam az eseményektől, nem láthattam a gályarabok emlékművénél történt eseményeket, mégis éreztem, hogy történelmi eseménynek vagyunk részesei.”

„Úgy maradtunk kálvinista Róma, hogy aktívan épül a kereszténység, egymás mellett él és együtt dolgozik református és római katolikus püspökség, görögkatolikus érsekiség és ortodox közösség, hogy egyszerre van közterület elnevezve Kálvin Jánosról és II. János Pál pápáról. Kívánom, hogy ez a békés együttműködés legyen példa minden magyar város számára” – mondta Puskás István.

Simon Miklós országgyűlési képviselő is megemlítette, hogy II. János Pál pápa a világ számára is föltette Máriapócsot a térképre. Fiatalkorában még lovas kocsin jártak a poros faluban, a pápalátogatásnak köszönhetően ma nemcsak Máriapócs, de a környéken is kiépültek az utak, fejlődött az infrastruktúra, új munkalehetőségek

termettek. A képviselő jelen volt a debreceni református nagytemplomban, amikor a pápa beszédet mondott. Érkezésekor morajlás futott végig a tömegen, mert nem a templom felé vette az irányt. Azt hitték, nem lép be a templomba – pedig más dolog történt. A Szentatya az elhurcolt protestáns gályarabok emlékműve felé indult, hogy ott koszorút helyezzen el. „Kevesen mertek arra gondolni, hogy ez valaha is megtörténhet.”

Véghseő Tamás, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola rektora nem tudott jelen lenni a konferencián, előadását Seszták István atya, a főiskola rektorhelyettese olvasta föl. Tamás atya több szempontból is történelminek nevez-

te Wojtyła bíboros pápaságát: 455 év után először nem olasz pápát választottak, ő volt az első lengyel pápa, ráadásul a vasfüggönyön túlról érkezett. Soha senki nem utazott annyit, mint ő, a péteri szolgálat egyik legfontosabb eszközévé tette az apostoli utazást, felszólt a kisebbségek és minden elnyomott érdekében, élénk párbeszédet folytatott a világ vallásaival. Teológiai felkészültsége, széles körű műveltsége, legendás munkabírása és nem utolsósorban erős személyisége mind hozzájárultak ahhoz, hogy pápasága végén, a temetésén tömegek követeljék azonnali szentté avatását (santo subito) és nevéhez a „nagy” (magnus) jelző illesztését, egy szintre emelve őt Nagy Szent Leó, Gergely és Miklós pápákkal. Elmesélte, hogy édesapja Trabanttal utazott Czesztochovába 1979-ben a pápalátogatásra, s nekik gyerekként mekkora élmény volt, hogy édesapjuk hús-vér emberként látta a pápát.

A közönség hallhatta az 1991-es magyarországi pápalátogatáshoz vezető utat, a szervezés körülményeit, és a máriapócsi bizánci liturgia jelentőségét, mely nemcsak a rendszerváltással új korszakot nyitó magyar társadalomban jelölte ki a görögkatolikusság helyét, de reményt és erőt adott a hosszú üldözés után újjáéledő erdélyi és kárpátaljai görögkatolikus egyháznak is. Tamás atya végezetül személyes élményeit osztotta meg a máriapócsi látogatásról. Kispaptársával személyesen vitték Kolozsvárra és Nagyváradra a pápai Szent Liturgia belépőjegyeit, a Szent Liturgia után pedig Máriapócon segédkezett a nyíregyházi püspökségen a pápai ebéd körül. Személyesen is alkalma nyílt beszélgetni a pápával, ami életre szóló élményt jelentett neki.

A konferencia első napjának zárásaként Kiss András, a Hierotheosz Egyesület elnöke megköszönte az előadóknek a részvételt: „Ahogy a pápalátogatás, ez a konferencia is emlékeztet: a szent pápa élete, tanúságtétele mindannyiunk számára követendő példa. Az ő példája mutatja, hogy semmilyen gonosz erő nem legyőzhetetlen. A gonosz erők legyőzéséhez adjon erőt a máriapócsi Istenszülő, Szent II. János Pál pápa, boldog Romzsa Tódor és Gojdis Péter Pál.”

A nap zárásaként a résztvevők alkonyati istentiszteleten vettek részt a máriapócsi bazilikában. A vecsernyét Fülöp metropolita vezette, beszédet mondott Cyril Vasil' kassai érsek és Nil Luscsak munkácsi kormányzó. A vecsernyén ünnepélyesen elhelyezték a két boldoggá avatott görögkatolikus vértanú püspök, az eperjesi Gojdis Péter Pál és a munkácsi Romzsa Tódor csontereklyéit. A díszes tartóban elhelyezett ereklyék a bazilika két oldalán látható mozaikfülkében láthatók. Cyril érsek beszédében kiemelte: görögkatolikusságunkban határokon átvélt egységet élhetünk meg most. A mai este összeköti Kárpátalját, Felvidéket és Máriapócsot, és az Istenanya mindannyiunkat magához ölel.

Nil püspök arról mesélt, hogy ő sorkatonai volt 30 évvel ezelőtt, de az édesanyja itt volt Máriapócon, és levélben írta meg neki, miként élte meg a pápalátogatást, és ez meny-

nyire meghatározó volt számára – nemcsak emberként, de abban is, hogy saját görögkatolikusságát megélje.

A konferencia második napjáról Orosz Rita beszámolóját olvashatják.

A konferencia második napját is átszötte a közös imádság, és a sok-sok személyes élmény felelevenítése. Szent II. János Pál pápa személyével kapcsolatban kidomborodott, hogy valódi prófétaként tekinthetünk rá. Korát megelőzve ismert fel problémákat, és nyújtott azokra megoldásokat. A konferencia pénteki napjának fókuszában a család állt. Ezt a témát nem lehet figyelmen kívül hagyni, ha ismerjük a pápa munkásságát. Gyakran a „családok pápájaként” aposztrofálják őt.

Imaórával kezdődött a program a bazilita szerzetesek kertjében álló fatemplomban. Itt lehet igazán megérteni, elképzelni, hogyan is történt, illetve hogyan vették észre az Istenszülő-ikon első könnyezését. A szertartást Szocska Ábel megyéspüspök vezette, és rövid elmélkedéssel szolgált.

Átvonulva a Családvár nagytermébe, ismét imádságra hívták a jelenlévőket, ezúttal dr. Seszták István helynök atya indította a tematikus délelőtti és megerősödését szolgálja. Beszélt a kormányzat részéről 2010 óta szem előtt tartott értékrendről, a családpolitikának köszönhető pozitív változásokról. Örömmel számolt be arról, hogy eddig négy

Az első előadást Ekler Gergely családokért felelős stratégiai államtitkár tartotta. Ebben a pozíciójában katolikusként, családosként II. János Pál nyomdokain járva a családok megerősítését és megerősödését szolgálja. Beszélt a kormányzat részéről 2010 óta szem előtt tartott értékrendről, a családpolitikának köszönhető pozitív változásokról. Örömmel számolt be arról, hogy eddig négy

demográfiai csúcskonferenciát tartottak, s az a tapasztalat, hogy vannak közös pontok, nincs egyedül Magyarország, ezért az sem szegi kedvüket, hogy időről időre súlyos támadásokkal illetik a munkájukat.

Ezt követően Marton Zsolt, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia családreferens püspöke Ferenc pápa „Patris corde” (Apai szívvel) enciklikájának tükrében beszélt a családokról. A jelenlegi pápa 2020. december 8-án hirdette meg Szent József évét, s mindaz, amit Jézus nevelőapjának személye kapcsán tanulnia lehet és kell egyházunknak, éppen annak folytatása, amit II. János Pál elindított. Családjainkban igaz férfiakra, valódi apakarakterekre van szükség. József minta abban, ahogyan életét áldozza családjáért. A pápai írást alapul véve püspök atya olyan apai tulajdonságokat sorolt, amelyekkel egy család élete teljesebbé válhat.

Az előadók sorában újabb püspökök következtek. Dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület vezetője úgy emlékezett vissza a szent pápa 30 évvel ezelőtti debreceni látogatására, hogy az ő akkori ökumenikus magatartását a hallgatósággal megismertette kérte, közös értékeink védelmében ne különbözőségeinket nézzük, hanem keressük, ami összeköt. II. János Pál nem udvariassági gesztussal élt, amikor személyesen koszorúzta meg a gályarabok emlékművét, hanem a kiengesztelődésre hívott, arra, hogy sebeinket begyógyító módon viszonyuljunk egymáshoz. A pápa mert híd lenni! Az ő akkori szeretetgyakorlását viszi tovább Debrecenben Palánki Ferenc római katolikus püspök, Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita és a beszélő református püspök, Fekete Károly. Így tudják megélni, hogy a Krisztushoz tartozók egy nagy család.

„Az ilyen pillanatokért vagyok tolmács” – mondta a Marek Jurek volt európai parlamenti képviselővel érkezett fordító. Ugyanis a levegő megállt, ahogyan ez az ember beszélt... „II. János Pál európai testamentuma” volt előadásának címe. Többek szájából elhangzott a kétnapos konferencia alatt, hogy ez a pápa próféta volt. Nos, a Marek Jurek által idézettek is ezt támasztották alá. Elmesélte, hogy 1979-ben a megválasztott pápa első külföldi útja hazájába vezetett, s Lengyelországban bátran beszélt arról, hogy Európa nem lehet igazságos Európa Lengyelország nélkül, hogy Közép-Kelet-Európa őrzi, és kell őrizze saját keresztény értékeit, enélkül megalázó lenne Európa részeként élni. Döbönt csend, majd tapsvihar követte a merész mondatokat. II. János Pál egész életében őszintén és bátran beszélt, és másokat is biztatott: Ne féljete! Ma küzdeni keresztény értékeink érdekében egyenlő II. János Pál munkáját félelem nélkül folytatni. Prófécijának megvalósulását szomorú tapasztalni ma-napság, ám ő kihívásnak tekintette nemzeti és vallási értékeink megtartását, és erre hív(ott) mindenkit.

Rövid szünetet követően Nacsa Lőrinc országgyűlési képviselő szólalt fel, II. János Pál fiatalokhoz és fiatalokról szóló meg-

nyilvánulásait idézve. A pápát érdekelte Európa jövője, kimondta ezzel kapcsolatos üzenetét is: Európa akkor létezhet, ha keresztény értékeken alapuló a politikája. Ma ennek ellenkezőjét tapasztaljuk, ezért elszántan küzdenünk kell alapértékeinkért. „Nem engedjük száműzni a közéletből a kereszténységet, a kereszténység örökség és jövő – mondta a képviselő. – Nem degradálható hobbiszintre a vallás... Van, aki horgászni megy, van, aki sportol, van, aki meg templomba jár. Ez ennél lényegesen több! Tegyük félre az ellentéteket, építsünk közösséget, mert annak van ereje! A kereszténység soha nem lesz túlhaladott eszme! Erősítsük meg egymást!” – kérte mindenkitől az IKSZ elnöke.

Már nem is volt meglepő, hogy dr. Papp Miklós teológiai tanár is valódi prófétaként emlegette Szent II. János Pált. Sőt, előadásának címe így hangzott: „Máig ható prófétai szavak a családról és a társadalomról”. A pápának a családról leírt gondolatait ajánlotta olvasásra Miklós atya, illetve azok mentén néhány témát említett: tekintsünk a

családra mint hivatásra! Akinek hivatástudata van, az jobban teljesít! És ezt egészen komolyan, Istentől származó küldetésűddal, nem pedig humorosan kötötte a hallgatóság lelkére.

Azt is kérte, gyermekvállalásnál ne az legyen a meghatározó, hogy kell-e ilyen szennyezett világba szülni, hanem a megszületett gyermekeket óvjuk a tudatosabb környezetvédelemmel! Fontos erősíteni a férfi és női identitást, ami nem egy választható „termék,” hanem Isten belénk oltott szándéka! A férfi és a nő együtt válik családdá, egymást tehetik apává, anyává, együtt lehetnek a teremtés részei, együtt, családként a legkisebb közössége a társadalomnak. Ebben az értelemben felelőssége is családjainknak az, milyen közeget alakítunk ki magunk körül. Azaz: a család társadalmat formáló erő is kell legyen!

A csütörtök-pénteki megemlékezés II. János Pál 30 évvel ezelőtti máriapócsi látogatásáról együtt gondolkodást, az ebből fakadó tennivalók kikristályosodását eredményezte. Nacsa Lőrinc ki is mondta: „Nehéz erről a pápáról beszélni, mert itt van közöttünk...” Valóban, annyi személyes élmény, annyi tanítás, olyan mély közös imádság szötte át a konferenciát, ami megmagyarázhatatlanul élővé tette azt.

Ábel püspök zárószavaiban az ezzel szerzett örömet hangsúlyozta, és köszönetet mondott a szervezőknek és előadókknak. Útravalóul azt mondta: éljünk szentül! „Akik szentül éltek, élték az életüket, azok évtizedekre hatnak!”

Fotó: Király András, Orosz Rita, Szabó Sándor

Gróf Széchenyi Zsigmondné Hertelendy Margit emlékezetére

Családtagok, rokonok, barátok, ismerősök, Semjén Zsolt, Magyarország miniszterelnök-helyettese és más állami képviselők, a Magyar Természettudományi Múzeum vezetői és dolgozói, a különféle vadásztársaságok tagjai szeptember 22-én délután a Farkasréti temetőben gyülekeztek, hogy búcsút vegyenek a nagy magyar vadász-író, utazó, fotográfus gróf Széchenyi Zsigmond köztisztviselőben álló özvegyétől, a szép kort megélt Széchenyi Zsigmondné Hertelendy Margittól, Mangi nénitől. A görögkatolikus egyház ősi dallamaival imádkoztunk az édesanyáért, a rokonért, a barátért, a keresztény testvérünkért, de legfőképpen Isten gyermekéért. Élete lassan, mint a gyertyaláng hunyt ki, mint mikor a láng lépésenként fénné varázsolja a gyertya egész testét, és végül kialszik. Így ment el tőlünk.

Mangi néni oly korban élte életének nagy részét, amikor azok az értékek, amelyekre nevelték, és amelyeket képviselt, eltűnőben voltak. Helyükre a közepszerűség és a sekélyesség lépett. Hálásak lehetünk neki, hogy egész jellemében és személyiségében képviselte az egyre ritkábbá váló értékeket: az eleganciát, a finomságot, az emelkedettséget, a tapintatot, a nemeslelkűséget, de egyben a szerénységet is. Ezek a nemes tulajdonságok nem akadályozták meg őt abban, hogy a változásokra kész, alkalmazkodó és rugalmas is legyen. Ennek jele volt, hogy élete derekán az egyházközségünkben is otthonra talált, és részt vett szertartásainkon, közösségi programjainkon és kirándulásainkon. Főleg a máriapócsi zarándoklatok adták számára a legkedvesebb élményeket.

Életét arra tette fel, hogy férjének, a nagy magyar vadász-írónak emlékét őrizze, szellemi kincseit ápolja, valamint gazdag kulturális hagyatékát gondozza, és méltón képviselje. De ez házasságuk alatt sem volt másképp. Maga a nagy vadász fogalmazta meg feleségének nagyságát, életében betöltött szerepét és jelentőségét az Ünnepnepok című művében:

„A főnyeremény azonban, az igazi telitalálat akkor ütötte meg a markomat, mikor balatoni számkivetésemben olyan élettársra találtam, aki nemcsak megosztotta velem, hanem teljes érvényre is juttatta sorsom váratlan jobbra fordulásának minden örömét! Aki utolérhetetlen gondossággal, páratlan szeretettel rakta meg új fészkeket, aki ismét kíváncsiságra szilárdította megingott jövőmet, aki új értelmet, új napsugarat adott életemnek!”

S mivel Isten után Mangi néni állt legközelebb férjéhez, leghitelesebben ő tudta megőrizni és képviselni gróf Széchenyi Zsigmond szellemi hagyatékát. Ez éltette, többek között ez adott özvegységének értelmet. Szemmel láthatóan ragyogott, ha róla beszélhetett, és közénk idézhette. Fájdalma volt, hogy a kommunizmus miatt az arisztokrata rokonság és ismerősi kör nagy része külföldre kénysze-

rült menekülni, de a tudat, hogy a távolság ellenére is élő és szereteteli maradt velük a kapcsolat, erőt adott neki. Természetesen osztálya itthon maradt tagjaival rendszeresen összejártak, tartották egymásban a lelket, őrizték a lángot.

Halálát én úgy látom, mint amikor a gazda késő ősszel kimegy a kertbe, széjjelnéz, és észrevesz az egyik gyümölcsfán egy ott felejtett érett gyümölcsöt. Leszüreteli boldogan, és a mulandóság kertjéből az örök élet éléskamrájába helyezi.

Mangi néni nem üres kézzel, szemlesütve, lehajtott fejjel érkezett és kopogtatott bebocsátásért az örök élet ajtaján, hanem egy szép, tartalmas, értékes, hosszú élet áll mögötte. Most, hogy már a Menyeyi Atya előtt áll, a Jóisten pedig mint egy nyitott könyvet, olvasgatja a 96 év alatt írt életét, mi mögé állunk, hálát adunk és imádkozunk érte, megköszönve az Úrnak, hogy nekünk ajándékozta őt, közénk tartozhatott, és szeretett minket, görögkatolikusokat.

LEGEZA JÓZSEF

Isten kegyelméből szeretni tehozzád szegődtem

KEDVES HÁZASPÁROK!

Döntsenek újra a házastársuk mellett! Mondjanak rá újra igent! Ezt talán nem is olyan könnyű megtenni, mert ahogy az évszakok változnak, úgy a házasságban is különböző időszakok váltják egymást. Néha a szeretet kicsit lanyhul vagy szünetel. Van úgy, hogy férj és feleség mintha behúzódná a maga burkába. Alig-alig fejeznek ki egymás iránt bármi jót. Mondjuk ki újra Istennek: hálát adok, amiért mellém adtad őt társul, és szolgálni akarom az ő boldogságát, hogy az élete kiteljesedjen. Rajtam áll, hogy boldog legyen, és ezért mindent megpróbálok megtenni. Nagyobb ajándékot nem tudunk adni gyerekeinknek sem, mint hogy szeretjük egymást, és a gyermekek ebben a légkörben csodálatosan bontakoznak, fejlődnek, mint a napsütésben és enyhe esőben a növények.

A házasság a szeretetnek sokszor nem is olyan könnyű iskolája. Egy-egy házasságtörténet elején sokszor az fáj két embernek, főleg a nőnek, hogy mennyire kevés a viszonzás. „Szeretsz-e engem?” – kérdezik gyakran a feleségek a férjüktől, főleg a kapcsolat elején. Aztán rosszabb esetben a feleségek elcsendesednek, beérik azzal, ami van, ami épp csurran-cseppen. „Az ember végül homokos, szomorú, vizes síkra ér, szétnéz merengve és okos fejével biccent; nem remél!” – írja József Attila. „Az ágy közös, a párna nem” – mondja Pilinszky János. Egy szép házasság viszont olyan, mint egy gyönyörű szimfónia: széppé teszi az életet, erőt ad a feladatokhoz. Mi, papok, tapasztaljuk, ha összezőrdülünk a feleségünkkel, nem úgy sikerül a prédikáció sem. De egy szerelemmel teli szombat után száguld a szentbeszéd.

Egyszer egy újságíró felfigyelt két idős emberre, akikből sugárzott az öröm, a boldogság, különösen az asszonyból. Már alig tudott mozogni, arcán ott voltak egy hosszú földi élet fölvésett ráncai, mégis a boldog, teljes életnek kikristályosodott öröme ült ki az arcára. Az újságíró elhatározta, hogy kikutatja, mitől ilyen boldogok. Eljárt hozzájuk, kérdezgette őket. Felfigyelt rá, hogy amikor az asszony beszélt, akkor a férje mindig csillogó szemekkel csüngött a felesége szavain. Lassanként az újságíróban megfogalmazódott ez a mondat: ezt az asszonyt nagyon szeretik. És az is megfogalmazódott, hogy talán nem azért szeretik ezt az asszonyt, mert olyan kedves és sugárzó, hanem azért kedves és sugárzó, mert őt valaki ennyire szereti. A szerelmes lány vagy fiatalember kap egy olyan szemüveget, amivel túllát a szemmel láthatón, és abban a másikon észreveszi a házastársat, gyermekeinek édesanyját vagy édesapját, és a másik ettől megszépül. Minden feleség azzá válik, amilyennek a férje látja. És minden férj azzá válik, amilyennek a felesége látja. A megelőlegezett bizalom segít megvalósítani, előcsalogatni a bennünk rejtőzködő jó tulajdonságokat. Ahogy Babits írta: „...akinek szép a lelkében az ének, az hallja a mások énekét is szépnek.” Szeretni valakit azt jelenti, hogy gyönyörködöm abban, ami ő. Szolgálok a boldogságát, hogy a maga útján kibontakozzon. Egy híres amerikai pszichológus mondta: ha valaki gyönyörű naplementét lát, nem áll meg és mondja, hogy a

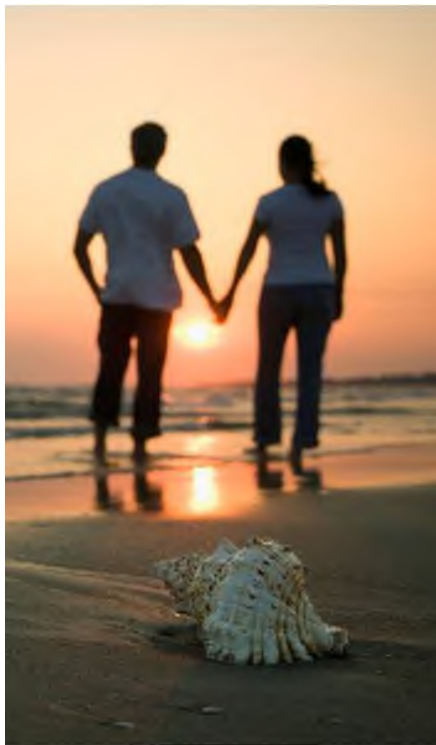

szélén több lilát, a közepén kevesebb sárgát kérek, hanem csodálja olyannak, amilyen. Így van ez mindazokkal az emberekkel, akiket szeretünk: gyönyörködünk bennük.

Egy pár az 50. házassági évfordulóját ünnepelte. Megkérdezték az idős férjet, mi tartotta fenn a házasságát 50 éven keresztül. Elgondolkodott és ezt mondta: Isten kegyelmén kívül az, hogy mindennap mondtam valami szépet a feleségemnek. Mindennap valami szép szóval aludtunk el, vagy ezzel ébresztettem. Ez önnevelés is: mutasd magadat olyannak, ami nem vagy, hogy könnyebben válhass azzá, akivé szeretnél. Ez a formalizmus meghozza a belső tartalmat a lelkünkbe. Valami szépet mondani mindennap nem nagy dolog, de milyen hatalmas erő lakozik benne! Sokszor hallok ilyen panaszt: elkészítettem a férjemnek a kedvenc ételét, megette, de egy puszit sem adott érte, hanem leült a tévé elé egy sörrel, és elaludt. Vigyázni kell, mert az élet elmúlik, és nem tudom, meddig van lehetőségem kifejezni a szeretetemet. Jézus is azt mondta, hogy addig tegyétek a jót, amíg nappal van, mert eljön az éjszaka, mikor senki sem cselekedhet. Addig kell tenni a jót, amíg lehetőségem van, mert később már nem lehet bepótolni. A jó, bár semmilyen műszer nem jelzi, de annál valóságosabb. Ha a jótettek megszűnnének a házasságban, az olyan csapás volna, mintha elfogna körülöttünk a levegő. A jótettet könnyebb másoktól igényelni, mint magunkból kipréselni. De csak az várhatja el a másik szeretetét, aki maga is szeretetet sugároz.

Ozeás próféta könyve így kezdődik: „Végy feleségül egy parázna asszonyt!” A bibliakutatók többsége azt gondolja, hogy ez kapcsolatban áll a Baál-kultusszal. Baál a termékenység, a vihar és az eső istene volt. Ünnepein ezt a termékenységet el is játszották az ún. kultikus prostitúcióban. Ozeás épp olyan elszántan küzdött ellene, mint valaha Illés. Egy idő után talán kevés volt az, hogy csak beszélt a népét pusztító, az asszonyokat tönkretévő pogány szokás ellen, és legalább egy asszonyt ki kellett emelni ebből az emberrontó világból. Ozeás feleségül vett egy ilyen parázna asszonyt. Később gyermekeik születtek, de úgy tűnt, nem Ozeás az apjuk. Egy idő után a felesége ott hagyta a prófétát, aki panaszában elmondja, hogy mi mindent adott a feleségének, és hogy majd mindezeket visszaveszi, és bosszút áll rajta. De nem említi azt, hogy szerette. A szeretet-himnuszban mondja Pál apostol: szétszathatom mindenemet, de ha szeretet nincs bennem, mit sem használ. József Attila írta: „Szívére veszi terhünk, gondunk. Vállára venni nem bolond...” Ozeásnak nem hiány-

zott a felesége. Vallásos lelkesedésből vette feleségül, de ezt a megsebzett asszonyt alig ismerte, alig szerette. Aztán rájött, hogy Isten mennyire más: hűtlenkedett a nép, mégis szerette: „Nem hagyom, hogy fellobbanjon haragom (...), mert Isten vagyok, nem ember...” A szeretetet ki kell fejteni, mert a ki nem mutatott szeretet a másik számára nem létező szeretet. Olyan férjjé kell válni, hogy mindenki irigyelje a feleségemet miattam. És olyan asszonynak kell lenni, hogy mindenki lássa, milyen jó felesége van ennek a férfinak.

Vannak férfiak és nők, akik azért üdvözültek, mert jó házastársak voltak. A házasság döntés. Semmi nem ment fel az alól, hogy jó férj, jó feleség legyenek. Lelkiismeret-vizsgálatkor föl kell tenni a kérdést: jó feleség, jó férj vagyok? Sosem késő elkezdni azzá lenni. A világban arrogancia uralkodik, de a családban ennek nincs helye. Oda tapintat, udvariasság szükséges. Ki szeresse a házastársamat, ha nem én? Jegyesoktatáson szoktam mondani, hogy a korona többek között azt szimbolizálja, hogy Isten a világ királya, és nem féltékeny az emberre, hanem átad egy családnál országot, aminek királya a férj és királynője a feleség. Ez kötelezettséget is ró ránk, mert úgy kell viselkedni egymással, azzal a fönségességgel, tapintattal, finomsággal, ahogy egy király fordul a királynőhöz. De figyeljünk arra is, hogy a házasságot ne eméssze föl a család. Neveljük a gyerekeket, de ne feledkezzünk meg egymásról sem.

Jó volna használatba venni néhány szót. Az első: **MEGENGEDED?** Engedélyt kérni azt jelenti, hogy tudunk udvariasan belépni mások életébe. A Szent Ferenc életéről szóló filmben szerepel ez a mondat: „Jegyezd meg, drága testvérem, hogy az udvariasság a szeretet édestestvére, mert kioltja a gyűlöletet, és ébren tartja a tevékeny szeretetet.”

A másik szó: a **KÖSZÖNÖM**. Sokszor kell használni. A gyerekeket már kicsi korban megtanítjuk erre, de mi sokszor elfelejtjük a házastársunk felé kifejezni a köszönetet. A friss ágyneműt, a finom ebédet, a tiszta ruhát is meg kell köszönni a feleségnek, ugyanúgy, ahogy a férjnek is a maga munkáját. Köszönet jár mindenért annak, aki Isten után a legfontosabb.

A harmadik szó: a **BOCSÁNAT**. Az életben sok hibát követünk el. A Szentírás is azt mondja: az igaz is hétszer vétkezik napjában. Rendszerint hajlamosak vagyunk a másikat vádolni, magunkat pedig igazolni. Ez már Ádámmal elkezdődött. „Ettől a gyümölcsből?” – kérdi az Úr. – Nem. Az asszony evett belőle.” Másokat vádolunk inkább, hogy ne kelljen ezt mondani: bocsáss meg, amiért fölemeltem a hangomat, hazahoztam a munkahelyi problémákat, türelmetlen voltam, magamba zárkoztam, túl sokat beszéltem, nem hallgattalak meg, megfedkeztem magamról, haragos voltam, és rajtad töltöttem ki a mérgemet. Bizony, sok bocsánatot kellene kérni, hogy egy keresztény család növekedjen.

Nem létezik tökéletes férj, és feleség sem. Veszekedésre a házasságban mindig van ok. Sokszor azt hisszük, ami nekünk jó, az a másoknak jó. Mind más családból jöttünk, mást hoztunk magunkkal, és a házasság előtt is megvoltak a magunk szokásai. Ezek idővel összehangolódnak. De ha repül is a tányér, soha ne fejeződjön be a nap békülés nélkül! Nem feltétlenül nagy szónoklatokra van szükség, elég lehet egy apró gesztus és ez a szó: bocsánat.

Egyszer egy árverésen egy ócska, kopott hegedűt tettek kalapács alá. Tíz dollárt sem akart adni érte senki. Egy öreg odament, leporolta, fölhangolta, elkezdett játszani rajta, és a hegedűből gyönyörű hangok jöttek elő. Megrendítően szépen játszott, és a hangszert végül 5 ezer dollárért adták el. Valaki megkérdezte, mi okozta a kikiáltási és az eladási ár közötti különbséget. Azt a választ kapta: a mester érintése. Kedves Testvér! Hogy a házastársadból milyen dallamok szólalnak meg, az rajtad is múlik. A mester érintése is kell ahhoz, hogy a legszebb dallamokat elővarázsoljuk.

Egy görögkatolikus kaszkadőr kalandjai a filmvásznon

Le kellett vágatnia húsz éve viselt hosszú haját, hogy szerepelhessen a Magyar Passió című filmben, de nem bánta meg. Több szempontból is érdemes volt meghozni ezt a kis áldozatot azért, hogy láthassuk a moziban. Ifjabb Kapin István még mindig csak 21 éves, de már most igazi kalandokkal tűzdelt az élete, hiszen lassan hivatásos kaszkadőrként sorra érik a kihívások. Bontakozóban lévő karrierjéről kérdeztük az egyik népes görögkatolikus család sarját.

Nem éppen hétköznapi hivatást választottál magadnak. Meséld arról, mi vonzott téged a kaszkadőri pályában?

Két éve tértem erre rá igazán, bár gyerekkorom óta érdekelt a filmipar. Sokszor „forgattunk” a testvéreimmel, barátaimmal rövid filmeket, amit mindig nagyon élveztem. Később statisztáltam is néhányszor. Főként a művészfilmeket szeretem egyébként, azoknak a legszebb a látványvilága, szerintem.

Érettségi után azonban bölcsész szakon kezdtem továbbtanulni, ám rövid időn belül kiderült számomra, hogy nem ez lesz az én utam. Végül az pecsételte meg a sorsomat, amikor láttam egy műsort arról, hogyan készült az egyik legnépszerűbb amerikai sorozat.

A széria egyik főszereplője kaszkadőr, és pályafutásának utánaolvasva, nagyon megtetszett ez a szakma. El is kezdtem kutakodni, hogy itthon milyen lehetőségek vannak, hol lehet tanulni ezt a mesterséget. E téren szerencsés helyzetben vagyunk mi, magyarok, hiszen élen járunk a kaszkadőr-képzésben. Többek között a Titanicban, a Terminátor-filmekben, a Trójában és még számos nagy hollywoodi produkcióban köszön vissza a vásznonról magyar dublőr.

Hogy kell egy ilyen képzést elképzelni? Kell-e egyáltalán felvételezni?

Csak egészségügyi alkalmassági vizsga van, de igazán nincs felvételi, hiszen bármilyen alkattal, kortól, nemtől függetlenül vesznek

fel a képzésbe embereket, mivel sosem lehet tudni, hogy mikor milyen karakter dublőrére lesz szükség. Ennek megfelelően érdekesen alakul az osztályok összetétele, hiszen 18 éves kortól egészen 60 éves korig lehet részt venni a képzésben. Tehát, mint említettem, bekerülni nem annyira nehéz, bent is maradni azonban már annál inkább, hiszen ha valaki nem képes harminc méterről leugrani, akkor annak valószínű, nem ez lesz a pályája.

Az egyik leghíresebb magyar szaktekintélytől tanulhatok, Gulyás-Kiss Zoltántól. Két részre van a képzés felosztva; elsőként megtanulunk biztonságosan esni, vetődni, ugrani, a folytatásban pedig különféle küzdősportokat sajátítunk el, valamint azt, hogyan kell a fegyvereket forgatni, biztonságosan harcolni. Ha ezekből sikeres vizsgát tesz a kaszkadőrtanuló, akkor mehet „mesterképzésre,” és válhat belőle autós, motoros, lovas dublőr. Az én nagy álmom egyébként a legutóbbi, csak ahhoz előbb meg kell tanulnom lovagolni is.

Még csak most fogsz a kétéves képzés végére érni, de azon szerencsések közé tartozol, aki már három filmben is szerepelhetett. Hogyan esett rád a választás, hogy fogadtad a felkéréseket?

A kiválasztási folyamatot úgy kell elképzelni, mint amikor valaki statisztának jelentkezik. Fotó alapján dönti el a rendező, kit talál alkalmasnak. A kaszkadőrök esetében is úgy van, hogy a stáb egy adatbázisból dolgozik, amelyből látni lehet a paramétereinket. Hogy végül ki a legalkalmasabb a szerepre, azt már Zoli dönti el, és ajánlja be a produkcióba az illetőt.

Tavaly szeptemberben debütáltam az Eltörölni Frankot című filmben, ami a Velencei Nemzetközi Filmfesztiválon elnyerte a leginnovatívabb film díját. Ennek tényében még nagyobb büszkeséggel tölt el az, hogy én is

részesen vagyok a filmnek, melyben egy lázadó fiatal alakítottam. Nagyon élveztem a forgatást, a képzésről már több embert is a barátomnak tudhatok, így emiatt is felszabadultam, jó hangulatban telt életem első kaszkadőri szerepe.

A második munkám volt a Magyar Passió, amelyért „komoly” áldozatot kellett hoznom, hiszen le kellett vágtatnom hosszú hajamat, ami már húsz éve volt, mondhatni, a védjegyem. Érdekes, hogy a fodrászkodás egyébként éppen a születésnapomra esett, ha úgy vesszük szimbolikusan újjászülettem.

A Magyar Passió egy 1950-ben játszódó film, történetében Leopold atya azért küzd szerzetestársaival, hogy a háború után újjáéledő országban a ferences rendet ismét felvirágoztassa. Milyen karakterrel kapcsolódtál be a produkcióba?

ÁVH-s katonát kellett nekem és még jó néhány társamnak alakítani. Mi voltunk a film szerint azok, akiknek vízágyúval kellett szétlőni a szerzeteseket, akiket aztán egy rabszállítóba is be kellett terelni. Ezt az egy nagy jelenetet – több snittből összevágva – négy napig forgattuk, és nekem kifejezetten jó szerep jutott, mert többször közelről mutatott a kamera, miközben a főszereplőt locsolom.

A film főszereplője a Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész Eperjes Károly, akinek ez volt az első, rendezőként jegyzett egész estés filmje is. Milyen volt a közös munka veled?

Noha nincs még nagy összehasonlítási alapom, de talán bátran megjegyezhetem, hogy igazán kellemes meglepetés volt vele rendezőként dolgozni.

Sajnos a különféle produkciók stábtagejai elég lekezelően tudnak viselkedni a statisztákkal, kaszkadőrökkel, de Eperjes Károly-

nak mindenkihez, így hozzánk is volt egy-két kedves szava, kifejezetten figyelmesen bánt velünk. Azt lehetett rajta látni, hogy teljes átszellemültséggel figyelt a feladatára, ez pedig motiválóan hatott mindenkire, aki részt vett a produkcióban.

2021. november 4. óta vetítik a filmet a magyar mozik. A Debreceni Görögkatolikus Parókia lehetővé tette, hogy a hívek szervezeten is láthassák, milyen üldöztetéseken mentek keresztül a szerzetesek. Rajtad kívül Tóth Ábel is szerepel kaszkadőrként a filmben, s titeket nemcsak a munka, hanem görögkatolikusságotok is összeköt. Vallását gyakorló fiatalként milyen lelkiüldözéssel vettél részt a Magyar Passió forgatásán?

Nem volt túl jó érzés, hogy éppen ÁVH-s katonákat kellett alakítani, de sokat imádkoztunk azért, hogy lelkiileg ez ne legyen nagyon megterhelő folyamat. Vallásszakértő is dolgozott a produkcióban, az a Kálmán Peregrin atya, aki egykor a Mátraverebély-Szentkúti Nemzeti Kegyhely igazgatója volt.

Vele nekem elég régi a kapcsolat, hiszen gyerekkoromban nagyon sokat megfordultunk a családommal a kegyhelyen. Ő is régi barátként köszöntött engem, mikor meglátott a forgatáson, és hosszasan el is beszélgettünk arról, hogy milyen üzenete lehet annak, hogy éppen Ábel és én szerepelünk a filmben. Meg kell jegyezni, hogy kaszkadőri szempontból nem ez a szerep volt a legnagyobb kihívás, azonban ennek köszönhetően külső szemlélőként is volt rálátásunk a forgatásra.

A jelenetünkben egy kocsis platóján ülünk, ahonnan figyeljük a búcsúi körmenetet, a szentséget, amit visznek a kezükben a szerzetesek; megérintett a látvány, hiszen én ehhez ténylegesen nagyon közel állok a való életben, és olyan volt, mintha ministránsként látnám vissza magam.

Melyik filmben szerepeltél még, és milyen produkció következik ezután?

Az *Elkxrtuk* című politikai drámában is szerepeltem, ebben a filmben nem én adtam, hanem én kaptam a pofonokat, egy vézna srác karakterét kellett alakítanom. Most pedig már forgatjuk a *Hadik* című történelmi kalandfilmet, ami Hadik András huszár, majd később híres hadvezér életének legizgalmasabb pillanatait eleveníti fel. Porosz gyalogost alakítok ebben a szuperprodukcióban, amivel már most valóra vált egy nagy álmom, hiszen ebben a szakmában ki ne vágya egy igazi háborús filmre?

De nem félek attól, hogy nem marad még kedvemre való szerep, hiszen hál' Istennek nagyon pörög a filmgyártás itthon, akár hazai, akár a népszerű streamszolgáltatók produkcióira gondolunk, van mire nézni.

Akkor Hollywood még várhat?

Egy kicsit igen, de remélem, nem sokáig. Előbb-utóbb ott is szeretném kamatoztatni tudásom, mondjuk Keanu Reeves karaktereként, ha visszanő a hajam – állítólag rá hasonlítok a legjobban.

Egy háromnegyed százados könyv apropóján

– 1946-BAN JELENT MEG ELŐSZÖR AZ ÉKES VIRÁGSZÁL

Tartally Józsefné Stima Ilona (1890–1980) nevét nem kell bemutatni görögkatolikus olvasóink előtt. Apja görögkatolikus kántortanító, férje pedig görögkatolikus lelkész volt, akivel eleinte a felvidéki Sáros megyében laktak. A trianoni döntés után a csonka országba települtek át, és 1922-től Nagydoboson éltek 44 éven át, ahol férje a nyugdíjazásáig volt a falu lelkésze.

Ilona húszéves volt, amikor első novellája megjelent az 1913–17 között kiadott *Eperjes* című lapban, amely ezt követően is rendszeresen lehozta írásait. A folyóirat felelős szerkesztője a görögkatolikus sajtó jól ismert alakja, Szémán István volt. Később a Sziklay Ferenc által szerkesztett és Kassán 1919–21 között megjelenő keresztény és nemzeti szellemiségű *Esti Újságnak* és vasárnapi mellékletének is állandó munkatársa lett olyan írók társaságában, mint Mécs László.

Férje nem lelkesedett különösebben felesége írói ambícióiért. Mindez fokozott önkontrollt és öncenzúrát eredményezett, több művét *Fregoli*, esetleg *Fre* álnéven publikálta, bár a magyarul nem tudó felvidéki szlovák és ruszin közeg nem is igen tudott a tisztelendő asszony írói tevékenységéről, és a nagydobosi falusi emberek sem olvasták az irodalmi lapokat, valószínűleg még a Nyírvideket is nagyon kevesen. Sok minden egyéb mellett nyilván társadalmi helyzetével is magyarázható, hogy helyi témák nemigen szerepeltek íásaiban. Elbeszélései könnyed, szórakoztató, jól megírt szerelmi történetek, amelyek messze elkerülik a mélyebb társadalmi konfliktusokat. Regényeiben pedig többnyire történelmi vagy felvidéki témákat dolgozott fel.

Szabolcs vármegyébe településük után meg-sokasodtak a lehetőségei. Eleinte a helyi, majd országos folyóiratokban publikált. 1921-ben *Fregoli* álnéven indult és második díjat nyert a Kereskedők és Gazdák Köre jeligés irodalmi pályázatán „Pierette fátyla” jelígejű verses prologójával. A húszas évek elején díjat nyert a Bessenyei Kör irodalmi pályázatán, és bemutatkozott az ahhoz kapcsolódó irodalmi matinén. 1927-ben a „Kovács István ódapályázat” első díját hozta el.

Lírai hangú és vallásos témájú elbeszéléseit, verseit, könyvkritikáit, színházi beszámolóit vagy szerkesztői üzeneteit rendszeresen közölte a helyi *Nyírvidek* és a *Szabolcsi Szemle*.

1925-ben Nyár címmel hatvan versét tartalmazó kötete jelent meg. Elbeszélése olvasható az 1928-ban megjelent „Az 50 éves Nyírvidek

albuma” lapjain. Írt a Bessenyei Almanachba (1930), a Szabolcsi antológiába (1932). Ez utóbbi kötetek jól reprezentálták a megye korabeli irodalmát.

A harmincas évek elejétől fővárosi lapokban is helyet kaptak írásai; így főként a *Budapesti Hírlap*, az *Új Idők*, az *Élet*, a *Napkelet* és a *Magyar Múza*, *Színház és Kultúra* hasábjain. A korszak jeles írónői (Kosáryné Réz Lola, Ölbey Irén, Zsigray Júlia stb.) művei között négy verse látott napvilágot a „*Magyar asszonyok versei*” című 1941-es antológiában.

Kapcsolata volt a megye legnagyobb múltú és Nyíregyháza kultúréletében kiemelkedő szerepet betöltő művelődési egyesülettel, a Bessenyei Körrel is, ahol bemutakozó előadásokat tartott.

1931-ben Erzsí című háromfelvonásos színművét mutatták be a nyíregyházi színházban. A Nyírvidek 1931. november 22-i cikkében az előadásért lelkesedve azt írta, hogy „...Tartallyné Stima Ilona ígéiben onnan a színpadról, Szabolcs lelke sugárzott.” Szohor Pál, a Bessenyei Kör irodalmi szakosztályának elnöke kiemelte, hogy a szerző újfajta emberábrázolásra törekedett a színpadon. Megmutatta az embert olyannak, amilyen: a maga vergődő, véres, emberi valóságában.

Tartallyné Stima Ilonát leginkább regényíróként ismeri az utókor. A *harminckettes ház* 1931-ben, A *hegy csodája* 1936-ban, a *Viharok sodrában* 1941-ben, az *Emberek a végeken* 1942-ben jelent meg. Legismertebbek máriapócsi témájú művei. Több kiadást is megért, első ízben 1946-ban jelent meg az *Ékes virágszál* című regénye, amelyben a máriapócsi kegykép könnyezésének történetét dolgozta fel. A könyvet, mint Dudás Bertalan máriapócsi bazilita tartományfőnök vallomásából tudható, felkérésre írta, a kegytemplom híres Mária-képe könnyezésének 250. évfordulójára. Időskorában ennek folytatása, a *Dicsőségbe öltözött...* című kötet kö-

vetkezett. A két részt együtt is kiadták 1991-ben Nyíregyházán, II. János Pál pápa máriapócsi látogatásának tiszteletére.

Látható, hogy ez az „egykötetesnek” ismert alkotó milyen sokoldalú írói tevékenységet folytatott, és munkássága nemcsak szűkebb pátriájában, hanem országosan is elismert volt. Érdemes lenne munkásságát jobban megismerni, amit illusztrál az alábbi két vers is:

Így jöttem Én...

Nyár

Mehetsz! – és elengedett az Isten
Két gyöngye karomon a sorsom vittem,
Bíbor szájjal, bíbor szívvel,
Pipaccsal, tűzzel, kis kereszttel
Furcsa törött játékszerekkel,
Ennyi mindennel teleaggatva!
Mentem futva magamra hagyatva.

Vitt a vihar és vitt a napsugár
S én vittem a sorsot és mindent vittem,
Mert küldött az Isten... az Isten...

S lelkemből forró dalok nőttek,
Kárhozott lángú és gügyögő ének,
Vérszínű szavak és didergős nóták
S zord ritmusai vad, lázas éjnek
A meglátásai a halott költő
Kintől lehullott, setét szemének.

Így láttam meg magam és sírtam...
Mindent cipeltem s az Istent hívtam.

Nyár van... s viharok forró szele rángat...
Bár égő szemem kék messzeségbe bámul
S lelkem a ringó felhők elé kitárul.

Lehajolnék, hogy útszéli virág száján
Szomjazó számat harmat gyöngyébe mártsam,
De nem érek rá az örült rohanásban.

Kezem remegve simul a szívemhez:
A vihar villáma ellángol fölöttem
S az ösvényt tövissel hordja be mögöttem.

A szekér fut... vad, sovány lovak húzzák,
Rohan velem s a tájak elmaradnak...
S elvész zenéje a marasztó szavaknak.

S egy fekete erdő szélén, ha megállunk
Riaszt a szél, – kürt hív a távolokba,
Dél van... De mintha már is alkonyodna.

Hol vagy?... ó merre zengsz hófehér forrás?
Napfényes dele a madárdalos nyárnak?
Isten kezét fognám s vakon keresnélek
Millió ösvényen száz égő határnak.

A máriapócsi kegykép első két
csodás könnyezésének történetét
feldolgozó két kötet,
az **Ékes virágszál** és
a **Dicsőségbe öltözött**
legújabb kiadása a
Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola
gondozásában jelent meg
2018-ban.

SZERETETTEL AJÁNLJUK
görögkatolikus történetünk
és irodalmunk e kiemelkedő
darabjait olvasóink figyelmébe.

A könyvek megvásárolhatók a
Szent Atanáz webáruház honlapján
(www.szentatanazbolt.hu)
és kegytárgyboltjainkban.

Sopron, Trianon, görögkatolikusok

Civitas fidelissima – a leghűségesebb város. 1922 óta hívjuk így Sopront, amikor az Országgyűlés a város visszatérése alkalmából hálából adta ezt a szép jelzőt Sopron városának. Ma már nincs mindenki tisztában az 1921 decemberében megtartott népszavazás jelentőségével, vagyis hogy a város és a környékbeli falvak a trianoni békediktátum alapján véglegesen Ausztriához kerülnek, vagy véglegesen a megcsonkított Magyarországhoz maradnak. A történetnek ráadásul folytatása is lett, sőt az azóta eltelt 100 év alatt Sopron jelentős fejlődésen ment keresztül, és megjelentek a görögkatolikusok is.

A TRIANONI BÉKEDIKTÁTUM PONTOSAN MEGHATÁROZTA A MARADÉK MAGYARORSZÁG ÚJ HATÁRAIT, MEGJELÖLVÉ MINDEN (ÚJ) HATÁR MENTI TELEPÜLÉST, HOGY AZ A HATÁR MELYIK OLDALÁRA KERÜL. A NYUGATI HATÁRAINK MENTÉN AZONBAN TELJESEN NYUGODT MARADT A HELYZET 1920 NYARÁIG.

AZ I. VILÁGHÁBORÚ UTÁN

IV. Károly magyar király 1918. november 13-án átmenetileg lemondott uralkodói jogainak gyakorlásáról és az államügyek intézéséről. Ezt ő valóban ideiglenes visszavonulásnak tekintette, ám mind Ausztriában, mind Magyarországon végleges lemondásnak értékelték, ezzel egyidőben köztársaságpárti megmozdulások kezdődtek, mivel a világháború elvesztéséért a többség a királyt okolta. Ausztriában könnyebben valósult meg az átmenet a köztársasági államformába: Karl Renner átvette a hatalmat, és kormányt alakított. Nálunk azonban teljes káosz következett, valamint a nemzeti érdekek elárulása minden hatalmon lévő politikus részéről. Károlyi Mihály lett az első Magyar Köztársaság elnöke. A nyíltan antantbarát politikus teljes mértékben fejet hajtott a nyugati érdekeknek, és minden politikai lépésével azt jelezte a Nyugatnak, hogy Magyarország nem is ragaszkodik annyira a határaihoz, bárhogyan megcsonkíthatják. Leszerelték a teljes magyar hadsereget épp akkor, amikor még nem konkretizálódtak Magyarország új határai, nem volt készen és nem volt aláírva a trianoni békediktátum, és minden irányból ránk támadtak a csehek, románok és szerbek. Linder Béla hadügyminiszter kijelentette: „Nem kell hadsereg többé! Soha többé nem akarok katonát látni!” Ezzel teljesen védtelenné és kiszolgáltatottá vált az ország. Törökország példája azt mutatja, hogy a hadsereggel akár kedvezőbb feltételeket is lehetett volna kiharcolni. Károlyi emellett minden nyugati követelést (feltételeket, demarkációs vonalakat) feltételek nélkül aláírt. A Padovában megkötött fegyverszünetet sem tartotta tiszteletben, amely hazánkra kedvezőbb feltételekkel bírt volna, hanem Belgrádba ment külön fegyverszünetet kötni, amelynek eredményeként a szerbek akadály nélkül nyomulhattak előre, és kebelezhették be a déli országrészt.

Amikor Kun Béla megbuktatta a Károlyi-rendszert és megalakította a Tanácsköztársaságot, 133 napos rémuralom vette kezdetét. Ártat-

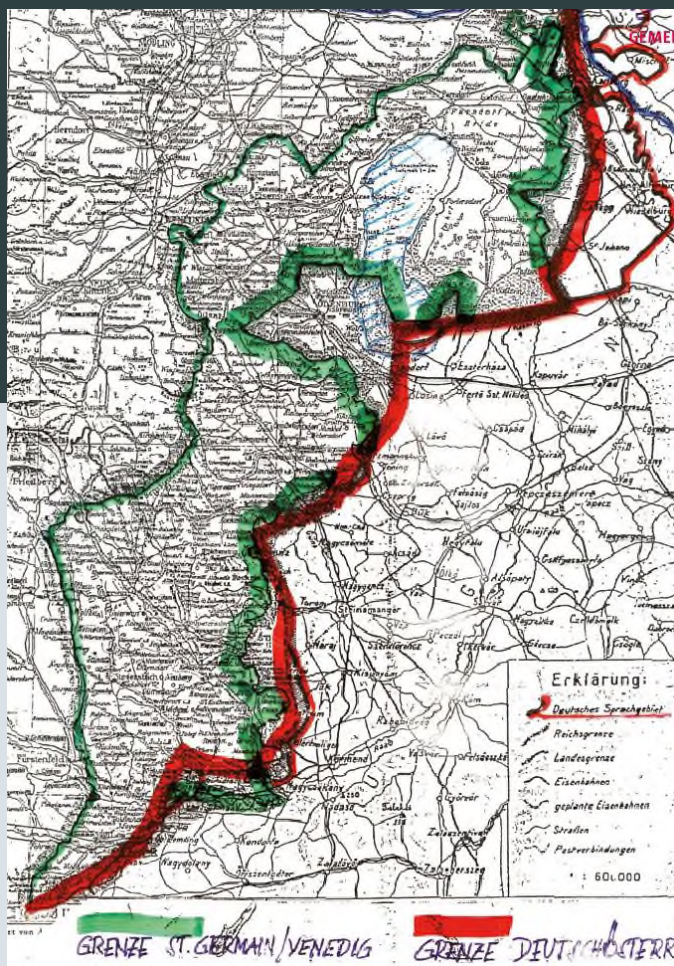
lan embereket, a királyt korábban szolgáló arisztokráciát, egyházi személyeket és mindenkit, aki a rendszer ellensége volt, kiraboltak, kivégeztek. Marx tanait, osztályharcra épülő kommunista elméletét első ízben valósították meg itthon Szovjet-Oroszország példájára, ehhez Lenintől minden pénzt megkaptak. A terror számadatait arányosan összehasonlítva, a Tanácsköztársaság 133 napos rémuralma még Rákosi Mátyás 11 éves terrorján is túltett.

Kun Bélát a Nyugat nem tekintette tárgyalópartnerének, mindössze a visszafoglalt Felvidék kiürítésére szólította fel. Erről tudni kell, hogy a Tanácsköztársaság nem hazafias érzületből szervezte meg a Vörös Hadsereget; az addig megszállt országrészek visszafoglalása azért volt célkitűzés, hogy a maradék ország ne maradjon ásványkincsek és bányák nélkül. Azonban két hadsereget nem tudtak kiállítani, hogy a Felvidék és Erdély felé is meginduljanak, ezért választani kellett, és a választás a Felvidékre esett. A magyar férfiak (akár korábbi honvédek, akár frissen felszerelt, tapasztalatlan fiatalok) már hazafias érzületből léptek be a Vörös Hadseregbe, vagyis hogy visszavegyék, ami a hazát illeti. A felvidéki hadjárat sikeres volt: 1919 áprilisában visszafoglalták Sátoraljaújhegyt, Érsekújvárt, Kassát, Eperjest, és Bártfánál elérték az ezeréves határt. Ennek következményeként a román hadsereg akadálytalanul nyomult előre és szállta meg az országot a Tisza vonaláig. Miután a Nyugat felszólította a Tanácsköztársaság kormányát a Felvidék kiürítésére, s a román hadsereg augusztus 4-én Budapestet is megszállta, a Tanácsköztársaság összeomlott, Kun Bélának és embereinek menekülni kellett. 1919 novemberében Horthy Miklós tett rendet az addigra már teljessé vált káoszban. Ekkor már csak fél év választ el minket a trianoni békediktátum aláírásától, ugyanakkor

Horthy (és bárki a magyar politikai életből) már nem volt abban a pozícióban, hogy a trianoni békediktátum feltételein (számunkra kedvezően) változtathasson: 35 ezer fős minimális magyar hadsereg, új határok, iszonyatos összegű kártérítés.

Teleki Pál és Bethlen István kormányának a reménytelen helyzet ellenére – lehetőségeikhez mérten – sikerült a megcsonkított Magyarországot talpra állítania. Az antant kiharcolta a románokat az országból, egy év múlva pedig a szerbeket a déli országrészből. A jelentéktelen kishatalommá lefokozott Magyarországot a Nyugat egyre inkább ismét megbízható országgént kezelte. Nem vetett viszont jó fényt a helyzetre, hogy IV. Károly király jelentkezett a trónért: Budapestre utazva Horthy Miklós kormányzót arra kérte, hogy

adja át neki a hatalmat. Horthy tartva az antant retorziójától, valamint a szomszédos népek (kisantantnak nevezett szövetségének) hazánkra támadásától, minden igyekezetével próbálta lebeszélni a királyt a tervéről, ám beszélgetésük közben alkalmasint ő maga is elbizonytalanodott, és úgy látszott, bizonyos feltételekkel hajlandó beleegyezni a hatalom átadásába. Károly király visszavonult Svájcba, ám még ugyanazon év október 20-án visszatért Magyarországra, immár nem tárgyalási szándékkal. Noha Horthy egész életében hangsúlyozta a királyhoz való hűségét (annak halála után is), a fegyveres visszatérést kénytelen volt megakadályozni, mivel a környező államok sorra bejelentették, hogy amennyiben Horthy nem akadályozza meg Károly király visszatérését, akkor majd ők megteszik azt. (Ez az ország ismételt megszállását eredményezte volna.) 1921. október 23-án Budaörsnél Horthy katonái bekerítették a királpárti haderőt, Károly királyt és Zita királynét pedig a tatái Esterházy-kastélyba, majd Tihanyba szállították, ahonnan Baján hajóra rakva Madeira szigetére száműzték. Nem egészen fél évre rá, 1922. április 1-jén Károly spanyolnátha-fertőzés következtében elhunyt.

A magyar Országgyűlés 1921. november 6-án kimondta a Habsburg-ház trónfosztását.

A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI HELYZET

Magyarország nyugati határai egészen a trianoni békediktátumig változatlanok maradtak, mivel az osztrákok (a románokkal, csehekkel, szerbekkel ellentétben) nem támadtak ránk fegyverrel. Kun Bélának és kormányának sem kellett aggódnia bármiféle támadás

vagy akár csak zavargás miatt. A Tanácsköztársaság bukása után a hírhedt tömeggyilkos Szamuely Tibor (akit a halál népbiztosaként emlegettek) Savanyúkútnál szökött át az akkor is stabil magyar-osztrák határon, ám már a szomszédos Lichtenwörth-nél elkapták mint határsértőt, ezt követően öngyilkos lett.

A magyar politikai közéletet a legjobban az háborította fel, hogy – a világháborúban szintén vesztes – Ausztria a Nyugat-Magyarországon élő osztrák lakosságra hivatkozva 1918. november 17-én magának követelte az ország nyugati részeit (5800 km²-t, többek között Pozsony városát és a teljes Moson vármegyét is). A nagyhatalmaktól 4312 km²-t meg is kaptak az általuk 1919. szeptember 10-én aláírt Saint-Germain-i békeszerződésben, amit a trianoni-ban megerősítettek. (Talán az egész világtörténelemben példátlan, hogy egy vesztes fél területi követeléssel élhet egy másik vesztes fél kárára.)

Horthy megpróbált tárgyalni az osztrákokkal, és elérni egy népszavazást a terület hovatartozásáról, de Karl Renner osztrák kancellár nem volt hajlandó engedni. 1921 januárjában az osztrák nemzetgyűlés törvényt fogadott el, hogy a Magyarországtól birtokba vett terület Burgenland néven önálló szövetségi tartomány lesz majd, Sopron székhellyel.

Prónay Pál, Héjjas Iván és Ostenburg-Moravek Gyula vezetésével elkezdődött a nyugat-magyarországi felkelés előkészítése, melynek célja az volt, hogy fegyverrel elérjék legalább a nyugati területek megtartását. Az általuk szervezett különítmény, a Rongyos Gárda ekkor még alig rendelkezett fegyverrel, ezért 1920. július 30-án éjjel kirabolták a fölöstömi (Fürstenfeld) fegyverraktárt, 3 ezer puskát és 30 géppuskát szerezve.

1921. augusztus 26-án Magyarország kiűrtette a mai Várvidéket („A” zóna), 27-én pedig Sopron összes hivatala elköltözött, és elkezdődött a nemzeti hadsereg kivonása. A felkelés augusztus 28-án vette kezdetét, amikor az osztrák csendőrség fegyverrel és egy rezesbandával lépte át a jelenlegi osztrák–magyar határt („B” zóna), mert díszlépésben terveztek bevonulni Sopronba. Ágfalvánál azonban a Francia Kiss Mihály, a Kaszala Károly és Maderspach Viktor vezette felkelők meglepetésszerű támadást hajtottak végre az osztrák csendőrök ellen. Az első ágfalvi összecsapással vette kezdetét a másfél hónapig tartó felkelés. Másnap kiszorították az osztrákokat az „A” zónában fekvő Alhó, Fraknó és Németgyűrőt községekből is. Pinkafőnél mindössze 20 felkelő a környék horvát lakossága segítségével mintegy 200 csendőrt vert ki a faluból. Augusztus 30-án Felsőőrt szabadították fel. A szeptember 4-én Pörgölény mellett és a szeptember 5-én Kirchschlag térségében vívott összecsapások eredményeként a csendőrök kénytelenek voltak feladni az újonnan szerzett területeket, és visszavonultak az ezeréves határon túlra. A két összecsapásban összesen 7 magyar és 10 osztrák esett el.

A második ágfalvi összecsapás szeptember 8-án hajnalban kezdődött az osztrákok ismételt támadásával. A heves küzdelem egészen reggelig tartott, de végül magyar győzelemmel ért véget. A felkelők három főt vesztek, heten pedig súlyosan megsebesültek, míg az osztrákok veszteségei nem ismertek. A magyar hatóságok a helyszínen 2 osztrák őrzető holttestét találták meg, de a felkelők szerint 10-15 főt vesztek, az elesetteket és sebesülteket azonban magukkal vitték. Az osztrák csendőrök még megkíséreltek egy támadást a magyar felkelők ellen, szeptember 10-én egy hídfőt létesítettek Királyhida mellett, a felkelők azonban ezt órákig tartó harcok után felszámolták.

A magyar kormány a felkelés ideje alatt, bár azt hivatalosan nem támogatta, nem tett semmit az elfojtása érdekében. Bethlen István miniszterelnök a térségbe küldte Gömbös Gyulát, az ő feladata az lett volna, hogy próbálja meg a felkelőket kordában tartani, ő azonban a felkelés utánpótlását szervezte meg.

A felkelők gyors és látványos sikerei abból adódtak, hogy Ausztriának nem voltak a háború után reguláris katonai alakulatai. A Rongyos Gárda soraiban azonban sok volt a veterán vagy hivatásos katona, akik elégséges harci tapasztalattal bírtak, ismerték a gerilla hadviselést, és megfelelő adataik voltak a területről. Az osztrák csendőrség képességeit jóval meghaladta a terület megszállása, és rendfenntartó egységekként az osztrák csendőrök szabályos katonai akciókat nem tudtak végrehajtani. Bárhol is kerültek szembe a Rongyos Gárdával, mindig a csendőrök maradtak alul. Ebből világosan látható, hogy a felkelőknek nem okozott különösebb gondot elbánni az osztrák csendőrséggel. Ellenben ha Ausztria külső segítséget kapott volna, akkor a nagyobb és szervezettebb haderőkkel szemben már esélytelenek lettek volna a rongyosok, hisz nemcsak létszámban maradtak volna alul, de fegyvereik sem voltak alkalmasak nyílt háború folytatására, nem is beszélve a lőszer- vagy akár az élelmiszer- és az orvosi ellátás utánpótlásáról.

A kormány megpróbálta a felkelésből a maximális hasznot kihozni, ezért elérték egy konferencia összehívását, amelyre októberben Velencében került sor, ugyanis Olaszország elvállalta, hogy közvetít a magyar és az osztrák fél között.

Mielőtt azonban a konferenciára sor került volna, a felkelők szeptember végére a teljes Burgenlandot megtisztították az osztrák csendőröktől, majd 1921. október 4-én Felsőőrön, a plébániatemplom előtt kikiáltották a terület függetlenségét Lajtabánság néven, Prónay Pált nevezve ki lajtai bánnak. Az azonban már előre látszott, hogy az új állam nem lehet hosszú életű, mivel az ideiglenesen létrehozott kormánynak pénzre lett volna szüksége, adófizetésből viszont nem sokat remélhettek, mert az állam területe kicsi volt, az osztrákok és a felkelők pedig már kifosztották. Az új állam kikiáltása azonban, bár látszólag megnehezítette a magyar küldöttek tárgyalásait a velencei konferencián, valójában biztosította a tárgyalások eredményességét.

A SOPRONI NÉPSZAVAZÁS

A hosszas huzavona eredményeként Velencében sikerült megegyeznie a magyar és az osztrák félnek egy népszavazás megtartásáról a „B” zónában, 1921. december 14-én Sopronban, 15-én és 16-án a környező településeken.

A népszavazást plakátkampány előzte meg. Az osztrákok többnyire csak a sajátjaikat győzködték, és negatív kampányt folytattak, az 1918–21-es évek magyarországi káoszára helyezve a hangsúlyt; míg a magyar plakátok a hazaszeretetre apelláltak.

A szavazás úgy zajlott, hogy minden szavazó kapott egy borítékban két cédulát (három nyelven), és amelyik országra akart szavazni, azt a cédulát kellett érintetlenül benne hagynia, a másikat eltépni. Az osztrák lakosságú falvak (Ágfalva, Balf, Fertőrákos, Harka, Sopronbámfalva, utóbbi ma már Sopron városrésze) Ausztria mellett döntöttek, két magyar falu (Nagycenk és Fertőboz), valamint egy horvát falu, Kópháza a Magyarországnál maradás mellett döntöttek. A népszavazást egyben értékelték, különben a fentebbi öt falu ma Ausztriához tartozna.

A népszavazás tanulsága, hogy az országhoz való hűség nem mindig függ össze az anyanyelvvel. Sopronban 51% volt az osztrákok aránya, de csak mintegy a fele, 27% szavazott Ausztriára. Könnyen belátható, hogy a teljes Várvidéken több település is dönthetett volna Magyarország mellett, amennyiben megkérdezték volna őket; ugyanakkor ma is megjósolhatatlan, hogy ha a teljes Várvidéken kényszerítenek ki népszavazást, akkor annak mi lett volna a végső kimenetele.

Egy másik érdekes találgatás lehet a horvátok hűsége, mely számunkra nagyon jólesik. Kópháza egy 96%-ban horvátok által lakott falu volt, ahol 70% Magyarországra szavazott. Ha előre tudtuk volna akár a többi horvát falu (feltételezhetően) Magyarországhoz ragaszkodását, akkor a „B” zónát ki lehetett volna bővíteni a Sopron és Kőszeg közötti teljes területre, mely igencsak vegyes (magyar, osztrák, horvát) lakossággal bírt, és erre a megnövelt „B” zónára is kikényszeríthettük volna a népszavazást. Ennek eredményeként a horvát lakosságú települések (Füles, Malomháza, Ligvánd, Gyirót, Alsópulya, Borisfalva, Szabadbáránd) nagyon valószínű, hogy ugyanúgy Magyarországra szavaztak volna, mint Kópháza; az akkor pedig még színmagyar település, Felsőpulya pedig egészen biztosan.

Sopron városának ezután a magyar Országgyűlés a Leghűségesebb város (Civitas fidelissima) címet adományozta (1922. évi XXIX. törvény), a városban pedig a Tűztorony déli részén kialakították a Hűségkaput.

TOVÁBBI NÉPSZAVAZÁSOK A SOPRONI SIKER NYOMÁN

A soproni népszavazás eredményeként tehát Sopron és a körülette fekvő nyolc falu Magyarország része maradhatott. A felkelők azonban ezzel nem elégedtek meg, és előkészítették a második nyugat-magyarországi felkelést. A felkelés előkészítői Prónay Pál, Sigray Antal és Hir György voltak. A magyar kormány 1922. június 11-én szerzett tudomást a szervezkedésről, és világossá vált számára, hogy sikertelenség esetén az addigi eredmények is meghiúsulhatnak, és a megszerzett „B” zóna (Sopron és környéke) a trianoni békediktátum értelmében véglegesen Ausztriához kerülhet. Emiatt a magyar kormány felkészült az újabb felkelés elfojtására. A felkelők Mosonmagyaróvár, Kapuvár és Kőrmend irányából támadtak, és megbénították a telefonos összeköttetést Nemetújvár, Nagysároslak és Monyorókerék térségében, valamint magyar zászlót tűztek ki Zurány és Pándorfalu településeken. A magyar csendőrök a felkelőket lefegyverezték és letartóztatták, és jogi per is in-

ABSTIMMUNGS-ZENTRAL-KOMMISSION.	Népszavazási Központi Bizottság.
Die Abstimmungs-Zentral-Kommission gibt hiermit das Resultat der Volksabstimmung bekannt:	A Népszavazási Központi Bizottság a népszavazás eredményét a következőkben teszi közzé:
Abstimmungsberichtigte 26.900	Szavazásra jogosult 26.900
Abgegebenen Stimmen 24.063	Lendett szavazat 24.063
Ungültige Stimmen 502	Erworfene szavazat 502
Für ÖSTERREICH abgegebenen Stimmen: 8227.	AUSZTRIA javára leadott szavazatok száma: 8227.
FÜR UNGARN abgegebenen Stimmen: 15.334.	MAGYARORSZÁG javára leadott szavazatok száma: 15.334.
Ungarisch am 15. Dezember 1921. Die Abstimmungs-Zentral-Kommission.	Sopron, 1921. december 15-én. A Népszavazási Központi Bizottság.

dult ellenük, de ítéletre nem került sor, mert Horthy kormányzótól mindnyájan kegyelmet kaptak.

Habár a felkelési kísérlet nem járt sikerrel, a magyar diplomácia ezúttal is kihozta belőle a maximumot. Bethlen István ugyanis hangsúlyozva, hogy a magyar hatóságok milyen keményen felléptek a szervezkedők ellen, elérte, hogy Magyarországot – elsőnek az I. világháború vesztes államai közül – felvegyék a Népszövetségbe (1922. szeptember 18-án). Másrészt, szintén az újabb felkelési kísérlet hatására tíz, többségében horvát lakta település lakossága, Szentpéterfa kezdeményezésével tüntetésekbe kezdett, amelynek következtében 1923. január 10. és március 9. között ezeket a településeket is visszacsatolták Magyarországhoz. A következő falvakról van szó: Szentpéterfa, Kisnarda és Nagynarda (ma már Narda), Alsócsatár és Felsőcsatár (ma már Felsőcsatár), Magyarkeresztes és Németkeresztes (ma már Vaskeresztes), Horvátlövő, Pornóapáti, valamint Kőszegtől északkeletre Ólmod, végül a Fertő-tótól keletre Mekszikópusztá (ma Fertőújlak). Ezzel egy időben viszont 5 falut elvesztettünk, amelyeket a trianoni békediktátum nekünk hagyott volna meg, de szintén népszavazáson nyilvánították ki az Ausztriához való tartozásuk igényét: Karácsfa, Lovászd, Nagysároslak, Kőszeg mellett pedig Rende és Rőtfalva.

A folyamatban kezdeményező szerepet játszó Szentpéterfa később megkapta a *Communitas fidelissima*, azaz a *Leghűségesebb* község címet.

A Soproni környéki, majd őrési népszavazás alakította ki Magyarországot nyugati határait, azonban az osztrákok öröme nem volt felhőtlen, ugyanis a Várvidék Sopron nélkül nem teljes egész. Például a Sopron–Felsőpulya–Kőszeg–Szombathely vasútvonalnak Ausztriában nincs vasúti pályakapcsolata az Osztrák Államvasutakkal (persze forgalom sincs ma már), tehát bármit csak Sopronon keresztül tudnak vele csinálni. A Várvidék területén nem akadt jelentősebb város, ami tartományi székhelynek alkalmas lett volna. Mindössze Ruszt (1600 fő) és Kismarton (3100 fő) rendelkezett városi ranggal. A városi ranggal nem rendelkező Rohoncon 4000, Nezsiderben 3000 fő lakott. Ezért 1925-ig egy jelentéktelen üdülőfalú, Savanyúkút volt a tartományi székhely, 1925-től Kismarton (de hivatalossá csak 1981-ben vált).

Prónay Pált a szovjet csapatok 1945. március 20-án elfogták és a Szovjetunióba hurcolták, 1946. június 10-én 20 év kényszermunkára ítélték. Valószínűleg még ebben az évben halt meg Szibériában, de halálának pontos helye és ideje ismeretlen.

SOPRON AZÓTA

A város 1921 óta komoly fejlődésen ment keresztül. A határon ugyan felhúzták a vasfüggönyt, melynek emlékét máig emléktábla őrzi. A jobb életkörülmények és munkalehetőségek miatt a lakosság mégis folyamatosan nőtt.

Mialatt a Rákosi-féle kommunizmus mindent államosított, a GySEV (Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút) túlélte Rákosit. Ennek oka a magyar–osztrák feles tulajdon volt, és hogy az osztrák fél nem engedte államosítani és beolvasztani a Magyar, illetőleg az Osztrák Államvasutakba. Érdekes azonban, hogy a létesítések az egyetlen, osztrák területen lévő megállóhelye (végállomása) Ebenfurth volt, ahol az (akkor még) Osztrák Császári Vasutak hálózataba bekapcsolódott – az összes többi megállóhelye magyar területen volt.

rák területen lévő megállóhelye (végállomása) Ebenfurth volt, ahol az (akkor még) Osztrák Császári Vasutak hálózataba bekapcsolódott – az összes többi megállóhelye magyar területen volt.

Az EU-hoz, de még inkább a schengeni övezetbe csatlakozásunk óta ugrásszerűen megnőtt a város lakossága, mert a határok teljes megnyitásának eredményeképp sokan költöztek oda munka miatt: Sopronban élnek, de Ausztriába ingáznak dolgozni, sőt sok helyi is így tett. Ennek ellenére – bár a város lakos-

sága továbbra is egyre nő – egyre nagyobb munkaerőhiány látszik körvonalazódni. A vendégmunka rendszere azonban hirtelen és váratlanul megtorpant a koronavírus-járvány okozta lezárásokkal és az ingázás szigorú keretek közé szorításával.

A VÁRVIDÉK AZÓTA

A Várvidék sajnos sokat veszített magyar lakosságából az 1923 óta eltelt idő alatt. Ennek oka az volt, hogy az osztrákok úriemberként bántak a területükön élő magyarokkal: a magyar birtokos nemesiséget nem semmizték ki (a Várvidék területének kb. negyede Esterházy-birtok volt), nem telepítettek ki senkit a nemzetisége vagy a rangja miatt, elkerülte ezt a vidéket a kommunizmus minden pusztítása, sőt iskolákat is tarthatott fenn a magyar kisebbség. Egyedül a felsőoktatásról rendelkeztek úgy az állami törvények, hogy az csak német nyelven folyhat. És történelmi tapasztalat, hogy ahol eltűnik az értelmiség, ott hamarosan a többi réteg is beolvad. A beolvadás másik oka az előbb említett barátság: mivel nem aláztak meg senkit magyar nemzetisége miatt, nem volt kinek ellenállni (ellentétben a többi szomszédunk magyarokat elnyomó politikájával).

Sajnos ma már csak Felsőpulyában, Felsőörben és Őrszigetben találunk jelentősebb magyar kisebbséget, Alsóörben pedig még magyar többséget.

GÖRÖGKATOLIKUSOK SOPRONBAN

Az eltelt száz év alatt megjelentek Sopronban a görögkatolikusok is. Az ok egyértelmű: a jobb életkörülmények és a jobban megfizetett munka miatt települtek oda már a kommunizmus utolsó évtizedétől kezdve.

Igaz, már az 1900-ban megtartott népszámlálás 40, az 1910-es népszámlálás 41 görögkatolikus személyt talált a városban. Azonban azt nem lehet tudni, hogy ők polgári vagy katonai személyek, illetőleg a nemzetiségüket sem (magyarokon kívül beköltöző ruszinok vagy románok is lehetnek).

Ma mintegy 160 görögkatolikus él Sopronban. A rendszeresen oda látogató Sereghy János atya tartott 3-4 havonta szertartásokat, s mivel a maroknyi közösség életképes volt, a győri parókiánk éledező filiája lett, immár kéthetente végzik Szent Liturgiát. Ma már papjuk is van Elek Antal személyében, aki a kinevezése szerint ugyan szombathelyi szervezőlelkész, de Sopronban lakik, és mind Sopronban, mind Szombathelyen, mind a távolabb lévő Zalaegerszegen tart szertartásokat.

A zenei világban idén Cziffra György-émlékévet szerveztek, az apai ágon cigányzenész-családból származó világhírű zongoraművész, Cziffra György születésének 100. évfordulóját Magyarország hivatalos emlékévi keretei között ünnepelte. 2015-ben jelent meg önéletrajzi regénye ÁGYUK ÉS VIRÁGOK címmel. Egy különleges ember írása, aki csodagyerekként már nyolcévesen bekerült a Zeneakadémiára, tizenhárom évesen pedig már sok sikeres koncertet tudott maga mögött mind Magyarországon, mind külföldi koncertkörútjain.

Ebben írja le, hogy már világhírű zongoraművész volt, amikor egy Párizs környéki településen, Senlisben meglátva egy romos templomot, különleges ötlete támadt: egy Liszt Ferencnek ajánlott hangversenytermet alakít ki belőle. Egyiptomi származású, mellette egész életén át kitartó hűséges felesége, Soleilka lett az első látásra kivitelezhetetlennek tűnő vállalkozás fő támogatója. Az asszony égett a vágytól, hogy azonnal megvegyék a romos templomot. Lázás szándékukra hagyatkozva a művész 1966-ban meg is vásárolta a rendkívül rossz állapotban lévő, addig autójavító-műhelyként használt Saint Frambourg-kápolnát. Mikor rátalált, mintegy húsz autó parkolt a romok között nagy összevisszaságban. Koncertkörútjairól visszatérve mindig ellátogatott a kápolnához, hogy megtekintse leendő szerzeményét. Minden alkalommal a lepusztult állapotban lévő templomrom látványa tárult elé: a falak, az oszlopok, a plafon mind romokban, minden feldúlva és leomolva. Huszonnégy darab három méter magas tátongó lyuk mutatta a hatalmas üvegablakok hajdani elhelyezkedését. A tetőzet átengedte az esőt, és számos más hiba tette igazán lehetetlenné küldetését.

Az újjáépítést azzal kezdte, hogy új ablakokat tetetett be, és lezárta az épületet, hogy megvédhesse a tollas népségtől: a tucatnyi hollótól, a több száz galambtól és az ezernyi veréből. Nem is beszélve a kóbor macskákról, amelyeknek attól kezdve más szállás után kellett nézniük. Eleinte csak ennyit tudott haladni, és nemcsak a miatt, mert a nyílászárók behelyezése után egy vasa sem maradt, hanem azért is, mert tele volt adóssággal. Gyorsan fel kellett kerekednie, és koncertjeivel ismét pénzt keresni, hogy folytatni tudja a kápolna renoválását. A munkálatok elkeserítő lassúsággal haladtak, s a pénz úgy folyt el, mint hó a napon. Állandóan egyre nagyobb összegekre volt szüksége, s emiatt végkimerülésig dolgozott. Szerencsére – ahogyan a felesége, Soleilka mondta – újabb csoda történt, és 1975-ben hivatalosan is elismerték az alapít-

ványuk közhasznúságát, ami lehetővé tette, hogy adományokat fogadjanak el azoktól, akik így óhajtották kifejezni ügyük iránti szolidaritásukat. A hátralevő munkák összköltségét tekintve ez az előrelépés persze csak csepp volt a tengerben, de legalább azt jelentette, hogy nincs egyedül álomával.

A Cziffra család akkoriban Párizsban lakott. A lakás ablakából, ahol a zongoraművész két utazás között dolgozott, közvetlenül a kerület templomára lehetett rálátni. Egy este munka után szokásával ellentétben nem ment le a templomba az esti szertartásra, hanem megvárta annak végét. Amikor elmentek a hívők, akkor tért be. Egyedül akart lenni néhány percet a csendben. Szüksége volt arra, hogy imádkozzon és töprengjen. Intenzíven elkezdett imádkozni és gondolkodni. Otthon újabb halom számla várta annyi nullával a végén, hogy a gondolatába is beleremegett. Mint mélyen hívő ember, csakis a szerettei jó egészségéért és boldogságáért fohászkodott mindig, de aznap mégis azt kérte a templom védőszentjétől, Szalézi Szent Ferentől, hogy adjon neki erőt a folytatáshoz, mert, ha csak nem történik valami csoda, nem fogja tudni egyedül viselni e vállalkozás súlyos anyagi terheit. Olyan pokoli munkatempót diktált magának, hogy az egészsége kezdte megsínyleni. Érezte, hogy kevesebbet kellene koncerteznie, de nem tehetette meg, mert akkor a nagy álma kárba vész. Ahogy hazatért, Soleilka különös hírral fogadta. Míg nem volt otthon, valaki felhívta telefonon, akinek van két épp akkora méretű üvegablaka, mint amekkorát kerestek a kápolnába, és ezeket szeretné nekik adományozni. Elmentek megnézni őket, és csodálatosak voltak. Az egyik ablak Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázolta, a másik Szalézi Szent Ferencet.

„– Ez mégis csak furcsa – mondta Soleilka a hazaúton –, hogy épp Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázolta, a másik Szalézi Szent Ferencet. Szent Erzsébet szülőházánk védőszentje, Szalézi Szent Ferenc pedig a mellettünk lévő templom védőszentje. Egyébként pedig Szent Erzsébet legendáját, a híres oratóriumot Liszt írta, akinek a leendő koncerttermet ajánlottad; és az egészben a legviccesebb az, hogy ezt az oratóriumot másodszor a Szalézi Szent Ferenc-templomban adták elő, ráadásul a szerző vezényletével.”

Ezek után az események gyorsan követték egymást. Százszámra jelentkeztek az alapítványnak további adományokat felajánlók. Azóta Senlis felújított temploma a világ egyik leglátogatottabb hangversenyközpontja, és mindenekelőtt annak a Liszt Ferencnek a zenei örökségét őrzi, akinek a *Szent Erzsébet legendája* című oratóriumát a szerző vezényletével először éppen a Szalézi Szent Ferenc-templomban mutatták be. Szalézi Szent Ferenc, Árpád-házi Szent Erzsébet és Cziffra György bár más korban éltek, a történet is mutatja, hogy mégis összetartoznak, mert minden élő és elhunyt egy titokzatos egységet alkot. Jézus Krisztusban egymásért könyörögnek.

Cziffra György és felesége végül itt, Senlisben telepedett le, amely településről Radnóti Miklós is megemlékezett *Emlékeimben...* című versében. Nem tudom, mit jelentett a költő számára ez a városka, de verséből érezni, hogy valami örömet adott neki, s mindezt Senlis különleges varázsa,

hangulata ihlette, ami a Cziffra házaspárt is megragadta:

„Egy éve már. Senlis felé az úton,
langy, esős alkonyat volt s furcsa módon
egy pillanatra boldog voltam újra;
köröttem zöld falak,
páfrányos erdők hajladoztak hallgatag.”

Cziffra György életútjához még egy tragédia is hozzátartozik. Fia, ifj. Cziffra György – aki a zenei életben neves karmesterként találta meg helyét, és aki édesapjával számos nagy sikerű közös hangversenyt adott – 1981-ben egy lakástűzben életét veszítette. Korai halála szüleit nagyon megtörte. Apja ezután zenekarral többé nem is lépett fel, fellépései ritkultak, és lemezfelvétel sem készített. Csak felesége, a hite és a zene tartotta benne a lelket. Cziffra már egész gyerekkorában megtalálta személyes hivatását, de ezzel nem elégedett meg. A kápolna újjászületéséről szóló álma is mutatja, hogy a világsikeren túl is mert nagyot álmodni és Isten segítségét kérni. Bármily úttalannak vagy kilátástalannak is tűnt sokszor, rendületlenül bízott Isten életére vonatkozó tervében.

Hazádnak rendületlenül imával légy híve most, magyar!

Krisztusban kedves Testvéreink!

Történelmünk ura a mindenható Isten. Életünk bármely eseménye előtt bátran kérhetjük a segítségét. Igaz ez a 2022. évi országgyűlési választásra is, csak megfelelő módon kell Gondviselőnkhez fordulnunk, és alázattal, hiszen minden ember – azok is, akik másképpen gondolkodnak, más célokat tűznek maguk és nemzetünk elé –, mindnyájan az üdvösségre születünk. Tekintsük a választást a megváltás üdvrendjében, és imával segítsük elő jó kimenetelét!

Imádkozzunk mindennap azért, hogy a Parlamentbe olyan képviselők kerüljenek, akik a tízparancsolat szellemében – annak minden pontját komolyan véve – igyekeznek végezni képviselői munkájukat! Szent István király napjától kezdve a választás vasárnapjáig zajlik ez a fohászsorozat, remélve, hogy minden településen legalább egyvalaki részt vesz benne! Hogy mit és mikor imádkozik, azt minden résztvevő szabadon, maga döntse el! Közös imánk ereje személyes napi jó cselekedetekkel, önmegtartóztatásokkal fokozható!

Mi, e felhívás közéteve, nem fogunk névsort gyűjteni. Aki imámozgalmunkban részt vesz, csak annyit tegyen meg, hogy csatlakozását telefonon (hívással vagy sms-sel), illetve e-mailben jelzi települése (budapesti kerülete) nevének/számának meg-

adásával, hogy láthatóvá tehessek: a Kárpát-medence mely településén él már imahadjáratunk. (Akinek a kapcsolatfelvételnek ez a módja nem megoldható, bizonyára kap segítséget rokontól, baráttól!)

Megváltónk biztat mindannyiunkat: „És bizony mondom nektek: ha a földön ketten egyetértésben kérnek valamit, bármi legyen is az, megkapják Atyámtól, aki a mennyben van” (Mt 18. 19–20).

Szeretettel várjuk – felekezettől függetlenül – a csatlakozókat!

A jelentkezők írjanak Gál Péternek a **hazaertima@gmail.com** címre, illetve telefonáljanak vagy küldjenek sms-t a **+36 30332 5009** számra.

• Bőjte Csaba ferences testvér • Földi-Kovács Andrea újságíró
• Kubik Anna színművész • Osztie Zoltán teológus, plébános • Csókay András idegsebész • Gál Péter művelődésszervező • Maklár Ákos görögkatolikus parókus, a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke • Eperjes Károly színművész • Járósi Márton energiapolitikus • Molnár Imre szociológus • Obbágy Vera projektmenedzser • Surján László patológus • Szeverényi János evangélikus lelkész • Vágvolgyi Gergely politológus

További információ és az imában résztvevők térképe az **ima2022.hu** weboldalon látható.

November eleje óta megy a magyar mozikban a **Magyar passió**, melynek eredeti munkacíme **Krisztus inge** volt. Halottak napján nemcsak családi, de történelmi halottjainkról is megemlékezünk. Ez az alkotás méltó emléket állít a kommunizmusban hitükért halt keresztény testvéreinknek. A film rendezője és főszereplője a Kossuth- és Jászai Mari-díjas magyar színművész, Eperjes Károly, vagy, ahogy a művészvilág ismeri, Szamóca. Bár korábban is volt már filmrendezése, ilyen nagyszabású alkotást még nem rendezett, ráadásul olyan témához nyúlt, amit film eddig még nem dolgozott fel, így hiánypótló műről van szó.

A történet 1950-ben játszódik, amikor június 8-áról 9-ére virradóan az ÁVH, a kom-

küktől megfosztották. Volt, akiket bebörtönöztek, volt, akiket internálóhelyekre vittek. A papoknak, szerzeteseknek, apácáknak el kellett hagyni szolgálati helyüket, hogy átnevelésük után társadalmilag hasznos, szocialista szempontból építő munkát végezzenek. Az 1949 és 1956 között tartott koncepciós perekben 14 püspököt, több mint 1300 papot, 3100 szerzetest és apácát ítélték börtönbüntetésre vagy internálásra. Ezeknek a kényszerítő intézkedéseknek esett áldozatául Mindszenty József bíboros, Boldog Meszlényi Zoltán püspök és Boldog Sándor István szalézi szerzetes is.

A filmbéli konkrét cselekmény több forrásból táplálkozik. Várnai Péter atya régi jó barátja a rendezőnek, és Eperjes a pappá

közi. Mindezekon túl Eperjes Károly pap nagybátyjainak története is megjelenik, akik érintettek voltak ezekben az eseményekben, hiszen egyiküket egészen Münchenig vették, másikat börtönbe zárták.

A film főszereplője Leopold atya (Eperjes Károly), aki szerzetestársaival azért küzd, hogy a háború után újjáéledő országban felvirágoztassa a ferences rendet. Kezdetben a kommunista hatalom nem akadályozza ezen terveiket, sőt a háború alatt kimenekített kegytárgyaikat is visszaadja, azonban egy kapzsi őrnagy, Fjodorov szemet vet ezekre a kincsekre. Tudja, hogyha a rendjét megtöri, az egész közösséget elveszejti. Koholt vádak alapján letartóztatja az öreg, és fizikai bántalmazással és a legkülön-

Magyar passió

munista diktatúra erőszakszervezete egyetlen éjszaka alatt 11 800 embert hurcolt el erőszakkal a kolostorokból, rendházakból, mert tudta, hogy az egyház intelligenciája veszélyes rá nézve, hisz ha nem rombolja le ezt a szervezetet, akkor hatása miatt a jövő generációja nem lesz kommunista, szocialista. Nem sokkal később, négyet leszámítva, az összes hazai – pontosan 23 férfi, 40 nő – szerzetesrendet egyetlen tollvonással betiltották, felszámolták és minden érté-

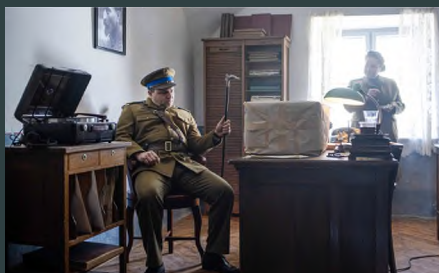
szentelésén is jelen volt. Az eredetileg építésként végzett plébános írt három drámát, s felkérte a színészt az egyik főszerepének eljátszására. Ez adta az alapot, melyet a Kálmán Peregrin ferences szerzetes által szerkesztett kötet, a *„Te meztelen Krisztus, hol hagytad az ingedet? – Ferencesek a feloszlítás idején”* című munka ismereteivel egészítettek ki. Ez a mű a ferences rend magyarországi történetének nehezen hozzáférhető, vagy eddig alig ismert forrásait

féllebb kínzásokkal megtörni igyekszik, hogy a kínvallatás során rendtársai ellen valljon, és elmondja, hova rejtette el ezeket a viszszakapott kegytárgyakat. Számításai azonban nem jönnek be, ugyanis Leopold imába menekülve hallgatást fogad. Ezért az őrnagy felkéri a vallásnak már gyerekként hátat fordító, a szocialista rendszerben elkötelezetten hívő fiatal tisztest, Keller főhadnagyot, hogy a gyors felemelkedés és szakmai előrelépés reményében csikarja ki az öregből a

A filmbéli ferences rendfőnök története számos egyházi személy sorsát felidézi – többek között Mindszenty Józsefét is –, akiket bebörtönöztek, megkínóztak és kivégeztek. A Fatimai Szűz azt mondta, hogy sehol nem kapott akkora sebet az egyház, mint a neki felajánlott országban, azaz Magyarországon. A kommunizmus egyházüldözése a mai napig tabu téma sokak számára, így a film ilyen szempontból is mérföldkőnek számít. Azért Magyar passió a címe, mert a magyar papok, szerzetesek, apácák szenvedése mellett az ÁVH szenvedéséről, Trianon fájdalmáról, a begyűjtésről, a kitelepítésről is szól. A kor teljességét visszaadja. A külföldi címe Mercy (magyarul 'irgalom') lesz, mert ez a film legnagyobb üzenete, hisz az irgalom a szeretet legmagasabb foka. Nem

beismerő vallomást. Azért esik rá a választás, mert egyházi iskolába járt, ahonnan idő előtt kirúgták, ugyanis rámutatott az egyik ferences erkölcstelen viselkedésére. A rend nem őt védte, hanem a ferences előjárót. Akkor végleg megtanulta, hogy a vallás hiába prédikál az igazságról, nem őrzi azt. Leopold is tanárai között volt, aki akkor fiatalon azt kérte a gyerek Kellertől, bocsásson meg felettesének, helyett hogy bemártja. A buzgó katonát a lelken sebeket okozó múlt is hajtja, s mindent megtesz, hogy Leopold megtörjön, de egykori tanítója továbbra is hallgat.

Keller mindennel próbálkozik, s időről időre újra leülteti magával szemben Leopoldot, de mindhiába. Végül az utolsó vallatás töri meg, de nem az atyát, hanem a tanítványt. Kettejük harca végül kettejük egységévé lesz. Keller hitetlensége, hajthatatlansága és keménysége Leopold alázkodó és szelíd példája miatt megtörik. A megható történet igazolja, hogy nem a körülményeink határoznak meg minket, hanem az, ahogy a körülményeinkhez viszonyulunk. Abban a korban mindenki mindenkitől félt. De voltak olyanok, akik a félelmen túl mégis megmaradtak a hitben. Az utolsó filmkockák Keller vezeklését és jóvátételét mutatják be, példát adva arra, hogy nagyon mély helyzet-

ben is vissza lehet nyerni a gyermeki hitet, s mindig minden helyzetben van megváltás. „A filmművészet hivatott arra is, hogy történelmi sebeket begyógyítson, és vannak még bőven olyan történelmi stigmáink, amelyek hiányoznak a magyar filmtörténelemből” – vallja Eperjes Károly.

a bosszúállásról, a haragról és a kegyetlenségről akar mesélni, hanem a szeretetről és hiányának következményeiről. Ehhez kapcsolódik egy különleges történet. Kerényi Lajos piarista atya bejár a nehéz helyzetben lévő kórtermeibe, hogy bárkinek, aki ránéz, vagy szól neki, lehetősége legyen Krisztussal átmenni az örökéletbe. Egyszer furcsa volt neki egy ember. Kiderült, hogy az az Olti Vilmos nevű vérbíró, aki őt is elítélte, de ezt az atya nem fedte fel neki. Pár találkozás után eljutottak odáig, hogy Olti bevallotta neki, hogy olyan nagy bűne van, hogy arra nincs irgalom. Kerényi atya igazolta neki, hogy van.

„– Ne mondja, hogy vérbíró – kiáltotta sírva. – Én Olti Vilmos vagyok!”

„Megrendítő volt látni. Átölelt. Meggyónattam, feloldoztam, megkapta a betegek szentségét. Hatalmas lelki tehertől szabadult meg. Csak úgy rázta a zokogás” – mesélte el Kerényi atya egy interjújában.

Ez a filmhez kapcsolódó valós történet, de maga a Magyar passió is igazolja, hogy mindig van lehetőségünk irgalmasnak lenni, és ez nem kiváltság kérdése.

Köpeny helyett reverenda

INTERJÚ MOSOLYGÓ TIBOR GÖRÖGKATOLIKUS KÓRHÁZLELKÉSSZEL

Kiket látunk, ha magunk elé képzeljük egy kórház dolgozóit? Sztetoszkópos orvosokat kórlappal a kezükben? Fáradt, mindig a dolguk után igyekvő nővéreket? A járvány miatt tetőtől talpig védőruhába öltözött embereket? Ők mindannyian a test gyógyításáért fáradoznak. De lehetnek közöttük olyanok is, akik fehér köpeny helyett reverendát viselnek, és azért vannak ott, mert a betegség vagy baleset következményei nemcsak testi, de lelki gyógyítást is igényelnek.

Mosolygó Tibor görögkatolikus áldozópap közel 20 éve tevékenykedik kórházlelkészként. 2003 és 2011 között Miskolcon, 2019 óta pedig Kisvárdán teljesíti szolgálatát. Feladatai közé tartozik a betegek felkeresése, akikkel lelki beszélgetéseket folytat, gyóntat, áldoztat. Munkája során nemcsak a betegekkel, hanem a sokat átélt kórházi dolgozókkal is foglalkozik. Őt kérdeztem a kórházlelkészi szolgálat alakulásáról, a hivatása során szerzett tapasztalatokról.

„Mogyoróskán voltam parókus, amikor elkezdtem kórházi lelki gondozást tanulni a Semmelweis Egyetemen. Ez egy hároméves képzés volt, amit teológiai diplomával rendelkezők számára hirdettek meg. Voltak reformátusok, evangélikusok, baptisták, római katolikusok, szerzetesek is a képzésben, tehát elég színes társaság gyűlt össze. Jó helyzetben voltam, mert szeptemberben kezdtem a tanulást, és a rá következő év

áprilisában el is kezdtem kórházlelkészként dolgozni Miskolcon, a megyei kórházban. Tehát mindent, amit tanultunk, azonnal ki is tudtam próbálni, és elmondani a többieknek, hogy gyerekek, ez bombajó volt, vagy éppen nekem valamiért nem működött.”

Amire fel lehet, és amire fel kell készülni

Hogyan zajlott a képzés?

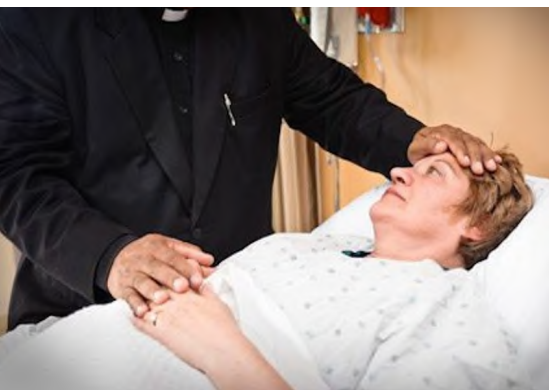
Lényegében ez egy keresztény pszichológiai képzés volt, nagyon erős önismereti résszel. Az egyik tantárgyunk, a lelki vezetés például konkrétan arról szólt, hogy nem tanultunk, hanem keresnünk kellett egy lelki vezetőt, és havi egy alkalommal elmenni hozzá legalább egy órára. Fontosnak tartották ugyanis, hogy aki nem lelkivezetett, az nem tud lelki vezető sem lenni, ha az ő elakadásaival nem foglalkozik senki. Érdekes volt, hogy vizsgaidőszak végén a protestáns kollégák kétharmada elment, még úgy is, hogy teljesítették a követelményeket. Azt mondták, nekik nem megy, hogy valaki annyira mélyen belelásson a lelki szennyesükbe, hogy valakinek ennyire felfedjék magukat. Az ő egyházi hagyományaiktól ez messze áll. Én pedig akkor már 5 éve pap voltam, előtte pedig 6 évig jártam a szemináriumba. Nekem ez sokat segített. Megdöbbentő élmény, hogy elmentem egy beteghez, egy haldoklóhoz, ő mondott valamit az életéről, én pedig valamilyen módon reagáltam rá. Amikor aktívan lelkivezetetté váltam, teljesen átalakultak a beszélgetések. Fél szavakból, utalásokból olyan dolgokat hallottam meg vagy éppen hiányoltam, amiket korábban nem.

Voltak gyakorlati foglalkozásaink is, amiket gyakorló kórházlelkész mellett töltöttünk. Például jártunk Jakus Ottó atyánál is, aki szenvedélybetegekkel foglalkozott. A hosszabb gyakorlatokon nemcsak kísértük a szakember munkáját, de át is adott betegeket, akiknek felajánlhattuk a beszélgetést. Közben részt vettünk lelkigyakorlatokon is, ahol önismereti és szituációs alkalmakon foglalkoztunk a saját megakadásainkról.

Tehát szükséges a kórházlelkészi munkához speciális felkészülés is?

Amikor elkezdtem a tanulást, nem tudtam, hogy valaha is kórházlelkész leszek-e. A II. világháború óta nem is volt ilyen titulus az egyházunkban. A teológián sok mindent megtanultunk. De amikor először gyóntat egy pap, amikor először beszélget házassági válságba jutott emberekkel, gyászolókkal, vagy olyanokkal, akik az öngyilkosságon töpreng, akkor megáll benne az ütő, hogy ezeket nem tanították meg nekünk. Pedig egy része megtanulható. Nem kell agysebésznek lenni, hogy felismerjük, hogy valaki a gyász melyik fázisában van. És ha ezt tudom, akkor azt is, hogy milyen irányba tereljem a beszélgetésünket. Sajnos nem tanultuk meg a szemináriumban, hogy aki bejön gyóntni, az lehet, hogy depressziós vagy valamilyen lelki zavarban szenved. De nem arról van

szó, hogy én a gyóntatószékben diagnosztizálok, és azt mondom valakinek, hogy nem gyónnia kell, hanem keressen fel egy pszichiátert. Attól viszont megóv, hogy olyan határt lépjek át, ami már nem az én kompetenciám.

Miből áll egy napja?

Többféle variáció van. Miskolcon egy giga nagy, háromezer ágyas kórházban voltunk, ami a vidéki kórházak közül a legnagyobb. A 28 hektáros kórházkomplexum területén számtalanszor megesett, hogy nem értem oda időben. Később négyen lettünk, jött egy római katolikus, egy református és egy evangélikus kolléga is, tehát összeállt egy stáb, és fel tudtuk osztani a kórházat úgy, hogy mindenki azokkal foglalkozzon, akikkel a legjobban boldogul. Így lefedtük a kórház minden osztályát. Jó eséllyel egy hét alatt legalább egyszer eljutottunk mindenkihez, a kápolnában mindennap más felekezetű lelkész tartott istentiszteletet. Amikor még csak vezetékes telefonunk volt, az, aki reggel először beért, meghallgatta az üzeneteket a rögzítőn, és feljegyezte, kinek hova kell menni gyóntatni, beszélgetni vagy a betegek kenetét feladni. A mobiltelefon nagy előny, de beteg mellett nem vehetem fel. Sőt, az intenzíven olyan gépek vannak, amiknek a közelében nem is használható a mobiltelefon.

„...három év alatt senki nem vert vagy ütött meg”

Kikkel foglalkozik a legszívesebben?

Diákkoromban autóbalesetem volt, hónapokat töltöttem a baleseti sebészetben. Érdekes, hogy bár ezen az osztályon otthonosan mozgok, nem zavar a vér, a látvány, ennek ellenére ott tudok a legnehezebben működni. Ugyanis aki a balesetire kerül, mert például elcsúszott a jégen és eltört valamije, annak nincs betegségtudata. Úgy érzi, hogy „elromlott” valamije, amit a kórházban „megjavítanak”, mint egy szervizben a kocsit. Közben a mobilján, a laptopján tudja pörgetni tovább a dolgait. A legtöbbször nem is tartják fontosnak, hogy pappal találkozzanak. De ha valakinek például belgyógyászati problémája van vagy rákos, ő már betegként néz magára. A fül-orr-gégészeten és a szemészetben mindig tárt karokkal várnak, mert az ott kezelteknek egy érzékszervük betegedett meg, kvázi fogyatékosak lettek, és emiatt sokkal inkább rá tudnak hangolódni a természetfelettre.

Más osztályokon milyen tapasztalatokat szerzett?

Az első három évemet a pszichiátrián töltöttem. Akkor még egyedül voltam kórházlelkész, és nem is igazán tudták, hová tegyék, ültessék le a papot. Egy időben a szociális munkással voltam egy irodában, aztán a betegjogi képviselővel. Volt két pszichiátriai osztály, kvázi utókezelő és maga a zárt osztályként emlegetett részleg. Ott minden ablakon rácsok voltak, a lift PIN kóddal működött, és több volt a férfi ápoló, mint a nő, mert a betegek gyakran rátámadtak a gondozóra, egy másik gondozottra, vagy önmagukban akartak kárt tenni. Három évet töltöttem el itt, és nagyon jó volt egy osztályközösséghez tartozni. Az ápolók és az orvosok konkrétan munkatársukként tekintettek rám. Amikor a vizsgákra készültem például a lelki zavarokról, megkérdezték, melyik tételnél járok, és mindegyikhez mondtak egy példát az osztályról. Amikor már négyen voltunk kórházlelkészek, külön irodát kaptunk, kikerültem az osztályról. Amikor elbúcsúztam, a nővérek azt mondták, hogy talán észre sem vettem, de én voltam az egyetlen közöttük, akit három év alatt senki nem vert vagy ütött meg.

Egy kórházlelkész gyerekekkel is foglalkozik?

A miskolci kórház gyermekonkológiai részlegén csontvelő-transzplantációt végeztek rákos gyerekeknél. Egy-egy gyerek akár két évet is az osztályon töltött. Mivel kiskorúak voltak, többnyire valamelyik szülő is ott volt velük. Nagyon intenzív kapcsolatom volt a szülőkkel, a gyerekekkel és a munkatársi gárdával is. Ezek az emberek szinte hozzánőttek egy-egy gyerekhez, és lelkileg nagyon rotyton voltak, amikor 1,5-2 év után, amikor már úgy nézett ki, hogy a gyerek felépül, mégis meghalt. Amikor odakerültem, a főigazgató külön kérte tőlem, hogy a munkatársakkal is foglalkozzak.

Mik voltak a legmegdöbbentőbb tapasztalatai?

Számtalan olyan eset volt, amikor 80-90 éves nőbeteg elmondta, hogy a háború alatt megerőszkolták, és ebből gyermeke fogant. A férj a fronton harcolt, mindenki megtudta volna, mi történt. A legkisebb falutól a nagyvárosokig mindenhol megvoltak az „angyalcsinálók”, akik „elvették” a magzatot. Azóta eltelt 45-50 év, és a halálos ágyán mondja el először a történeteket... Ilyenkor mindig kettősség van bennem. Felmerül bennem a kérdés, hogy mi lett volna, ha ezt akkor meg tudja gyónni, és nem cipeli egy egész életen át, nem szentségtörő módon gyón és áldoz. A dolog másik oldala, hogy segíthettem valakinek kimondani a történeteket, letenni a terhet. És ez jó érzés. Ebben nagy segítség volt számomra egy személyes esemény. Amikor megházasodtam, lett volna egy gyermekünk, de a feleségem elvetélt. Éveken keresztül a reverendám zsebében hordtam egy műanyag skatulyában a terhességi tesztet.

Ha elakadtam valamiben, mindig ezt vettem elő. Amikor ilyen aszszonyokkal beszéltem, elővettem a tesztet, megmutattam, és arra kértem, képzelje el, hogy az ő gyereke az enyémmel együtt ott van a mennyben, és nincs harag a szívében, hanem azért imádkozik, hogy ott fenn megadassék az, ami a földi életben nem: hogy majd egy család lesznek.

JÁTÉKSAROK

Nahát, máris elfelejtettem!

Játékidő: 30 perc.

Ez a játék szinte bárhol és bármikor játszható. Nem szükséges hozzá semmilyen eszköz, felnőttek és gyerekek együtt is játszhatják. Játszhatja kettő és annál több játékos is.

Alaposan nézzünk körül a szobában. Ezután valamelyik játékos csukja be a szemét, a játékostársak pedig tegyenek fel neki kérdéseket a szobával/helyiséggel kapcsolatban. Például: Milyen színű a fal? Mi van a plafonon? Milyen képek vannak a falon?

Érdemes előre eldönteni, ki mennyi kérdést kaphat. A játék végén pedig összeszámolható, ki mennyi pontot szerzett. Azt gondolnánk, hogy az otthoni, megszokott környezetben pofonegyszerű egy ilyen játékot játszani, de ha kipróbáljátok, biztosan okoz majd meglepetéseket. Ha unatkoznátok egy hideg téli napon, vagy ágyba kényszerültök betegség miatt, ne habozzatok, tegyétek próbára megfigyelő- és emlékezőtehetségeket!

Mi a változás?

Játékidő: 30 perc.

A legideálisabb, ha ketten vagy kétfős csapatokban játszszuk.

A játékosok közül válasszunk ki valakit, akit a többi játékos vagy a párja alaposan, a feje búbjától a lábujjáig, előlről és hátulról is alaposan megfigyel. Ezután a választott játékos hagyja el a helyiséget, változtasson meg magán valami apróságot. A feladat az, hogy a legszemfülesebb játékos vagy a csapattárs minél gyorsabban rájöjjön, mi változott.

Ábécés örület

Játékidő: 15-30 perc.

Eszközök: papír és ceruza.

Írjuk fel az ábécé betűit egy lapra. A feladat, hogy olyan mondatokat alkossunk, melyekben a szavak a felírt betűkkel kezdődnek. Például: „Ábel beszél csendesen, de egyedül, éhesen futkos.” Nem jelent problémát, ha a mondat értelmetlenre vagy sutára sikeredik. Az nyer, akinek a leghosszabb lesz a mondata. Játszható úgy is, hogy csak az ábécé néhány egymást követő betűjével játszszuk, vagy minden szónak ugyanazzal a betűvel kell kezdődnie.

A játékot játszhatjuk örült névlánc formában is. Ennél a formánál egy keresztnév betűit kell felhasználni. Például: GERGŐ – Gurul egy róka görkorsolyán örülten.

Foglalkoztatók

– DÍSZEK A KARÁCSONYFÁRA

Szalmacsillag

Hozzávalók: száraz szalmaszál, nedves rongy, kötözőcérna (arany vagy piros), olló, gombostű, puha munkalap (fa, hungarocell).

Elkészítés: Az előzőleg nedves rongyban áztatott szalmaszálat 8 egyenlő méretű szálra vágjuk, végeit V alakban be lehet metszeni. Két szálat merőlegesen egymásra helyezünk, kereszt irányban (+), majd ez alá még két szálat X alakban. Cérnával – elől-hátul vezetve – szorosan áttekerjük a szálakat, hogy jól tartsák meg egymást a szalmaszálak. A cérnát elvágjuk, dupla csomóval megkötjük a végeket. A csillag egyik végébe akasztót fűzünk, hogy feltehessük a karácsonyfára a csillagunkat.

Karácsonyfadísz gombokból

Hozzávalók: vékony dróthuzal, arany színű szalag, sok-sok gomb (különböző méretben, színben).

Elkészítés: a vékony dróthuzalra sorban felfűzzük a gombokon keresztül a különféle gombokat. Addig folytatjuk, míg összeillesztve az elejét és a végét, kis koszorút kapunk. Ekkor összekötjük a végeket, a tetejére szalagot kötünk, és akasztóval is ellátjuk.

Azon túl, hogy szép és egyedi díszünk lesz, nagyon jól fejleszti a kicsik kez ügyességét.

Találós kérdések

Tenyeres-talpas hatalmas,
barna bundás óriás,
meglesi a méheket,
s mézet rabol, ha lehet.
Szamócát is szedeget,
átalussza a telet.
(medve)

Tiszta fehér születése,
sáros, piszkos temetése.
(hó)

Van nekem egy emberem,
nem sír, hogyha megverem,
nem fáj neki soha semmi,
és nem szokott soha enni.
Egy helyben áll, nem tud menni,
nem szeret melegben lenni.
Behozni hát nem merem,
mert nem lenne emberem.
(hóember)

A szekerem igen derék,
nem kell bele tengely, kerék,
nem húzza ló, mégis szalad,
havas dombon messze szalad.
(szánkó)

Megyen már, meneget,
vissza-visszanézve,
nyomában jön az öccse
vígán füttyörészve.
Beéri az öreget,
s válláról a terhet
legényesen leveszi,
pedig még csak gyermek.
Lépeget szótlanul,
s mikor éjfél eljön,
férfiasan kezét fog
múlttal a jövőndő.
(eszendő)

Égtől hullok, fehér vagyok,
szeretem a kemény fagyot.
Siklik rajtam szánkók talpa,
víg csatákban vagyok labda.
De ha olvad, vízzé válok,
pára leszek, égbe szállok.
(hó)

DEVECSERY LÁSZLÓ

Cinege- karácsony

A kis cinege szomorúan sírdogált az ágon.
Odaröppent hozzá a mamája.

– Miért sírsz, kis cinegelányom?

– Hogyne sírnék, hogyne rínék, mikor olyan
rossz nekünk, madaraknak. Bezzeg jó az em-
bereknek! Készülnek a karácsonyra, s lesz
nekik csodálatos karácsonyfájuk.

– Majd odarepülünk az ablakokhoz és meg-
csodáljuk. S nézd, itt, az erdő szélén mennyi
karácsonyfa álldogál. Ez mind a miénk: az
állatoké! A szép fehér hó fel is díszíti nekünk.

– Én... mégis... igazit szeretnék!

Eljutott a híre a cinegelányka szomorúságá-
nak a többi madárhoz is. Megsajnálták. Ösz-
szedugták a fejüket.

A hangos cserregésre és csörögésre a szun-
dikáló mókuskok is felébredtek. Nagy mérge-
sen néztek ki az odúból. Ám amikor a mada-

rak nekik is elmondták, miről beszélgetnek,
mindjárt megbékéltek. Sőt!

– Mi is segítettünk!

S megkezdődött a nagy, titokzatos, a leg-
titkosabb erdei készülődés. Cinegepapa a
faluba repült szomorú leánykájával. Ott fi-
gyelték, hogyan készülődnek az emberek az
ünnepre.

Közben a többiek sem tétlenkedtek! A móku-
sok szalagot kötöttek minden mogyoróra és
dióra. A verebek apró almácskákat hoztak. A
búbospacsirta arany színűre festett mákgu-
bókkal érkezett. Cinegemama szalmavirágot
szerzett a piacon. Gyönyörű füzért készített
belőle. Bagolyapó világító festékekkel kente be
a fenyőtobozokat. Ezek helyettesítik majd a
gyertyákat.

A madarak és a mókuskok a cinegetanya mel-
lett a legszebb fenyőfát díszítették fel. Lett
is öröm, amikor a cinegelányka visszatért. A
csodálkozástól szólni is alig tudott:

– Ez... ez... ez az... enyém? Az én igazi ka-
rácsonyfám? Köszönöm, köszönöm, köszö-
nöm!

– Boldog karácsonyt! – felelték a madarak és
a mókuskok.

ZELK ZOLTÁN

Karácsonyi ének

Nem alszik még kis Jézuska,
lágy szalmában fekszik ébren.
Három csillag áll fölötté
mosolyogva fönny az égen.
Szól egy csillag két társának:
„Nem mennénk le Jézuskához?
Melengessük, hátha fázik!
Keljünk útra jászolához.”

WEINRAUCH KATALIN

Betlehemezés

Pilinkéző hópelyheket hord a szél,
szép karácsonyt köszönteni útra kél
betlehemező gyerekek csoportja,
hogy az ünnep üzenetét széthordja.

Angyalhírnök, öreg pásztor,
kis bojtár,
mind rigmust mond Betlehemről,
dalt kántál,
megváltónkról, Jézuskáról
regélnek,
a kisdetről, ki született
szegénynek.

Ölben viszik az aprócska
istállót,
barmok között látni ott egy
kis jászolt,
rongypolyában kicsi Jézust
s Szüzanyát,
ki vigyázza szent fiának
az álmát.

Szalmatető, papírfalú
Betlehem,
nem csillogó, ékes, mégis
szeretem:
fából faragott szentcsalád,
állatok,
ettől előbb csodát mégsem
láthattok!

Szeptember 13.

Szeptember 24.

Október 3.

Szeptember 18.

Október 1.

Október 7.

Szeptember 23.

Október 3.

Október 8.

Szeptember 13. A Szent Kereszt felmagasztalása ünnep előestéjén Ábel püspök az M3-as autópálya Nyíregyháza felé tartó szakaszán, a Nyíregyházi Egyházmegye határán útszéli keresztet áldott meg. Ugyanezen a napon az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra emlékező négyméteres keresztet áldott meg Nyíregyházán, a Sóstói út mentén is.

Szeptember 18. Fényeslitkén Ábel püspök vezetésével megáldották és elhelyezték a szociális ház udvarán a Szent Miklós tiszteletére épülő fatemplom alapkövét.

Szeptember 19. Ábel püspök Nyírlugoson a Nyíregyházi Egyházmegye diakónusává szentelte Rádi Dávid alszerpapot.

Szeptember 23. Fehérgyarmat volt idén a házigazdája a X. Paragrafus Kupának, ahol a magyar öregfiúk válogatottja, a görögkatolikus papok és papnövendékek csapata, valamint a Magyar Jogászegylet

Paragrafuskupa válogatottja játszott egy-mással körmérkőzéseket.

Szeptember 24. Idén is megrendezték a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán a Kutatók Éjszakáját. A rendezvényen több tudományterületbe is bepillantást nyerhettek az érdeklődők az este hattól kezdődően elhangzott előadások során.

Szeptember 25. Ábel püspök megszentelte a Rohod községben 2015-ben épült Szent Kereszt felmagasztalása görögkatolikus templom ikonosztázionját.

Október 1. Az Istenszülő oltalmának ünnepén Fülöp metropolita felszentelte a nagypeleskei (Partium) templom oltárát, és megáldotta a műemléktemplom Magyarország Kormánya által támogatott restaurálási munkálatait.

Október 3. Ábel püspök Balkányban a Nyíregyházi Egyházmegye diakónusává szentelte Szabó Csabát.

Október 3. Búcsút tartottak Kőbányán. A budapesti kerületben eddig leányegyházként működő görögkatolikus közösség idén nyáron szervezőlelkésszt kapott dr. Lakatos Péter atya személyében.

Október 7. A 2021/22. tanév első szemeszterében is folytatódik a Görögkatolikus Metropólia és a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola keleti teológiát és bizánci lelkiséget megismertető képzéssorozata. Az első félévet Fülöp metropolita előadása nyitotta meg, az érdeklődők a félév során további négy előadást hallgathatnak meg.

Október 8. Máriapócsra vettek végső búcsút Járasi János atyától, aki 2021. október 4-én adta vissza lelkét Teremtőjének.

Október 9.

Október 11.

BOLDOGEMLEKÜ

Október 16.

Október 9.

Október 13.

Október 17.

Október 9.

Október 15–17.

Október 17.

Október 9. Atanáz püspök Mikóházán a Miskolci Egyházmegye diakónusává szentelte Figezki Gábort.

Október 9. A Katolikus Karitászt Caritas Hungarica díjjal ismeri el azon önkéntesek munkáját, akik hosszú évek óta áldozatosan szolgálják rászoruló, magányos, beteg embertársainkat. Idén 47 önkéntes részesült az elismerésben; Spányi Antal püspöktől, a Katolikus Karitászt elnökétől vette át a díjat többek között Tóthné Kukola Mária (Miskolci Egyházmegye) és Lörincz Péter (Nyíregyházi Egyházmegye).

Október 9. A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálathoz tartozó intézmények számára szerveztek zárandoklatot Máriapócon. Az imádságos együttléten mintegy 750-en vettek részt.

Október 11. Pásztor Árkád bazilita szerzetes 1916-ban tért vissza Teremtőjéhez, földi porainak 1926-ban állítottak emlékhelyet

a nyíregyházi köztemetőben. A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság határozata szerint kriptája mostantól a nemzeti sírkert része, mely a magyar nemzet megbecsülését, tiszteletét és köszöntét fejezi ki a sírban nyugvó iránt, és egyben olyan jogszabályi védeltséget biztosít számára, amely megakadályozza a sírhely felszámolását.

Október 9–14. A Keresztény Roma Szakkollégiumok Hálózat fennállásának tízéves évfordulója alkalmából konferencián mutatkozott be Rómában. A hálózat munkájában részt vevő vezetők és hallgatók az utazás során Assisiben, Rómában és Velencében töltöttek néhány napot, Ferenc pápa pedig személyesen találkozott velük szokásos szerdai audienciáján.

Október 10. Új ikonosztázzal lett teljes Miskolcon a Lisieux-i Kis Szent Teréz tiszteletére szentelt hatvanéves diósgyőri templom.

Október 13. A sajoszentpéteri sportközpont pályáján mérkőzött meg egymással a papok és a kispapok focicsapata.

Október 15–17. Máriapócon tartották a katekéták szakmai és lelki hétvégéjét, melyet ebben az esztendőben a Miskolci Egyházmegye szervezett meg.

Október 16. A 30 évvel ezelőtt indult görögkatolikus gimnázium első évfolyama tartott osztálytalálkozót Hajdúdorogon.

Október 17. A Görögkatolikus Metropólia mindhárom egyházmegyéjében ünnepélyesen megnyitották a XVI. Rendes Püspöki Szinódus egyházmegyei szakaszát.

Október 17. A vásárosnaményi – Szent Demeter nagyvértanú tiszteletére szentelt – görögkatolikus templom ünnepén áldotta meg Ábel püspök az újonnan elkészült ikonosztáziót.

Október 19.

Október 21–22.

November 3.

Október 21–22.

Október 30.

November 4.

Október 21.

Október 31.

November 4.

Október 19. Az Orcád világossága – Görögkatolikusok Magyarországon című kötetet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának dísztermében mutatták be az érdeklődőknek.

Október 21–22. Magyar és külföldi görögkatolikus, római katolikus papok, püspökök, érsekek, politikusok, miniszterek, magánszemélyek részvételével rendezték meg azt a kétnapos konferenciát, melyet II. János Pál pápa máriapócsi látogatásának 30. évfordulója alkalmából szervezett a Görögkatolikus Metropólia és a Hierotheosz Egyesület.

Október 21. Megáldották a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat új rak-tárcsarnokát Szakolyban. A szertartást a Görögkatolikus Metropólia főpásztorai, Fülöp metropolita, Atanáz és Ábel püspökök együtt végezték.

Október 22–23. A Kelet és Nyugat között. Bizánci hagyományú keresztények Magyarországon című nemzetközi konferenciának adott otthont a Bécsi Érseki Szeminárium. A tanácskozás társszervezője a Végheő Tamás rektor által vezetett Lendület Kutatócsoport volt, melyen részt vett többek között Fülöp metropolita és Atanáz püspök, fellépett a Lautitia kórus, és előadást tartott Baán István, Dobos András és Janka György atyák, Földvári Katalin, Szabó Péter és Terdik Szilveszter is.

Október 24. Ritka ünnep a szórványban: Fülöp metropolita felolvasóvá avatta a szegedi görögkatolikus templomban Király Imrét. Az ünnepi Szent Liturgián és az azt követő szeretettagapén a Szent Rozália Szolgálat és a Romza Tódor Görögkatolikus Diákkotthon fennállásának tíz évéért is hálát adtak a szegediek.

Október 30. Két településen, Nyírgyulajon és Nyírlövön szentelt útszéli keresztet Ábel püspök.

Október 31. Monostory Viktória festőművész Szent Péter és Szent Pál mozaikjait szentelte meg, és Gedeon Tamást, az egyházközség kántor-felolvasóját avatta alszerpappá Fülöp metropolita Debrecen-Csapókerthben.

November 3–4. Kétnapos látogatásra érkezett a nyíregyházi Görögkatolikus Papnevelő Intézetbe Michael August Blume SVD érsek, Magyarország apostoli nunciusa. Látogatásának célja egyrészt, hogy betekintést nyerjen a szeminárium mindennapjaiba, másrészt pedig, hogy a Ferenc pápa által meghirdetett püspöki szinódus egyházmegyei szakaszára hívja fel a papnövendékek figyelmét.

November 6.

November 7.

November 14.

November 7.

November 8.

November 14.

November 7.

November 8.

November 19.

November 4. Hagyományteremtő szándékkal rendezték meg a Nyíregyházi Egyházmegye oktatási intézményeiben dolgozó pedagógusok számára a TEA délutánt, azaz a teológia alapfokon előadássorozat első alkalmát Máriapócson.

November 6. A Görögkatolikus Metropólia országos hittanversenye a járványhelyzet miatt 2021-ben elmaradt, kárpótlásul a gyermekek számára játékos találkozót szerveztek Máriapócson.

November 7. Debrecen-Józsan alig egy évvel az alapköveteltét követően Fülöp metropolita felszentelte a város új görögkatolikus fatemplomát.

November 7. A templom búcsúünnepén Ábel püspök megszentelte a kívülről megújult, Szent Mihály tiszteletére épült napkori templomot.

November 7. Mezőladányban ünnepi Szent Liturgia keretében Papp Tibor főhelynök megszentelte a hívek adományából kifestett templombelsőt.

November 8. Fennállásának huszonöt éves jubileumát ünnepelte a Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda. Az ünnepi Szent Liturgiát az alapító Szilárd emeritus püspök és Ábel püspök végezte. A szertartást követően a gyermekek műsora a hála hangján szólt mindazoknak, akik valamilyen úton-módon részesei és segítői voltak ennek a huszonöt évnek.

November 8. Ábel püspök megszentelte a máriapócsi Dudás Miklós Görögkatolikus Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola megújult épület-együttesét.

November 14. Ábel püspök úti ikont szentelt Újfehértó határában, a Zsindelyes Cottage bejáratánál.

November 14. Atanáz püspök Sajópetriben a Miskolci Egyházmegye diakónusává szentelte Gorcsa Jánost.

November 19. Szociális Munkáért díj elismerésben részesült Bényei Józsefné, a Szent Zotikosz Gyermekvédelmi Intézmény szakmai vezetője és Páll Miklós atya, aki évtizedeken át volt a Miskolci Egyházmegyei Karitás igazgatója, illetve korábban a tolsvai Szent Zotikosz lelki vezetőjeként segítette a gyermekvédelmi feladatok ellátását.

November 21. A Katolikus Egyház Ifjúsági Világnapján a Miskolci Egyházmegye fiataljai Szikszón gyűltek össze közös imádságra és tanúságtételre.

MÓRA FERENC

A szánkó

Kegyetlen hideg tél volt, azóta se tudok hozzáfoghatót. Fenéig befagyott a patak, a verebek megdermedve hullottak le a fákról, a háztetőről olyan vastag jégcsapok meredeztek, hogy kővel is alig bírtuk őket lehajigálni. Először a báránybőr sapkánkat vagdostuk hozzájuk, de ezzel nem sokra mentünk. A fülünk megfázott, a sapka a tetőn maradt, s ami a legnagyobb baj volt: a jégcsap se esett le.

Még jobban szerettünk a hóban játszani. Akkor hó volt, hogy alig látszottunk ki belőle, ástunk is benne akkora barlangokat, hogy akár a medvék királya ellakhatott volna bennük. Persze a medvének több esze volt, minthogy hópalotában lakott volna. Nem is fagyott le se keze, se lába, mint nekünk.

Legkülönb mulatság mégiscsak a szánkázás volt. Szomszédunkban lakott a bíró. A bíró csináltatott a fiainak olyan szánkót, hogy annál szebb még nem volt a világon. Még most is sokszor álmodom vele így tél idején. Kőrisfából volt a talpa, diófából a karja, az ülése lószőr vánkoss, beterítve bársonyposztóval, a lábtakaróján bolyhos szőnyeg. Be volt festve az egész szép pirosra, tán a kötele is selyemből volt.

Megvolt a mesés szép szánkó, de nem volt, aki húzza. Nagy úr volt akkor Bíró Pali is, Bíró Gyuri is, mind a kettő csak húzatni akarta magát. Engem fogtak be meg egy

másik szegény gyereket, a Favágó Jánoskát.

– Egyszer ti húzzátok, máskor mi ülünk benne – biztattak a bíró fiai.

Bántuk is mi a csúfolódást, csakhogy hozzáférhettünk a szánkóhoz. Pali, Gyuri elnyújtózkodtak nagyurasan a puha ülésben, mi ketten nyakunkba akasztottuk a cifra istrángot, szél se érhetett a nyomunkba aztán. Meg se álltunk az ötödik fordulóján, ott is csak lélegzetet venni.

Így tartott ez egy hétig, hanem Favágó Jánoska már akkor olyan búsan lógatta a fejét, mint egy igazi ló. Meg is kérdezte tőle a kisebb gazdánk, a Bíró Pali, hogy tán kevesli az abrakot?

– Szeretnék már egyszer én is beleülni a szánkóba – motyogta félősen Jánoska –, csak egyetlenegyszer, csak egyik saroktól a másikig!

Bíró Gyuri nevetve csördítette meg fejünk fölött a pántlikás ostorát:

Mást nem kívánnál, kis rongyos? Nem olyan gúnyához csinálták ezt a szánkót, mint a tied.

Pali még jobban rákiáltott:

– Örülj, hogy húzhatod. Gyí, Szellő, gyí, Bogár!

Összenéztünk Jánoskával, s akkorát rántottunk a szánkón, hogy mind a két gazdánk kigurult a hóra. Olyat hemperedtek, hogy öröm volt nézni, ámbátor igyekeztünk elhordani az irhát.

Hanem aztán megbántuk, amit tettünk. Másnap majd meghasadt a szívünk, mikor a bíró fiai elszánkáztak a ház előtt. Most már a Szabó Gergőék húzták őket.

Ekkor énnekem egy gondolatom támadt:

– Jánoska, van egy hatosod?

– Volt tavaly, de labdát vettem rajta.

– Tudod mit, Jánoska? Ha neked is volna egy hatosod, nekem is, vennék rajta szánkót.

Másnapra kerítettünk pénzt. Én a Csacsadér vargától kaptam, mert segitettem neki kivinni a csizmákat a piacra, Jánoska meg eladta a labdáját meg a márvány golyóját, meg a bicskáját a molnárinasnak.

Délután elmentünk a szenesboltba, vettünk a pénzünkön egy szenesládát. A ládát félig megraktuk szalmával, a fenekére szögeztünk két gyalult deszkát, kerítettünk egy ruhaszáritó kötelet, s azt ráerősítettük a láda két oldalára. Megvolt a szánkó.

Biz az nem egészen olyan volt, mint a bíró fiaié, de éppúgy csúszott.

Az udvaron próbáltuk ki, mert az utcára szégyelltünk kimenni a másik szánkó miatt. Hanem az udvar kicsi volt. Megegyeztünk, hogy kimegyünk a falu végére, ahol senki se lát. Közökön, zig-zug utcákon bujkáltunk kifelé, hogy ne találkozzunk a bíró fiaival. Fújt a szél kegyetlen, sodorta a tetőkről az arcunkba a havat, de nem törődtünk vele. Csak arra gondoltunk, hogy milyen jó lesz szánkóba ülni. Először Jánoska ül bele, én elhúzó a kis erdőig, ő meg engem vissza. Jaj, istenem, de jó lesz!

Kiértünk a falu végére. Az utolsó ház a Kati nénié volt, az öreg koldusasszonyé. Rogyott kis szalmás kunyhó, se udvara, se kerítése. Most csupa hó és jégcsap az egész kunyhó, csupa dér még az ajtókilincs is. A Kati néni kutyája, a szegény Morzsa, ott nyöszörgött a küszöbön.

– Megállj, Ferkó – mondta a Jánoska –, eresszük be ezt a szegény kutyát, mert megveszi idekint az isten hidege. Az öregasszony bizonyosan alszik.

Belöktük az ajtót, a Morzsa csaholva szaladt előre.

Kati néni ott gubbasztott a vackán, elkéült orcával, dideregve vékony kendőjében. Olyan hideg volt odabent, hogy még a tűzhely sarkait is kivirágozta a dér.

– Nem égett ebben a tűz, lelkeim, már három nap óta. Sem egy marék szalmám, sem egy gyújtat fám. Majd megfagyok, lelkeim – sóhajtozott az öregasszony.

Jánoska rám nézett, én meg őrá. Előhúta a sarokból a baltát, kiment, csattogott, pattogott odakint: fölvágt a tűzevalónak a szánkót.

Kisvártatva hatalmas tűz lobogott a kunyhóban. Égett a szánkó. A mi szánkónk, amelyikbe egyszer se ültünk bele.

A szánkódarabok piros lángja hosszú csíkokban táncolt a falon, amely mintha sírt volna örömeiben, ahogy a dér leolvadt róla. Az öreg koldusasszony orcája is színesedni kezdett. Ahogy ránk vetette háládatos tekintetét, a mi szívünkben is valami melegség támadt. És egyszerre megsajnálunk a gazdag bíró fiait, akik érzik, hogy milyen jólesik repülni a szánkón, de nem tudják, milyen jól esik jót tenni a szegényekkel.

IVANCSÓ MÁTÉ

12 éves

tolcsvai diák

készítette ezt a rajzot

az Eucharisziában

jelen lévő

Jézus Krisztusról,

aki életét áldozva

győzedelmeskedett

a halálán.

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC

Ref.: www.harangontes.hu

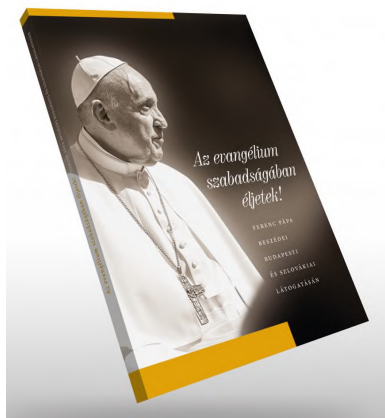
Cím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil: +36 30 948 9575 | +36 30 728 8161

Tel.: +36 28 360 170

E-mail:

gombosmi@harangontes.hu | info@harangontode.hu

Megjelent a pápa budapesti és szlovákiai útját bemutató kötet

Az evangélium szabadságában éljétek! – Ferenc pápa beszédei budapesti és szlovákiai látogatásán címmel a Bencés Kiadó és a Magyar Kurír gondozásában megjelent kötet segítségével visszatérhetünk a Szentatya szeptember 12–15. közötti 34. nemzetközi apostoli útjára.

A képekkel illusztrált könyv tartalmazza Ferenc pápa Budapesten és szlovákiai útján elmondott valamennyi beszédét, a szlovák jezsuita tartomány tagjaival folytatott beszélgetését, valamint a visszaúton a repülőgép fedélzetén adott sajtótájékoztatóját.

A kötethez Veres András győri megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke és Stanislav Zvolenský pozsonyi érsek, a Szlovák Püspöki Konferencia (KBS) elnöke írt ajánlást.

A könyvhöz előszót Kuzmányi István, a Magyar Kurír főszerkesztője írt, aki az apostoli úton a sajtódelegáció tagjaként elkísérhette a Szentatyát.

MEGVÁSÁROLHATÓ az Új Ember könyvesboltban (Budapest V. kerület, Ferenciek tere 7–8. Nyitvatartás: hétfő, kedd, csütörtök, péntek: 9–17 óráig; szerdán 10–18 óráig) vagy megrendelhető a **bolt.ujember.hu** oldalon, továbbá az Apátsági Termékek Boltjában (Budapest V. kerület, Károlyi utca 19.) és az **apatsagitermek.hu** weboldalon.

Megjelent az eucharisztikus kongresszus fotóalbuma

Jöjjetek és lássátok! – A budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus a képek tükrében címmel jelent meg a hazai rendezésű katolikus világesemény fényképalbuma.

A kiadvány a fényképek segítségével röpit vissza a kongresszus hetébe, mutatja meg a 2021. szeptember 5. és 12. között zajló eseményeket.

A Magyar Kurír gondozásában megjelent kötet a szerkesztőség két fotósa, Merényi Zita és Lambert Attila által készített felvételek gyűjteményét tartalmazza, melyek alkalmasak arra, hogy felidézzék azokat az eseményeket, melyek a kongresszus hete alatt megérintették mindannyiunk lelkét.

A kötethez Erdő Péter bíboros, prímás írt ajánlást.

MEGVÁSÁROLHATÓ az Új Ember könyvesboltban (Budapest V. kerület, Ferenciek tere 7–8. Nyitvatartás: hétfő, kedd, csütörtök, péntek: 9–17 óráig; szerdán 10–18 óráig) és a **bolt.ujember.hu** weboldalon.

Az ember igazságérzete és az isteni igazságosság

Arra a kérdésre, hogy mi az isteni igazságosság, Jerondasz a következő választ adta: „Két ember eszik egy asztalnál. Előttük egy tál van, rajta tíz barack. Ha az egyik mohóságból hetet megeszik, s a másiknak csak hármat hagy, az igazságtalanság.”

Ha így szólna a másikhoz: „Figyelj csak: mi ketten vagyunk, s a barackból tíz darab van. Így mindkettőnknek öt darab jut.” Megeszik tehát öt darabot, s átengedi társának a másik ötöt. Ebben az esetben az emberi igazságosság szerint, az emberi igazságérzet alapján cselekszik. Az emberek gyakran saját igazságérzetük, saját jogaiknak védelme miatt ítélik el és jelentik fel a másikat.

Ellenben, ha az egyik azt látja, hogy a másik nagyon szereti a barackot, s (noha ő maga is szereti) úgy tesz, mintha ő nem szeretné, csak egyet vagy kettőt eszik meg belőle, s így szól a másikhoz: „Testvér, edd csak meg nyugodtan a többi, én annyira nem szeretem” – akkor bizony az isteni igazságosság szerint cselekszik. Az emberi viszonyrendszert tekintve veszteség érte, s úgy tűnik, hogy alulmaradt. Önzetlen szeretete, áldozathozatala miatt azonban az isteni figyelem megjutalmazza és egy zsáknyi áldást kap az Istentől.

Egy másik példát is mondok nektek, hogy jobban megértsétek az isteni igazságosság működését. Ha például egy testvér odajönne hozzám és így szólna: „Jerondasz, ez a kellion az enyém! Kelj fel és menj innét! Keress magadnak egy remetelakot máshol – nekem erre van szükségem.” Ha az isteni igazságosság vezet engem, akkor alázattal elfogadom azt, amit mond, sőt még meg is köszönöm neki a lehetőséget, hogy egészen idáig a kellionjában lakhattam. Ha azonban az emberi igazságosság szerint cselekszem, nem engednék a követelésnek, hanem elkezdenék veszekedni vele, szitkozódni, fenyegetni, s végül bíróság előtt bizonyítanom be, hogy nekem van igazam, s a kellion az enyém.

Egy valódi keresztény embernek nem szabadna veszekednie, másokat megítélnie, megvádolnia, még ha az utolsó ruháját veszik is el tőle. Mert a valódi keresztények és a hitetlenek között csak egyetlen különbség van: *a valódi keresztényeket az isteni igazságosság vezeti, mely alázatos és engedékeny, míg a hitetlen az emberi igazságosság szerint cselekszik, s mivel az önszeretetre épül, mindenben a saját igazát keresi.*

Az isteni igazságossághoz hasonlítva az emberi igazságosság azonban semmi. Urunk, Jézus Krisztus volt az első, aki az isteni igazságosság törvényét teljesítette. Amikor megvádolták, nem mentegőzött; amikor leköpték, nem tiltakozott; amikor megkínozták, nem fenyegetőzött, hanem mindent türelemmel és csendben elviselt. Nem mutatott neheztelést, amikor a ruháját elvették, egymás között szétosztották, majd mezítelenül a keresztre szegezték, hogy a tömeg előtt megsegyenítsék. Ami ebben a példában a legmegrendítőbb: nemhogy a törvény védelmét nem kérte, hanem még bocsánatot is kért a Mennyei Atyja előtt azokért, akik így bántak vele, s imádkozott értük: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek (L 23,34).

Szegyenünkre nem a Megváltónk példáját követjük, a megtestesült Istenét, hanem továbbra is ítélezünk mások felett, és semmiségeként vitatkozunk velük. S ennek következményeként a mi emberi „igazságosságunk” nagy igazságtalanságot eredményez. *S ha valaki azzal érvelne, hogy máskülönben a szegyetelen emberek teljesen kifosztanának minket* – akkor ez nem más, mint megmagyarázása annak, hogy miért tartjuk előbbre valónak a saját hasznunkat másokénál.

Ha az imádkozást és szívünk tisztításának gondját elhanyagoljuk, s helyette továbbra is veszekszünk másokkal, megvádoljuk és bíróság elé cibáljuk őket, akkor abból nyilvánvalóvá lesz, hogy az e világi dolgokat lelkünk üdvözülésénél előbbre tartjuk. Mert mi lehet fontosabb Krisztus parancsánál (Lk 6,26–29)?

Etanítást a következő szavakkal zárta Jerondasz: „Aho-
gyan a szalma és tűz nem lehet együtt, úgy az isteni és az emberi igazságosság sem férhet meg együtt. Az, aki rábízta magát az isteni igazságosságra, az nem kerül tévútra, az nem sérül meg. Nem fogja mentegetni magát az olyan dolgokkal kapcsolatban, amivel vádolják, hanem igazként fogadja el az ellene szóló hamis vádakat. Nem próbálja megváltoztatni az őt rágalmazók gondolkodásmódját, hanem imádkozik értük, hogy az Atya bocsásson meg nekik.”

Részlet Áthosz-hegyi Jerondasz Paisziosz
A hészükhaszta lelkiség békessége című könyvéből
(Magyarszék, Sarutlan Kármelita Nővérek, 2008)

A photograph of a rustic wooden cross standing in a snowy, mountainous landscape. The cross is made of weathered, greyish-brown logs. It is positioned in the lower-left foreground, partially buried in the snow. The background features a clear blue sky and the dark green needles of evergreen trees. The overall scene is peaceful and evocative.

„Minden lélekben van egy kis szívárvány,
Kis csapóhíd, amelyet lebocsát,
Hogy egy más lélek átjöhessen rajta, –
Ennek a hídnak hídpillére nincsen,
Ezt a hidacskát csak az Isten tartja.
Az Isten, aki a szívekbe lát.”

Reményik Sándor

Minestrone leves

HOZZÁVALÓK: • 3 ek. olívaolaj, • 1 db közepes vörshagyma, • 2 közepes szár halványító zeller, • 2 db közepes sárgarépa, • 3 gerezd fokhagyma, • 1,5 dl fehérbor, • 70 g sűrített paradicsom, • 400 g konzervparadicsom, • 1 l víz, • 1 db közepes cukkini, • 25 dkg kelkáposztalevél, • 100 g tészta, • 400 g fehérbab (konzerv is jó), • 1 csokor bazsalikom, • 50 g parmezán sajt (plusz parmezánvág, ha van), • só és oregánó (ízlés szerint)

ELKÉSZÍTÉS: A vörshagymát apró kockákra vágjuk. A sárgarépát előbb hosszában felnegyedeljük, majd felkockázzuk. A sárgarépához hasonló méretű darabokra vágjuk a zellert is.

Egy edényben olajat hevítünk, majd hozzáadjuk a hagymát, a répát és a zellert. Ez lesz a leves alapja. A zöldségeket fedő alatt, közepes lángon 10-12 percig pároljuk (nem kell megpirítani).

Ha a zöldségek már kezdenek puhulni, hozzáadjuk az apróra vágott vagy zúzott fokhagymát és az oregánót. Alaposan elkeverjük, majd felöntjük a borral. Néhány percig forni hagyjuk, hogy elpárologjon az alkohol, majd elkeverjük a sűrített paradicsommal. Hozzáadjuk a darabolt paradicsomot, és felöntjük vízzel.

Ezután hozzáadjuk a parmezánvéget, a fél karikára vágott cukkinit és az aprított kelkáposztát is. Tíz-tizenkét percig főzzük, közben ízlés szerint sózzuk a levest. Végül beletesszük a tésztát, és addig főzzük, amíg teljesen meg nem puhul. Ha túl sűrű lenne, adjunk hozzá még egy kevés vizet.

A tálaláshoz friss bazsalikomot és reszelt parmezánt használunk.

Csirkés paella

HOZZÁVALÓK: • 1 db csirkemell, • 5 dl alaplé, • 20 dkg rizs, • 1 db piros kaliforniai paprika, • 1 db zöldpaprika, • 250 g zöldborsó (konzerv is jó), • 1 fej vörshagyma, • 2 db paradicsom, • 1 kk. sáfrány vagy 1 kk. kurkuma, • 1 gerezd fokhagyma, • 3 csokor petrezselyem, • 3 ek. napraforgóolaj, • a fűszerezéshez só, bors és curry (ízlés szerint)

ELKÉSZÍTÉS: A csirkemellet felkockázzuk, majd olajon megpirítjuk, és egy másik edényben félretesszük.

A megmaradt olajon megpároljuk a hagymát, a kockára vágott paprikákat és a kockára vágott paradicsomokat, majd visszatevük a húst.

Folyamatosan kevergetjük, közben sózzuk, borsozzuk, hozzáadjuk a curryt. Ráöntjük az alaplevet, megkeverjük és beleszórjuk a rizst.

Fokhagymával, petrezselyemmel, sáfránnyal vagy kurkumával ízesítjük. Végül hozzáadjuk a zöldborsót, és 20-25 perc alatt készre főzzük.

Töltött édesburgonya sajttal

HOZZÁVALÓK: • 3 édesburgonya, • 50 dkg csirkemellfilé, • 1 ek. zsír, • 1 kis fej lila hagyma, • 2 kaliforniai paprika, • 1 gerezd fokhagyma, • 1 ek. aprított petrezselyemzöld, • 6 szelet sajt, • só, tarka bors (ízlés szerint)

ELKÉSZÍTÉS: Az édesburgonyákat alaposan megmossuk, villával megszurkáljuk, majd 220 fokra előmelegített sütőben, légkeveréses fokozaton kb. 35 perc alatt megsütjük. Figyelem! A sütési idő a sütőtől és a burgonyától is függ. Akkor jó, ha már puha.

A csirkemellet felcsíkozzuk, zsíron megpirítjuk, majd hozzáadjuk a felszeletelt lila hagymát, a felkockázott paprikákat, a reszelt fokhagymát, az aprított petrezselyemzöldet és a fűszereket. Az egészet összepirítjuk, majd levesszük a tűzhelyről.

Amikor a burgonya megsült, kettévágjuk, egy kanállal benyomkodjuk a közepét, és megtöltjük a csirkés raguval. A tetejére 1-1 szelet sajtot teszünk, majd további 5 percre visszarakjuk a sütőbe, hogy a sajt megolvadjon.

A tetejét díszíthetjük apróra vágott petrezselyemmel.

JÓ ÉTVÁGYAT
KÍVÁNUNK!

MÁRIAPÓCS – BÚCSÚK ÉS ZARÁNDOKLATOK RENDJE, 2022

Február 2.	Gyertyaszentelő Boldogasszony – A megszentelt élet világnapja
Február 26–27.	Egyházközségi képviselő-testületek zárándoklata
Április 23.	Futózarándoklat
Május 1.	Az anyák és nők zárándoklata
Május 6–8.	A Budapesti Görögkatolikus Helynökség zárándoklata
Május 14.	Gyermekbúcsú
Május 22.	Betegek és gyógyítók országos zárándoklata vasárnap
Május 28.	A Nyíregyházi Egyházmegye zárándoklata
Május 29.	Özvegyek és egyedül élők zárándoklata vasárnap
Június 6.	Pünkösdhétfő – Máriapócsi Esperesi Kerület zárándoklata
Június 9–11.	Metropóliai gyűlés
Június 12.	Nagyszülők és unokák zárándoklata
Június 18.	Romániai magyar ajkú görögkatolikus közösségek zárándoklata
Június 25.	Pedagógusok hálaadó zárándoklata
Július 2.	Motorosok zárándoklata
Július 23–24.	A Miskolci Egyházmegye zárándoklata/búcsúja – A Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus Helynökség zárándoklata
Július 31.	A Debrecen-nyíregyházi Egyházmegye zárándoklata
Augusztus 8–13.	Ifjúsági gyalogos zárándoklat
Augusztus 13–14.	Nagyboldogasszony-napi búcsú
Szeptember 5.	A kegykép hazahozatalának emléknapja
Szeptember 10–11.	Kisboldogasszony ünnep
Szeptember 17–18.	A Szent Kereszt felmagasztalásának búcsúja – A katolikus cigány közösségek zárándoklata
Szeptember 15.	Szlovákiai szlovák ajkú görögkatolikusok zárándoklata
Szeptember 24.	Szlovákiai magyar esperesi kerület zárándoklata
Szeptember 23–24.	Kárpátaljai Római Katolikus Egyházmegye zárándoklata
Október 1.	Görögkatolikus orvosok és gyógyszerészek találkozója
Október 2.	Az Istenszülő oltalmának búcsúja – Házaspárok zárándoklata
Október 8.	Szeretetszolgálatok zárándoklata
Október 15.	Máramarosi görögkatolikus püspökség román ajkú közösségeinek zárándoklata
November 4.	A kegykép első könnyezésének emléknapja
November 13.	A kegytemplom búcsúja
December 11.	Szent Anna csodálatos fogadásának ünnepe – Gyermeekáldást várók-kérők zárándoklata
December 24.	Pócsi betlehemes

SAJÓPÁLFALAI BÚCSÚREND – 2022

Június 5.	– Pünkösöd, a Szentlélek leszállása, a templom címünnepe
Augusztus 28.	– Országos ruszin búcsú
Október 16.	– A kegykép hazahozatalának emléknapja

KRISZTUS SZÜLETIK, DICSŐÍTSÉTEK,
KRISZTUS A MENNYBŐL JŐ, ÜNNEPELJÉTEK,
KRISZTUS A FÖLDÖN, BÜSZKÉLKEDJETEK,
ÉNEKELJETEK AZ ÚRNAK, MINDEN FÖLD, ÉS
MAGASZTALJÁTOK ŐT, Ó, NÉPEK,
MERT Ő MEGDICSŐÍTTETETT!

AZ ATYÁTÓL ÖRÖKTŐL FOGVA SZÜLETETT FIÚNAK
ÉS AZ UTÓBBI IDŐKBEN A SZÜZTŐL
SZEPLŐTELENÜL MEGTESTESÜLT
KRISZTUS ISTENNEK ÖRVENDEZVE KIÁLTSUK:
DICSŐSÉG A TE ERŐDNEK, URAM!

JESSZE TÖRZSÉBŐL FELSZARJADT VESSZŐ
S ANNAK VIRÁGA, KRISZTUS, A SZÜZTŐL SZÜLETTÉL,
A MEGÁRNYÉKOLT DICSÉRETES HEGYBŐL;
KI ELJÖTTÉL, MINT TEST NÉLKÜLI ISTEN,
HOGY MEGTESTESÜLJ A SZEPLŐTELENTŐL:
DICSŐSÉG A TE ERŐDNEK, URAM!

KÜLÖNÖS ÉS DICSŐSÉGES TITKOT LÁTOK:
MENNYET ÉS ISTÁLLÓT, KIRÁLYI SZÉKET ÉS SZÜZET,
JÁSZOLT, MELYBEN A BEFOGADHATATLAN
KRISZTUS ISTEN NYUGOVÉK,
KIT ÉNEKEKBEN MAGASZTALUNK.

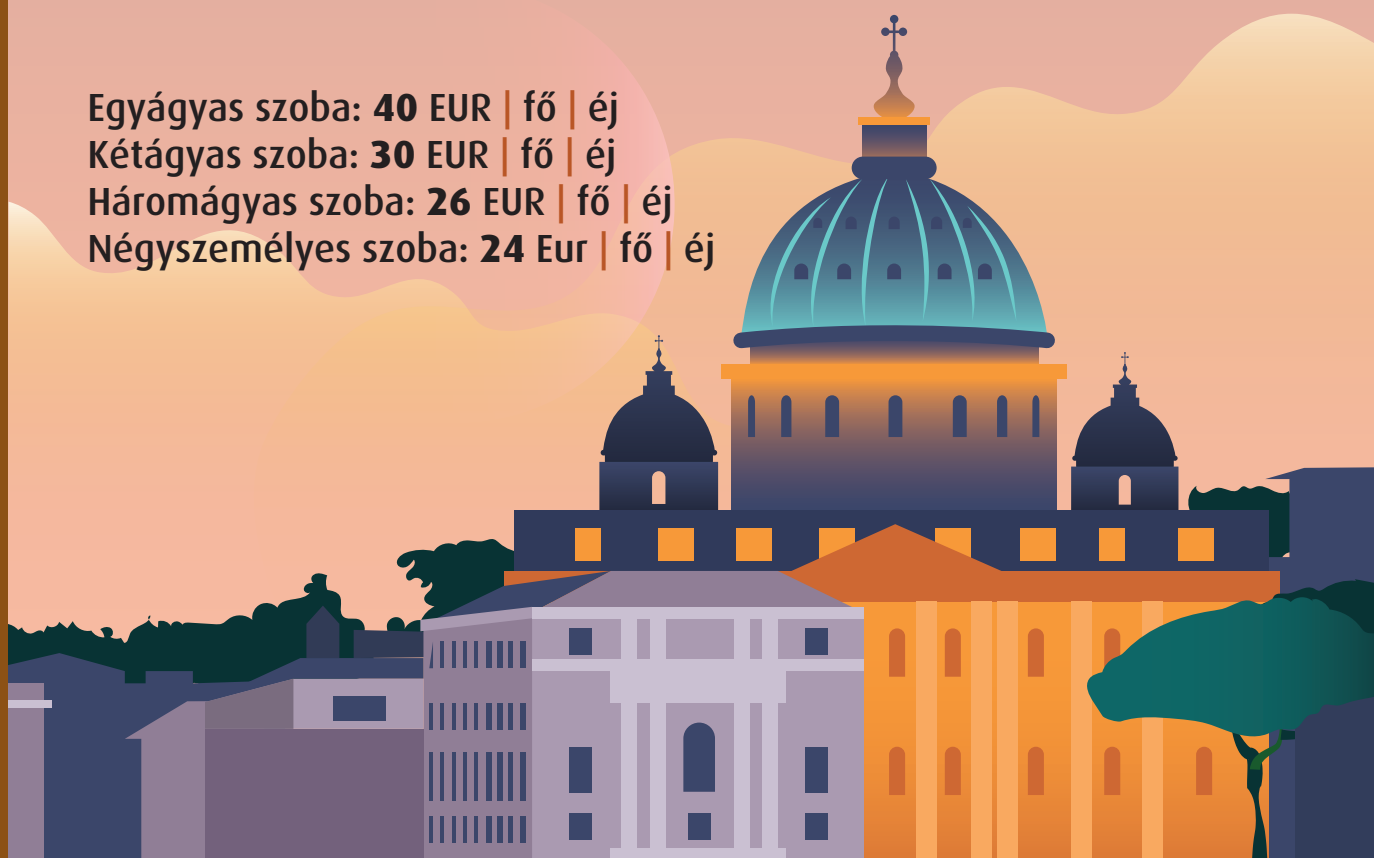
Római vakáció

A HIDEGEBB NAPOKON IS

2021. november 1. és 2022. február 28. között

A Szent István Ház téli kedvezménnyel várja a kedves vendégeket:

Egyágyas szoba: **40 EUR** | fő | éj
Kétágyas szoba: **30 EUR** | fő | éj
Háromágyas szoba: **26 EUR** | fő | éj
Négyszemélyes szoba: **24 Eur** | fő | éj

A szobaár tartalmazza a reggelit, az idegenforgalmi adó viszont külön fizetendő
10 év felett 3,50/fő/éj

**SZENT
ISTVÁN
HÁZ**

RÓMA

Szent István Ház

Via del Casaletto 481, Roma (RM) – 00151

Bővebb információ:

www.cssroma.katolikus.hu, szih@katolikus.hu